

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра української мови та прикладної лінгвістики

СТРАТЕГІЯ САКРАЛІЗАЦІЇ В ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Кваліфікаційна робота

освітнього ступеня «бакалавр»
студентки IV курсу
галузі знань 03 «Гуманітарні науки»,
спеціальності 035 «Філологія»,
спеціалізації 035.01 «Українська мова і
література», ОПП «Українська і англійська
мови: переклад та редагування»

Анни Віталіївни КИСІЛЬ

Науковий керівник:

к.філол.н., доцент кафедри української
мови та прикладної лінгвістики

Олена ГАПЧЕНКО

«Допущено до захисту»

протокол засідання кафедри

української мови та прикладної лінгвістики

№ 15 від «6» червня 2024 року

завідувач кафедри _____

к.філол.н., доц. **Сергій РІЗНИК**

КИЇВ - 2024

АНОТАЦІЯ

Кисіль А.В. Стратегія сакралізації в політичному дискурсі. – Кваліфікаційна робота.

Кваліфікаційна робота присвячена вивченню процесів у політичному дискурсі, що стають особливо актуальними під час гібридної війни, коли політична комунікація набуває рис маніпуляцій.

У кваліфікаційній роботі опрацьовано етапи дослідження політичного дискурсу українськими та закордонними науковцями. Проаналізовано стратегію сакралізації в різні історичні періоди та її використання в політичному дискурсі в Україні та Сполучених Штатах Америки. Відстежено приклади сакральної стратегії в промовах українських і американських політиків.

Актуальність дослідження зумовлена потребою в якісній політичній комунікації між політикумом і виборцями, на яку впливає самоідентифікація політиків.

Наукова новизна полягає у відстеженні впливу й взаємодії сакральних стратегій і доведення їх важливості.

Дослідження довело, що в умовах гібридної російсько-української війни, посиленні ролі ворожої пропаганди десакралізація влади відіграє все більшу роль у політичному дискурсі щодо самоідентифікації української політичної еліти.

Було проаналізовано тексти виступів політиків (Промова Президента Кравчука під час церемонії інавгурації, Промови Президента Кучми під час церемоній інавгурації, Промова Президента Ющенка під час церемонії інавгурації, Промова Президента Януковича під час церемонії інавгурації, Промова Президента Порошенка під час церемонії інавгурації, Промова Президента Зеленського під час церемонії інавгурації, Привітання Президента

Володимира Зеленського з нагоди Дня Незалежності України), промови американських президентів (Промова Президента Сполучених Штатів Америки Джорджа Вашингтона, Промова Президента Сполучених Штатів Америки Джеймса Монро, Промова Президента Сполучених Штатів Америки Вудро Вільсона, Промова Президента Сполучених Штатів Америки Франкліна Рузвельта, Промова Президента Сполучених Штатів Америки Барака Обама, Промова Президента Сполучених Штатів Америки Дональда Трампа, Промова Президента Сполучених Штатів Америки Джозефа Байдена), які були взяті з відкритих джерел.

Інавгураційні промови були досліджені на формування сакральних образів, що впливають на політичний дискурс в Україні й Сполучених Штатах Америки.

Дослідження були зорієнтовані на розкриття засад формування сакральних стратегій у політичному дискурсі в умовах гібридної війни. Метод контент-аналізу дозволив виділити кластери стратегічних маркерів.

Проведений контент-аналіз інавгураційних промов визначив вплив суспільних сакральних архетипів на політичну думку в середині країни. Дослідження показали, що в промовах американських президентів простежується стабільність і правонаступність політичного дискурсу. На відміну від політиків США промови українських президентів демонструють залежність політичної комунікації від уподобань конкретних політиків.

Будь-яка влада, у тому числі політична, тримається на можливостях впливу, на керуванні виборцями різних політичних поглядів і вподобань. Усе це базується на комунікації. Політична комунікація стала дуже важливою, особливо зараз, коли класичні війни відходять на другий план, а гібридний інформаційний фронт вийшов на передній край.

Ключові слова: політичний дискурс, сакралізація, лексичний маркер, комунікативна стратегія, кластер.

Ann Kysil “Strategy of Sacralization in Political Discourse” – Bachelor qualification work.

This research is about understanding how political communication manipulative under conditions of hybrid warfare can be. The qualification project includes the stages of studying political discourse conducted by Ukrainian and foreign researchers. Various historical periods are considered when analyzing the strategy of sacralization as well as its usage in American and Ukrainian political discourses. An investigation into examples where this has been applied among speeches made by American and Ukrainian politicians was carried out.

What creates a demand for such studies is the necessity of high-quality political communication between ruling circles and voters who are influenced by self-identification of politicians. Scientific originality consists in revealing connections between different types of sacral strategies and showing their importance.

The purpose of this study is to demonstrate that under conditions of hybrid warfare between Russia and Ukraine with increasing role of adversarial propaganda there should be depersonalization of authority in political self-identification of Ukrainian elite. The texts of politicians' speeches (Inaugural Address by President Kravchuk, Inaugural Addresses by President Kuchma, Inaugural Address by President Yushchenko, Inaugural Address by President Yanukovich, Inaugural Address by President Poroshenko, Inaugural Address by President Zelensky, Congratulations from Volodymyr Zelensky on Independence Day of Ukraine), speeches of American Presidents (Speech of President George Washington, Speech

of President James Monroe, Speech of President Woodrow Wilson, Speech of President Franklin Roosevelt, Speech of President Barack Obama, Speech of President Donald Trump, Speech of President Joseph Biden) taken from open sources, were analyzed.

Inaugural addresses have been studied aiming at identifying sacral images influencing political discourse in Ukraine and the USA. The main task of the research was to reveal the principles of creating sacral strategies in political discourse under conditions of hybrid war. Content analysis method has made it possible to identify groups of strategic markers.

The research was oriented towards revealing the principles of forming sacral strategies in political discourse in the conditions of hybrid war. Content analysis method allowed identifying clusters of strategic markers.

The conducted content analysis of inaugural speeches determined the influence of societal sacral archetypes on political opinion within the country. The research showed that in the speeches of American presidents, there is stability and continuity in political discourse. In contrast to US politicians, speeches of Ukrainian presidents demonstrate the dependence of political communication on the preferences of specific politicians.

Any authority, including political, relies on influencing the electorate with various political views and preferences. All of this is based on communication. Political communication has become very important, especially now, when classical wars recede into the background, and the hybrid informational front takes the forefront.

Keywords: political discourse, sacralization, lexical markers, communicative strategy, cluster.

ЗМІСТ

ГЛОСАРІЙ.....	7
ВСТУП.....	9
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ.....	13
1.1. Дослідження політичного дискурсу науковцями різних країн.....	13
1.2. Політичний дискурс як об'єкт дослідження в сучасній вітчизняній лінгвістиці.....	18
Висновки до розділу 1.....	25
РОЗДІЛ 2. САКРАЛІЗАЦІЯ ТА ДЕСАКРАЛІЗАЦІЯ В ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ.....	26
2.1. Сакралізація як вид легітимізації влади.....	26
2.2. Сакралізація та десакралізація влади в українському політичному дискурсі.....	30
2.3. Сакральні стратегії в промовах українських політиків.....	36
Висновки до розділу 2.....	47
РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЇ САКРАЛІЗАЦІЇ В АМЕРИКАНСЬКОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ.....	55
3.1. Промова як частина сакрального ритуалу.....	55
3.2. Сакральні стратегії в промовах американських політиків	56
Висновки до розділу 3.....	62
ВИСНОВКИ.....	66
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ.....	73
ДОДАТКИ.....	83

ГЛОСАРІЙ

Десакралізація – знецінення священних взірців, втрата відчуття «святого», змирщення світоглядних установок.

Дефініція – стисле, наукове визначення якогось поняття, що містить у собі найістотніші ознаки визначуваного поняття; тлумачення слова.

Дискурс – сукупність текстів, присвячених конкретній темі.

Екстралінгвальні чинники – чинники, які знаходяться поза мовою; суспільно-політичні, економічні, історичні, географічні та інші чинники, пов'язані з розвитком і функціонуванням мов.

Інституція – 1) елементарний підручник римського цивільного права; 2) сукупність норм, цінностей, які є способами організації та регулювання суспільного життя.

Кластер – об'єднання в систему однорідних одиниць, при цьому система може вважатися самостійним елементом, що має певні властивостями.

Когніція – процес, за допомогою якого відбувається обробка інформації.

Контент-аналіз – кількісно-якісний метод вивчення документів, який полягає у квантифікаційній обробці тексту з подальшою інтерпретацією результатів. За допомогою контент-аналізу вивчають проблеми соціальної дійсності, висловлені чи, навпаки, приховані в документі, а також структурні та інші особливості самого документа.

Легітимізація – 1) процес обґрунтування законності правлячих груп, 2) прагнення людини або соціальної групи представити свої дії як законні.

Маркер лексичний – контрольна мітка в площині лінгвістичного дослідження.

Наратив – комплексний фрейм, когнітивна структура, яка упорядковує людське уявлення про світ і події в ньому.

Полілінгвістика – дисципліна, на перетині політології та лінгвістики, що має за мету встановити закономірності взаємовпливу суспільно-політичних подій на зміни в мові й навпаки.

Сакральність – характеристика речей, істот, явищ, що стосуються релігійного культу, поклоніння чи найвищих ідеалів.

Стратегія комунікативна – правила і послідовності комунікативних дій, яких дотримується адресант.

В Україні та світі на тлі російсько-української війни політична боротьба не стала менш актуальною. В окремих аспектах вона поглибилася й набула публічного характеру, розгортаючись на теренах інформаційного фронту, перетворюючись на політичну зброю. Політики беруть участь у ток-шоу, виголошують промови, звернення, використовують різні прийоми й методи, тактики і стратегії, намагаючись вплинути на аудиторію, донести ту чи іншу думку до своїх симпатиків, переконати в правильності рішень.

Мова є основним способом реалізації поставлених цілей. Вона є потужним каналом вербальної репрезентації інформації. Через це синтаксичні, стилістичні та інші особливості мовних засобів, позамовні засоби, такі, як ситуація спілкування, обставини здійснення мовленнєвого акту тощо, – зацікавлюють науковців різних галузей: політологів, культурологів, психологів, мовознавців.

Сучасні вітчизняні лінгвісти стали приділяти більше уваги вивченню політичної комунікації та політичного дискурсу. Вивчення процесів у політичному дискурсі стають особливо актуальними під час гібридної війни, коли політична комунікація набуває рис маніпуляцій і дає можливість для суспільної самоідентифікації. Увага до політичного дискурсу пов'язана з інтенсивним політичним життям: політичне протистояння до війни, міжнародне політичне співробітництво. Це є причиною змін у лексиці, фразеології, синтаксисі української мови.

Тож можна сказати, що між мовою та політикою є зв'язок, бо мова виступає зброєю в політичних процесах, політичній боротьбі. Політична боротьба породжує конкуренцію політичних мов і мовних засобів.

Питання сакральності найчастіше розглядають у контексті релігії чи міфології, але це питання актуальніше розглядати з позицій політичного дискурсу. Сакральність процесів, образів, простору важлива для національної

самоідентифікації. Здорова сакральність дає відчуття дотичності до історичних процесів минулого та сучасності, впливає на актуальний порядок денний політичного дискурсу.

Мета кваліфікаційної роботи:

- довести, що в умовах гібридної російсько-української війни десакралізація відіграє велику роль у політичному дискурсі щодо самоідентифікації українського політикуму.

Завдання кваліфікаційної роботи:

- дослідити, як стратегія сакралізації змінилася за певний період часу в промовах політиків,
- розглянути вплив сакралізації на політичний дискурс,
- дослідити, як у політичній комунікації відбувається процес сепарації від російських імперських політичних наративів.

Матеріали дослідження:

- тексти виступів політиків (Промова Президента Кравчука під час церемонії інавгурації, Промови Президента Кучми під час церемоній інавгурації, Промова Президента Ющенка під час церемонії інавгурації, Промова Президента Януковича під час церемонії інавгурації, Промова Президента Порошенка під час церемонії інавгурації, Промова Президента Зеленського під час церемонії інавгурації, Привітання Президента Володимира Зеленського з нагоди Дня Незалежності України);
- тексти промов американських президентів (Промова Президента Сполучених Штатів Америки Джорджа Вашингтона, Промова Президента Сполучених Штатів Америки Джеймса Монро, Промова Президента Сполучених Штатів Америки Вудро Вільсона, Промова Президента Сполучених Штатів Америки Франкліна Рузвельта,

Промова Президента Сполучених Штатів Америки Барака Обама,
Промова Президента Сполучених Штатів Америки Дональда Трампа,
Промова Президента Сполучених Штатів Америки Джозефа Байдена.

Предмет дослідження:

- формування сакральних образів, що впливають на політичний дискурс в Україні й світі.

Теоретико-методологічною основою кваліфікаційної роботи є дослідження К. Серажим (Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність [на матеріалах сучасної газетної публіцистики] : монографія. К.: Нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2002), Л. Нагорної (Політична мова і мовна політика: діапазон можливостей політичної лінгвістики / НАН України; Інститут політичних і етнонаціональних досліджень. К.: Світогляд, 2005.), Т. Ващук (Т. Політичний дискурс як об'єкт лінгвістичного дослідження. Вісник Житомирського державного університету ім. Івана Франка. 2007. № 33. С. 182–185.), Н. Кондратенко (Український політичний дискурс: текстуалізація реальності: [монографія]. Одеса: Чорномор'я, 2007), О. Зарецького (2009), О. Селіванової (Основи теорії мовної комунікації: підручник. Черкаси: Чабаненко Ю. А., 2011.), Н. Шевчук (Особливості політичного дискурсу: зміст, функції, жанрове втілення. Вісник ДАКККіМ. Політологія. Вип. 1. 2013.), Л. Стрій (Ритуальні жанри українського політичного дискурсу: структурно-семантичний і лінгвопрагматичний аспекти. Одеса, 2015. 190 с.) та ін.

Методи дослідження визначені метою й завданням. Вони зорієнтовані на розкриття засад формування сакральних стратегій у політичному дискурсі в умовах гібридної війни. Метод контент-аналізу дозволяє виділити кластери стратегічних маркерів. Кількісна та якісна характеристика дискурсу за

виділеними кластерами аналізує тексти виступів різних політиків щодо використання певних лексичних маркерів при застосування сакральної стратегії.

Наукова новизна полягає у відстеженні впливу й взаємодії сакральних стратегій і доведення їх важливості.

Практичне значення:

- результати можуть бути використані для підготовки занять із соціолінгвістики, політології, політлінгвістики, психолінгвістики.

Структура роботи. Дослідження складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, глосарію, 5 таблиць, 8 додатків та списку використаної літератури, що включає 86 позиції. Загальний обсяг дослідження подано на 209 сторінках, основну частину дослідження викладено на 72 сторінках.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ПОЛІТИЧНОГО ДИСКУРСУ

1.1. Дослідження політичного дискурсу науковцями різних країн

Сучасне суспільне життя швидкоплинне й неоднозначне. Політичний діалог набуває актуальності, особливо в умовах гібридної російсько-української війни, тому з'явилася необхідність поширення політичної грамотності й обізнаності.

На політичній арені з'являються нові концепції, тактики й стратегії для впливу на потенційний електорат, тому виникає потреба розвивати вміння й навички аналізувати й синтезувати політичну інформацію, відточувати прийоми критичного мислення у відношенні лінгвістичного контексту політичних промов.

У політичному дискурсі розширюється коло питань, бо співдія влади, суспільства й мови стали формувати нові обрії комунікації.

Останніми десятиліттями спостерігається поглиблення лінгвістичних досліджень у вивченні політичного дискурсу. Можна виділити три авторитетні школи, які займаються цим питанням. Це північноамериканські, східноєвропейські й західноєвропейські науковці в галузі соціології, політології, лінгвістики. До американської школи належать Г. Лассвел, А. Абрамовиц, Д. Барбер, Д. Лакофф та інші. Західноєвропейський напрямок представили С. Бейкер, Г. Блокман та інші представники. К. Серажим, Л. Нагорна, О. Ковальова, Т. Ващук — науковці зі східноєвропейської спільноти.

У дослідженнях простежується спільне в аналізі мовних феноменів, загальних тенденцій у політичній комунікації. Учені вивчають особливості стилю політиків, види політичного дискурсу, тактики й стратегії в ньому.

Науковці не мають єдиного визначення поняття «дискурс». Поєднуючи в собі елементи когніції та екстралінгвальні чинники, дискурс являє собою

складне лінгвістичне явище. Різні джерела визначають це поняття по-різному. Так, «Енциклопедичне видавництво» під керівництвом Інституту програмних систем НАН пояснює «дискурс» як «сукупність текстів, присвячених конкретній темі, «текст плюс контекст», у комунікативістиці — сукупність вербальних та невербальних елементів спілкування, що мають власні змісти та взаємодіють у певному контексті» [18].

У той же час «дискурс» як «термін філософії та гуманітарних досліджень, за допомогою якого позначають аргументоване усне чи письмове обговорення будь-якої теми, в якому предметом дискусії стають і самі способи аргументації; будь-яке мовлення, розмова, дискусія, особливості яких характеризують мовця» [18] визначає Енциклопедія сучасної України.

Окремі вчені по-різному інтерпретують цей термін. Еміль Бенвеніст, мовознавець із Франції, визначає його як «мовлення плюс той, хто говорить» [69, с. 276]. Лінгвіст із Нідерландів Т. ван Дейк розглядав дискурс як «складну єдність мовної форми, значення та дії, яка могла би бути найкращим чином охарактеризована за допомогою поняття комунікаційної події чи комунікаційного акту» [73, с.39].

Отже, усі визначення різняться, але їх об'єднує бачення «дискурсу» як комунікативного акту, що зводить разом поняття мови, тексту, комунікації, висловлювань.

Дискурс є процесом комунікації, що містить висловлювання, текст, визначену тему. Нідерландець Т. Ван Дейк запропонував цілі, інтерес і стиль вважати основними ознаками дискурсу.

Спеціаліст зі Швейцарії Патрик Серіо, вивчаючи дискурс, запропонував декілька визначень цього поняття, таким чином показуючи його в мові й мовленні [53, с.12].

Науковці виділяють військовий, політичний, педагогічний, науковий, критичний, юридичний та інші види дискурсу і пропонують визначати тип інституційного дискурсу відповідно до базисних концептів. К.Касяненко виділяє для політичного дискурсу «влада», «політик» як ключові слова для центрального розуміння [23, с.23-24]. Там же науковець визначає базові концепти як ментальні проєкції культурно-значущого феномену в свідомості електорату, фіксуючись у лексикографічних тлумаченнях, синонімічності, образах і асоціаціях, неклішованих текстах, висловлюваннях [23, с.23-24].

Інші вчені розшаровують політичний дискурс на філологічну складову (текст і політична чи ідеологічна концепція інтерпретатора), соціопсихолінгвістичну (ефективність досягнення політичних цілей) та індивідуально-герменевтичну (особистісні смисли мовця в певних обставинах).

Наведені визначення демонструють, що політичний дискурс вивчається різними дисциплінами.

Виділяють 3 підходи до вивчення політичного дискурсу – дескриптивний, критичний, когнітивний.

Перший підхід можна знайти в класичних риторичних аналізах Аристотеля або Цицерона. Сучасні лінгвісти вивчають поведінку політиків, мовленнєву діяльність останніх. У цьому контексті вивчають мовні засоби, стратегії маніпуляції, риторичні засоби задля впливу на електорат. Також експерти займаються аналізом політичних промов. Дескриптивні методи дозволяють розчленувати діяльність політичних діячів на ціннісні домінанти, готовність до співпраці, сакральні тактики, конфліктність тощо.

Другий підхід, критичний, дозволяє аналізувати в мові політиків категорій соціальної нерівності. Н. Ферклоу та Т. Ван Дейк вивчають, як на

контроль за населенням та його керуванням упливають мовні засоби. На відміну від дескриптивного підходу, який дозволяв відсторонено й неупереджено розглядати політичні тексти, критичний метод має на меті дослідження, результати яких стоять на захисті електорату від маніпулятивних дій політиків.

Когнітивний метод достатньо новий серед лінгвістів. Він дозволяє передбачати й досліджувати, як політичні концепти впливають на свідомість учасників політичного дискурсу. Цей підхід зосереджений на стеретипних моделях, метафоричних концептах, які мають політичні упередження. Також увага приділяється взаємодії мови та ідеології. Між тим політичну комунікацію розглядають із погляду ідеологізації політичного дискурсу. Науковці вивчають вербальну поведінку учасників, їх судження, ментальні схеми і як це впливає одне на одне, як вербальна поведінка впливає на логічні зв'язки.

Політична комунікація має свою структуровану знакову систему. Мета політичних виступів і промов – переконання адресата. Д. Жибак визначає, що інформативність як специфічна складова обмежується в політичному дискурсі в межах протиставлень «інформативність – фатика» і «інформативність – експресивність» або «раціональність – ірраціональність (емоційність)» [19, с.124-126].

У політичному дискурсі емоційна складова переважає над аргументами, а інформування пасує перед цінностями. Це пов'язано з тим, що політична мова спрямована впливати на адресатів.

Мета політичного дискурсу – боротьба за владу, дії, направлені на її утримання. Тому виділяють такі функції дискурсу:

- регулятивна функція охоплює повідомлення інформації, спонукання до певної дії, обмеження, накази, заборони – усе те, що впливає на учасника комунікації;

- інструментальна вміщує боротьбу за владу, її легітимізацію, вислови протесту проти владних сил, формування політичної реальності у свідомості суспільства та збереження влади;

- креативна окреслює здатність створювати симулякри неіснуючої реальності чи напівнеіснуючої дійсності;

- магічна проявляється у впливі на дійсність (соціальні явища, релігійні, економічні тощо), використовуючи слово (наприклад, промова президента на інавгурації),

- культурно-символічна репрезентує владу через створення інтерпретацій, образів, цінностей відносно диспозиції політичних суб'єктів.

Власне аналіз політичного дискурсу як лінгвістичного дослідження - відносно новий напрямок у науці. Протягом часу виділилися такі типи аналізу і з'явилися вчені, які їх досліджують:

- М. Пешо, П. Анрі, Ж. Пуату, Д. Малдідьєр приділяють увагу до парафраз і синонімічності;

- Т. Трю, Ж. Зайдель вивчають аргументацію і синтаксис;

- Л. Курдессес, П. Фіал, Е. Верон, П. Ашард аналізують висловлювання;

- Ж.Жіляму, р. Мун, Ж. Коммерета і Р. Моро, М. Турньєра, А. Бергунью проводять лексичні і лексикометричні дослідження;

- Ж.-П. Фейє досліджує наративні функції;

- К. Гільомен - риторичні дослідження;

- Р. Барт вивчає семіотику;

- Дж. Комарофф, Д. Паркіна, Ж.-Б. Марселезі ведуть антропологічні і соціолінгвістичні дослідження.

1.2. Політичний дискурс як об'єкт дослідження в сучасній вітчизняній лінгвістиці

За останні десятиліття зріс інтерес до політичної комунікавістики та політичного дискурсу й серед вітчизняних науковців. Це пов'язано з тим, що політичне життя стає більш інтенсивним. Політична боротьба між конкурентами постійно загострюється. Така діяльність стала причиною змін в українській мові на різних рівнях: у лексиці, фразеології, синтаксисі, стилістиці. Мова – потужна зброя в боротьбі, тим більше в політичній. Політична комунікація, забезпечена тісним контактом мови й політики, стає основою конкуренції політичних мов і їх особливостей. Усе це привернуло увагу вчених особливо в той момент, коли політична конкуренція стала набувати ознак впливу на свідомість.

Особливості політичного дискурсу вивчає багато науковців, але до спільної думки вони так і не дійшли. О. Ковальова, аналізуючи різноманіття робіт, їх кількість, наголошувала, що вчені не створили бездоганної системи пояснення політичного дискурсу [27, с.101]. Найбільш ґрунтовні дослідження подано в працях К. Серажим, Л. Нагорної, Т. Ващук, А. Белової, Н. Кондратенко, О. Зарецької, О. Селіванової, О. Олексієвець, Н. Шевчук, Л. Стрій.

Учені мають різні підходи до розуміння дискурсу в цілому, і політичного конкретно. Так, О. Селіванова, спираючись на праці Е.Бенвеніста, Г. Кука, П. Серіо, Т. Ніколаєвої, Г. Почепцова, Ю. Степанова та інших, зазначала, що на погляди колег впливають положення французької семіотичної школи, яка стала поширеною серед матеріалів лінгвістичних розвідок. Вони розуміли дискурс як складну єдність мовної форми з дією та значенням для формування комунікативної події чи комунікативного акту. До події також, безумовно,

будуть належати мовець, слухач, їхні особистісні характеристики, соціальні особливості, аспекти ситуації [52, с.38].

Більш розлоге пояснення дає Ф. Бацевич. На думку вченого, дискурс – це тип комунікативної діяльності, інтерактивне (і трансактивне) явище, яке має різні форми реалізації (усну, писемну, внутрішню, паралінгвальну), відбувається в межах конкретного каналу спілкування, регулюється стратегіями і тактиками учасників спілкування, являє собою складний синтез когнітивних, мовних і позамовних (соціальних, психічних, психологічних тощо) чинників, які визначаються конкретним колом «форм життя», має своїм результатом формування різноманітних мовленнєвих жанрів [9, с.42].

Розмірковуючи над таким визначенням, інший науковець Н. Шевчук погодилася, що поняття дискурсу різнопланове й багатовекторне [66, с.264]. У широкому розумінні дискурс є текстом, що з'явився за певних обставин чи конкретної ситуації (розмова, політичні дебати, інавгураційна чи програмна промова тощо), який використовує певні тактики й стратегії відповідно до зазначеної мети (маніпуляція, переконання, аргументація тощо). Усе це повинно бути спрямоване на цільову аудиторію, яка є підготовленою певною інформацією.

Науковці виділяють в дискурсі певні рівні:

- 1) семіотичний, який включає в себе мову, жести, образи, символи, а також інформацію, пов'язану з часовим та соціокультурним контекстом;
- 2) діяльнісний, що охоплює соціальні дії, що підтримують знакові системи, які вже є, і створюють нові сенси;
- 3) матеріальний як уособлення реальної соціальної взаємодії – час, умови, місце;

4) політичний, який формує й демонструє владні відносини в суспільстві [66, с.265-266].

Саме розуміння важливості співвідносності понять «політика» і «мова» для існування владних відносин у суспільстві, для акцентів на їх формуванні, проявах, виявляє необхідність виділення останнього рівня в характеристиці дискурсу.

Н. Кондратенко для визначення дискурсу застосовувала комунікативно-дискурсивний підхід. Науковиця виділила політичний дискурс як певний прояв політичної комунікації. Саме це перетворює політичний текст на комунікативний акт взаємодії політика чи влади в цілому (політичного суб'єкта) з електоратом, аудиторією (об'єктом) [28, с.12-13].

Політичний дискурс розглядають через семіотичні складові: поняття являє собою знакове утворення в реальному вимірі та віртуальному. У першому - це текст у конкретному політичному спілкуванні, у другому – включення вербальних і невербальних знаків, що обслуговують коло політичної комунікації, звід прецедентних висловів, типів мовленнєвих дій, уявлень про жанри спілкування в сфері політики [23, с.23-24].

Політичний дискурс є частиною мовної комунікації. У цій інтерпретації поняття визначала Л. Нагорна. Також вона виділяла семантичний простір для випробування політичних смислів. У цьому контексті дискурс розглядається як засіб поєднання соціального, культурного й особистісного знання, з одного боку. А з іншого – практичної, він аналізує мовне спілкування, конкретні тексти, виступи, промови, заклики тощо [39, с.34].

Визначень політичного дискурсу багато, але найбільш широкі загалом визначення в своїх дослідженнях розкрила К. Серажим. Вона подає дискурс як текст, сформований ситуацією політичного спілкування [54,

с.240]. Таким чином, можна зробити певний логічний наголос на зануренні в політичне життя.

Загальною тезою в багатьох наукових роботах є розуміння того, що політичний дискурс є ключовим інституційним різновидом спілкування, яке завжди було статусно-орієнтовним, на відміну від художнього, наприклад.

Крім визначення поняття «політичний дискурс», науковці у своїх напрацюваннях вивчали структурні особливості цього явища. Виділяють сторони, які беруть участь у політичному дискурсі. З одного боку – це представники владних інститутів, а з другого – представники електоральних мас. Серед ознак, що утворюють структуру політичного дискурсу, виділяють інституційність, домінування цінностей над фактами, смисловою невизначеністю, ідеологічність, езотеричність. Спілкування владних еліт із виборцями є достатньо специфічним, вимагає дистанціювання між політиками й електоратом. Тому політичний дискурс страждає від авторитарності [23, с.24].

Цей перелік ознак уточнювала Н. Кондратенко. За її спостереженнями до специфічних ознак політичного дискурсу можна віднести міфологічність, ритуальність, театральність, агональність як прояви ігрової природи політичного мовлення. Також до характеристики автор додавала сакралізацію, риторичність, маніпуляцію свідомістю виборців, модні наративи [28, с.15-21].

Автори досліджень, розглядаючи дискурс, виділяють політичний дискурс із окремою метою. Він потрібен для отримання, утримання й здійснення політичної влади. Наприклад, Н. Шевчук вважає, що через політичний дискурс політик (як адресант) має потребу висловитися щодо свого розуміння дійсності та необхідність переконати електорат (як адресата) у правильності цього. Представник влади оперує категоріями майбутнього, тому розуміє важливість підбору потрібних мовних засобів. Через це

політичний дискурс використовує специфічні засоби. Науковиця наголошує, що справа не лише в специфічності вибраної до політики лексики, а й у виборі й організації конкретних структур вираження співвідносно з прагматичністю наративів, цілей, умов спілкування, які формуються в процесі діяльності політиків [66, с.266].

Лінгвісти, виділяючи політичний дискурс як субдискурс, запропонували його поділ на такі типи:

- 1) за формою – усні та писемні;
- 2) за чинником адресанта – адресатно-прямі й опосередковані;
- 3) за метою – інформативні (новини, повідомлення), спонукальні (агітаційні листівки, прокламації), іміджеві (буклети, рекламні ролики), мотиваційні (тексти чорного PR), експресивні (фото, пісні, анекдоти);
- 4) за чинником адресата – особисто спрямовані (пряме поштове листування), масово адресовані (телеповідомлення);
- 5) за сферою використання – телевізійні, газетно-журнальні, радіо-, рекламні або PR.

На думку О. Ковальнової, треба додати ще один тип за сферою використання – у мережі Інтернет. Також науковиця пропонує виділяти тип комунікативної взаємодії:

- 1) конфліктний (агональний) – дебати, наприклад;
- 2) кооперативний (гармонізуючий) – новорічне привітання тощо [27, с.101-104].

Учені розробляють різнобічні типології. Жанрова специфікація наразі знаходиться на етапі розробки. Виділяють первинні та вторинні жанри. До первинних – інституційні жанри, які реалізуються у чистому вигляді й походять від політиків. До вторинних – інтерпретація дискурсу політиків. До

першого типу віднесені дебати, публічні промови, гасла. Саме вони на повну демонструють інтенцію політичного дискурсу. До другого типу додають інтерв'ю, мемуари, аналітику, графіті, політичну карикатуру, пародію, анекдоти. Ці жанри знаходяться в близькості до інших дискурсів і є реактивними на дії політиків [19, с.124-126].

Л. Нагорна розглядає політичні дискурсивні тексти з позиції привернення уваги до них чи до зображення. Функції таких текстів авторка розподілила за певними ознаками:

- 1) мобілізаційна як емоційний заклик до виборців з позиції цінностей, ідеології; ми це спостерігаємо на плакатах, у гаслах;
- 2) маніпулятивна як спекуляція на нагальних проблемах у суспільстві з розпалюванням ворожнечі на цьому фоні між опонентами;
- 3) ідеологічна як показ ключових ідеологічних переконань;
- 4) корпоративна як демонстрація особливостей політика чи політичної партії.

Усе це повинно схилити електоральні настрої на бік політика чи партії. У цих же наробках авторка застерігається від надмірності використання експресивних методів у політичному дискурсі. Це може призвести до зворотнього ефекту. Замість консолідації політики можуть отримати руйнацію інформаційного простору, накопиченню деструктивних процесів [39, с.35].

Виділяють ще один важливий компонент у наукових працях. Це соціальні зв'язки, які реалізуються в політичному дискурсі. Виділяють такі функції:

- 1) соціальний контроль: він дозволяє створити умови для стандартизації поведінки, думок, почуттів, бажань; уніфікація маніпулює громадянською свідомістю;

- 2) легітимізація влади: пояснює рішення влади, причини перерозподілу громадських ресурсів;
- 3) відтворення влади: дозволяє зміцнити прихильність до владних структур, використовуючи ритуальних символів;
- 4) орієнтація: формування політичної реальності у свідомості електорату;
- 5) соціальна солідарність: інтеграція різних соціальних груп;
- 6) соціальна диференціація: відчуження окремих електоральних груп;
- 7) агональна: демонстрація протестних явищ проти владних дій, вирішення соціального конфлікту;
- 8) акціональна: активізація симпатиків для підтримання владних дій через мобілізацію, бо через, так звану, наркотизацію симпатиків як присипляння пильності виборців [23, с.24].

Тож, усі ідеї, дослідження, запропоновані вітчизняними вченими дозволяють зробити висновки про перспективи досліджень політичного дискурсу. Останній є багатовекторним явищем, основними складовими якого є текст у різній формі, екстралінгвальний контекст, наявність адресата й адресанта, їхня взаємодія. Учені виділили в політичному дискурсі інституційність як основну ознаку. А важливою рисою дискурсу є опосередкованість ЗМІ та засоби комунікації. Політичний дискурс вимагає ретельного вивчення, тому що в сучасному світі його складники є суттєвими елементами впливу на соціум.

Висновки до розділу 1

Демократичні зміни в суспільстві, корегування політичних процесів у державі, активне політичне життя країни привертають увагу до соціальних

комунікацій. Політичний дискурс відображає процеси, які відбуваються в політиці, культурі, демонструє національні культурні цінності. Інтерес до цього явища проявляють як політики, так і вчені, що представляють різні напрямки й дисципліни, як прості громадяни, так і представники недотичних професій. Специфіка політичного дискурсу така, що привертає увагу до функціонування мови в суспільному, політичному житті країни. Немає жодної людини, кого не торкається політичне мовлення. Хтось знаходиться з боку владних структур, а хтось – із боку електоральних мас. Тобто оминати політичний дискурс не можливо. З цього боку робота науковців із вивчення політичних процесів у мовленні, тактик і стратегій у політичному дискурсі, національних специфічних особливостей дає можливість широкому загалу протистояти маніпулятивним діям політиків і розвивати критичне мислення для сприйняття політичних наративів.

Як показала практика, ніякий політичний режим не існує без комунікації з суспільством. Мова необхідна для політиків, щоб давати інформацію, переконувати симпатиків, відсторонювати конкурентів, віддавати накази. Специфіка політики в тому, що ця сфера людської діяльності має дискурсивний характер. Політичні дії в більшості мають мовні прояви, тому й політична діяльність розглядають як мовленнєву.

Важливо підкреслити, що політична мовленнєва діяльність може йти різними шляхами – тоталітарним або демократичним. Перший за певними характеристиками нагадує релігійний дискурс. Саме за таких умов політичний лідер сприймається як божество, наділене суперможливостями. З урахуванням російсько-української війни знання про маніпулятивні можливості й властивості політичного дискурсу стають надактуальними й затребуваними суспільством.

Дискурс допомагає соціокультурній взаємодії, формує суспільну думку, форматує національні інтереси, спрямовує в потрібному напрямку цілей розвитку, але всі ці дії спричиняються в тому векторі, необхідному для автора дискурсу, тобто для політиків.

РОЗДІЛ 2. САКРАЛІЗАЦІЯ І ДЕСАКРАЛІЗАЦІЯ В ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

2.1. Сакралізація як вид легітимізації влади

Сучасний політичний дискурс в Україні постійно повертається до теми «Що таке влада й яке її місце в житті суспільства». Обговорення відбувається й у суспільстві, і серед політикуму, і серед професійної наукової спільноти. Розвиток взаємодії між політиками та виборцями лежить у площині розуміння природи влади.

Упорядкування системи взаємодій відбувається як у правових відносинах, так і соціальних. Останні є складними, багатими, різнорівневими.

Політика входить до складу символічної регуляції влади. Символізм влади передається через ідеологію, традиції, ритуали, свята, церемонії. Усім цим просякнуте життя суспільства. Тому влада, щоб ствердитися, використовує процедуру символічної легітимності. Це високоефективний засіб, що забезпечує існування влади.

Джерелом такого дискурсу є різні символічні системи. Серед них максимально впливовими є релігійні системи. Ураховуючи, що політичний дискурс реалізується між політикумом і соціумом, релігійні практики дозволяють легітимізувати владу таким чином, щоб вивести її за межі

соціальної критики. Релігійний символізм підтверджує джерела походження влади, що є сакралізацією влади.

Сучасна влада також шукає способи себе виправдати й обґрунтувати. Так, можливо, не приписує собі божественне походження, але народ, який наразі є тим самим джерелом, набуває знайомих трансцендентних атрибутів. Пояснюючи такі перетворення в сакральному ставленні до влади, А. де Токвіль підкреслював, що «в демократичному розумінні народ знаходиться над усім державним життям, як Бог над світом, як початок і кінець усього» [3, с.11-28].

Під час великої французької революції з'явилося політичне бачення абсолютного характеру волі народу, коли «воля народу завжди правильна», «воля нації завжди є вищим законом». У нас теж присутня така формула – «голос народу – голос божий».

Абсолютність влади чи то божественної, чи то народної створює передумови для перетворення її з механізму управління на сакральний інститут. Божественна влада передбачає вічну присутність, неможливість супротиву, неможливість впливу на неї, укоріненість у вірі. Якщо влада людська, то ми бачимо обмеженість у часі, можливості супротиву, необхідність обґрунтування визнання, спирається на віру. Тобто при такій моделі відбувається комунікація між політиками, що представляють владні інститути, та суспільством.

В Європі процес десакралізації почався ще в XVIII столітті, тому політичний дискурс у середині суспільства дозволяє зберігати демократичні інститути в розвинених країнах. У державах, де суспільство, виборці виключені з політичних дискусій, ми бачимо інші постулати, які пропонуються в суспільний простір, наприклад, указ путіна про адміністративну відповідальність за критику вищих посадових осіб держави –

постулат неможливості супротиву владі, чи указ про відповідальність за дискредитацію армію, чи твердження лєніна про політику більшовиків всерйоз і надовго як демонстрація постулату вічності влади.

Те, що в політичному дискурсі застосовують поняття сакральності, указує на спільність функціонування влади й релігії. Один із дослідників, запропонував типологію влади, виходячи з предмета віри [10, с.97].

Традиційна влада базується на вірі в традиції та звичаї, які є непорушними, та вірі в людей, які є носіями влади.

Харизматична влада спирається на винятковість володаря, представника влади, на його якості та винятковий авторитет.

Та легально-раціональний тип, де влада тримається на вірі в законність і раціональність рішень, які приймаються. При такому типі все базується на вірі в справедливість. Соціальна взаємодія забезпечується не стільки підкоренню представникам влади, скільки завдяки суспільному договору між владою та народом. Тільки завдяки політичному дискурсу в суспільстві таке можливо, щоб паритет між цими гілками утворився й зберігався. На вимогах один до одного виникають правила й відповідальність. Жодна зі сторін не може порушувати вибудовану систему взаємодій.

Якщо дотримуватися класифікації, то в Україні формується останній тип. На наше соціальне життя впливають правила й закони. Але політичні домовленості постійно порушуються посадовими особами різних рівнів. Таким чином, порушення стає правилом, яке знецінює соціальні домовленості. Це стає передумовою до втрати або обмеження існуючих демократичних норм. Невідповідність між принципами, законами, правилами та їх дотриманням представниками влади призводить до недовіри населення владним інститутам [10, с.98].

Процес десакралізації влади починався зі знищення представників, носіїв влади – князів, королів, аристократії. Це місце зайняли народ і закони. Але повне знеособлення не відбулося, бо поступово сформувався інститут президентства, що в певних ознаках є монархічним реваншизмом, бо при демократичному парламенті знову існує суб'єктивна воля президента [10, с.101]. А при систематичному порушенні законів представниками влади, як в Україні, це призводить до диктатури. Знову за цей процес відповідає суспільний резонанс, обговорення, взаємодія й комунікація соціуму.

Ще один напрямок сакралізації в політичному дискурсі – це наповненість підвалин влади. Згідно з Конституцією України, народ – джерело влади. Чи є в українській історії події, які виступили би в якості символічної системи й легітимували підвалини української державності? Проросійські науковці вважають, що 24 серпня не об'єднує увагу всього суспільства, не є спільним святом, що в Україні немає історичних подій, які б вважали народ носієм влади, що у нас немає авторитету в минулому, щоб співвідносити його з сьогоденням та виступати як його нащадки. Але вони помиляються, бо саме в історії України ми знаходимо обґрунтування нашого бажання до демократичних змін. Наша боротьба за свободу й незалежність від росії, наше козацтво з його законами й правилами, це боротьба з комуністичним режимом – це і багато іншого підтверджує, що за визначними подіями в нашій історії завжди стояли люди. А стосовно нащадків, то ті захисники, які зараз виборюють наше право на свободу й незалежність, кров'ю окропили 24 серпня. Через війну, яку розв'язала росія, наш політичний дискурс наповнився новим способом сакралізації – апеляцією до майбутнього. Переживаючи трагічні події, суспільство розробляє національну ідею, якою буде наша країна після перемоги, і це колосальний соціальний проєкт.

2.2. Сакралізація та десакралізація влади в українському політичному дискурсі

Політичне бачення майбутнього України почало формуватися не зараз, а набагато раніше. З 1991 року наша країна крок за кроком розвивала ринкову економіку, реформувала політичну систему, посилювала демократичні ініціативи. Усе це, безумовно, прогресивні речі, до яких долучені більшість громадян. Але навіть це не означає поступ у становленні політичних цінностей. Історія західних країн доводить, що без політичного дискурсу в середині суспільства неможливе мабутнє нашої країни. Розвиток фундаментальних орієнтирів у політичних стратегіях дозволив суспільству перейти від мовчазної маніфестації до політичного дискурсу, саме який і допомагає здійснювати політику.

Переоцінка політичних цінностей повинна пройти як серед політиків, так і серед виборців. Опрацювати нові політичні сенси повинні всі, увесь свідомий загал. Те, що багато людей поглинули в сам політичний дискурс, свідчить активна позиція виборців на виборах різного рівня. Велика кількість людей набувають якостей громадянина, який розуміє залежність повсякденного життя від політичного. Такі виборці можуть співвіднести події в ешелонах влади з економічними реформами, побачити цей зв'язок між подіями в політиці та майбутнім держави, власним майбутнім. Таке залучення громадян до справжніх політичних процесів веде до формування комунікативних компетентностей, громадянської відповідальності, коли пересічна людина свідомо робить політичний вибір, несе відповідальність за суспільно значимий учинок. Ті, хто не бере на себе відповідальність, залишається байдужим і мовчазним під час політичного дискурсу, породжує соціальний інфантилізм, що сприяє народженню харизматичних лідерів авторитарного гатунку. Отже, українському суспільству потрібно навчитися

говорити з політиками, які формують владні інститути, аби забезпечити собі, як народу, сакральне право на владу.

Розвиток політичного життя в Україні посилює значення політичного слова. Це суттєво змінило вимоги до політичних діячів, до кожного виборця, до оцінки ситуацій. Сучасний політик має доступно й зрозуміло висловлювати власну думку, думку політичної спільноти, лідером якої він є. Якщо політик подає себе незрозуміло, у нього немає шансів на професійну кар'єру. У ситуації політичного дискурсу відкритість і зрозумілість повинні стати нормальним явищем для прихованих сфер впливу. У пострадянському суспільстві обмеження вільного мислення має ідеологічні підстави, але відкритість призвела до політизації всього суспільного життя. Саме слово висвітлює темні сторони життя соціуму. Політичний дискурс виконує роль просвітництва. Громадянське суспільство повинно бути в стані «резонуючої публічності», як стверджував Кант. Кожне слово політика викликає хвилю чи схвалення, чи обурення, і політик отримує зворотний зв'язок у вигляді електоральної активності.

Роль слова як зв'язку історично розвивалася й трансформувалася. Але воно не тільки засіб комунікації, яким повинен володіти політик, бо в політичному дискурсі визначаються як межі мислення, так і реальні дії в політиці. Важливість політичного дискурсу розкривається в зворотності комунікації: з одного боку слово пропонує факти, позиції, відстоювання пропозицій, а з іншого – електоральні бажання, бачення, воління. Тобто політичний дискурс дозволяє зустрічатися й зіставлятися різним сторонам соціального буття. Факти, які люди сприймають, є реальним баченням оточуючого довкілля. Політична мова пояснює процеси, що відбуваються в суспільстві, інтерпретує явні й приховані мотиви існуючих та майбутніх явищ

в політиці. Це підтверджує думку, що політичний дискурс задає різні форми політичних практик.

Політичний спадок, який Україні залишився після розпаду СРСР, істотно впливає на форми політичного дискурсу сьогодення. За роки незалежності країна намагається перейти від традиційного типу влади, як традиційно сакралізованого, до легально-раціонального типу. Сакральність кожного типу визначається джерелом влади. Проблема в тому, традиціоналізм у суспільних стосунках заважає позитивним зрушенням у політичних процесах. Ще сильні позапублічні процеси, які формують політичну реальність.

Традиційний тип виступає як вольовий *par excellence*. Воля розглядається як маніфестація влади, що носить маніпулятивний, прихований характер. Багато комунікативних процесів відбуваються за лаштунками. Непублічний характер виливається в уміння вести переговори, домовлятися всередині політикуму. Інколи цей внутрішньополітичний дискурс домінує в різних владних ланках. У такій ситуації вольове впровадження політичних ідей відбувається через тотальну ідеологію. Побічним негативним ефектом є зрощення політичних інститутів із державними органами влади, що погано впливає на взаємодію між політиками й суспільством.

Політична комунікація в такій системі розрахована на аргументованість, але головною якістю політика не стало вміння доносити свою позицію та думки, а майстерність домовлятися. Якщо пригадати нещодавню історію, то переговорні процеси часів Радянського Союзу мали подвійне дно: з одного боку ми бачимо фінальні документи, а з іншого – залаштункова дискусія всередині партії, результати, які не впливають із документів. Приховані результати, що вплинули на мільйони людей, стали відомі як фахівцям, так і пересічним громадянам. А можливим це стало завдяки публічним викриттям,

розслідуванням. Обговорення в суспільній площині в межах політичного дискурсу призвело до десакралізації традиційного типу влади й відповідні комунікації з суспільством. Однак ця десакралізація всередині дискурсу найбільше торкнулася політичної історії. Публічні обговорення нових фактів і винесення оцінних суджень допомогли соціуму формувати нові відносини між політиками, владними представниками й виборцями. Але попри все політичний дискурс стосовно сучасних політиків у нашій країні залишається закритим, сакральним. Політики й зараз є сакральною спільнотою. Хоча політичний дискурс передбачає комунікацію останніх з електоратом, дуже часто прозорість відносин є тільки видимістю, і реальна політика залишається внутрішньою справою політиків, поза очі пересічних громадян.

У чому полягає десакралізація українського політичного дискурсу? Західне уявлення про політичні процеси полягає в регламентації процедур, кропітка робота фахівців різних рівнів, груп експертів. Саме вони готують документи для підписання на перемовинах. Це довгий процес, але прогнозований, має очікувані результати, допустимі ризики. Групи підготовки й політику несуть певну відповідальність за наслідки перемовин перед своїм народом. Тобто ми бачимо публічність і відкритість процесу комунікацій.

Інший рівень комунікації показували політики України ще нещодавно. Аналізуючи зустріч президента Л.Кравчука з Б.Єльциним у Масандрі з питання Чорноморського флоту, ми бачимо відверте нехтування роллю експертів. Тобто тільки позалаштункові домовленості перших осіб вирішували проблему. Та це все тільки омана. Те, про що домовилися керівники країни, виявилось важко або неможливо виконати й мало непередбачувані результати. Як показала подальша історія країни, такі позалаштункові сакральні відносини з росією призвели до катастрофічних результатів у майбутньому.

Коли політичний дискурс містить містичність і сакральність, то це несе в політику ірраціональність. Таких прикладів перемовин в українському політикумі так багато, що це стає просто небезпечно для держави й суспільства. Політичний дискурс не повинен залежати від особистісних стосунків політиків. Дружба чи ворожнеча між представниками влади не повинні позначатися на майбутньому держави, а тонкі рухи душі президента – на добробуті громадян країни. Ще свіжі спогади, чим закінчилося непідписання Угоди про асоціацію з ЄС. Це типовий прояв нехтувань бажаннями громадян власної країни, відсутність комунікації з виборцями й неповаги до, власне, джерела влади – народу, який дав Януковичу мандат на укладання договору.

У такій ситуації політичному дискурсу навчило життя. Виборці стали розуміти, що їх вибір кандидатів має великі наслідки для них самих і держави. Довіра до політичних сил, до харизматичних лідерів похитнулася. Виявилось, що представники провладних партій не завжди враховують бажання й сподівання електоральних мас. З'ясувалося, що політичний дискурс слабшає, якщо політична боротьба не враховує інтереси виборців.

Відкрите суспільство завжди буде в політичному дискурсі на першому плані. Влада як каральний апарат більше не працює. Політичні інституції, владні структури, державні установи будуть тоді ефективно працювати, коли налагоджена політична комунікація. У відкритому до комунікації суспільства не існує поняття «ідеального» політичного проєкту. Завжди буде декілька варіантів, готових для обговорення, паралельних пропозицій, з яких суспільство й політики можуть вибрати. Жоден проєкт не повинен бути вічним, беззмінним, не корегованим. Довготривалий процес, у який виборці не можуть втрутитися через каральні дії влади, несе стагнацію і розвал країни. Сучасна росія тому підтвердження. Найкращий результат отримує держава,

якщо процес залежить від усіх учасників політичної дії. Політика не повинна бути прямолінійною. Найкращий тип політики легітимізується завдяки комунікації і не може існувати поза межами політичного дискурсу між представниками джерела влади – народом і політиками, які реалізують запити суспільства. Дискурсивна політика регулює, у який політичний зміст виліється комунікація. У відкритому суспільстві політики й виборці ведуть активний діалог.

З часів Революції Гідності наше суспільство методично доводить, що здатне фундаментально мінятися з традиційного типу на легально-раціональний тип із його взаємною відповідальністю і рівністю перед демократичними інститутами. За такої системи громадяни здатні вільно висловлюватися, демонструвати свою волю. За таких умов громадяни не перетворюються на підданих [12, с.265-274].

Десакралізація політичного дискурсу виводить політичні інституції з позараціональності, доводячи, що сенс їхньої діяльності як раз і лежить у площині раціоналізації волі до реалізації влади.

Політика все більше переходить у площину суспільних обговорень і суспільних домовленостей. Влада не повинна спиратися на сакральне підтвердження й виправдання своїм діям, не повинна посилатися на міфологеми минулого, а вдало трансформуватися разом із суспільством, резонувати разом з ним. Рух уперед буде залежати від того, чи здатна влада гармонізувати з політичним дискурсом.

Політика перестала бути політикою володарів, пророків. Вона перестає реалізовувати задуми однієї людини чи враховувати інтереси однієї групи людей. Політика більше не пропонує одіозне рішення, не даючи різні варіанти виконання. Політика «вилізла» за межі сакрального кокону обраних і стала існувати назовні, у світі політичного дискурсу [12, с.265-274].

Але суспільство, особливо українське, має бути пильним. Навіть у сталих розвинених демократичних громадянських суспільствах з'являються спокуси до повернення старих схем, залаштункових домовленостей, одіозних лідерів, що може змінити долю майбутнього держави й суспільства.

2.3. Сакральні стратегії в промовах українських політиків

Демократія як явище завжди буде одним із головних завдань для вивчення різних наук, у тому числі лінгвістики. Один із напрямків вивчення – багатоманітність проявів в умовах національного середовища. Науковці вивчають, як світові тенденції й закони реалізуються й співвідносяться з політичними традиціями в Україні. Науковці шукають методології, які теоретичні висновки поєднують з реальними практиками.

Розуміння демократії, як політичного дискурсу між громадянами й політикумом задля контролю над реалізацією найбільш актуальних для суспільства питань, дає можливість використовувати структурну лінгвістику, щоб проводити гуманітарне дослідження політичних текстів з метою аналізу комунікативної системи, яка легітимізує владу.

Політичний дискурс реалізується через взаємодію цінностей політичної еліти й електорату, та наскільки ці цінності резонують [25, с. 152-159].

Політичні тексти, як один із проявів політичної діяльності, впливають на учасників дискурсу як «автор на читача». Політики закладають у свої промови маніпулятивні підтексти. Саме в них можна простежити універсальні образи, архетипи, сакральні мотиви, які діють на підсвідомість масової аудиторії та активізуються в моменти, корисні політикові.

Саме через політичні тексти виборець може відстежити тактики й стратегії, які еліта експлуатує, щоб пояснити свою владу, легітимізувати її.

Стратегію сакралізації влади та її носіїв використовують політики з так званої когорти «людей долі» та «переможців долі» [25, с.152-159].

Політики – «люди долі» репрезентують себе як носіїв закритої інформації, сакралізуючи її, відзначаючи профанність у буденних проблемах суспільства, але наголошуючи, що роблять добрі справи [25, с.152-159].

Інші – «переможці долі» – демонструють цінності боротьби та незламності. Але від електорату вимагають віри в лідерські якості політика, що все одно повертає до сакралізації фігури представника влади [25, с.153].

В українському суспільстві, на превеликий жаль, простежуються ознаки ретроспективних процесів у політичному дискурсі, легітимації владних структур і лідерів політичних партій. Архаїзація призводить до персоніфікації політики.

Україна – молода демократія, тому проходить свій шлях розвитку громадянського суспільства й становлення політичної комунікації шляхом спроб і помилок.

Спираючись на політичні промови під час інавгурацій, можна сказати, що на початку 90-х років минулого століття, у дискурсі панувала думка, що майбутнє країни залежить від «усіх нас» під керівництвом «одного з нас».

Виходячи з думки, що будь-яка влада повинна бути легітимованою перед народом, промови президентів у символічній формі підтверджують сакральне джерело їх влади – волю народу. Хоча це право закріплене в Конституції, а демократичні вибори його підтверджують, президенти в звертанні до народу ще раз урочисто то демонструють.

Аналізуючи промову першого президента України Леоніда Кравчука, ми бачимо, що на промову нараховується 13 згадувань слова «*народ*» як джерела влади чи рівноправного учасника політичного дискурсу. Справді, на початку українці бачили себе рушійною силою держави разом з політиками.

Слово «*ми*» в тексті згадується 24 рази, що свідчить про намагання представника влади вести конструктивний діалог з виборцями. Це кардинально відрізнялося від процесу розвалу СРСР, коли за ним стояли кулуарні домовленості керівників 4 республік з 15, тобто той вид політики, що сакралізує політичні процеси, як позалаштункові, без прямої комунікації з суспільством. А промова першого Президента показала можливість зворотнього процесу десакралізації влади, виводячи її з тіні. На жаль, політичне проголошення намірів важко вибудовується в реальному житті, тому особисті «історично-сакральні» взаємини з президентом Єльциним більше впливали на політичне й економічне життя України, ніж протокольні експертні роботи міждержавних делегацій чи комісій. Для українців з часів козацтва існували ще декілька священних тем, оскільки за них весь час точилася боротьба – мова, віра, воля. Усі вони знайшли відображення в промові Президента. Леонід Кравчук слово «*воля*» використовує 14 разів, «*віра*» – 3 рази, а «*мова*» – 4 рази. Кількість згадувань демонструє ступінь важливості священних слів для Президента. Це не дивно, бо тісні стосунки з північним сусідом вели до нівелювання проблеми останніх тем і подальшої ескалації в майбутньому, як засвідчила історія. Часткова сепарація країни на багатьох рівнях протирічила державницькій національній ідеї України, яку задекларував Президент Кравчук: «Сьогодні український народ демократичним шляхом ясно виразив свою волю – самостійній державі бути!» [46].

Що цікаво, але в своєму звертанні Президент об'єднав речі, які в принципі неможливо ставити поруч, подовживши життя ще одній сакральній тезі в українському дискурсі, – прагнення незалежності й дружбу з росіянами. З одного боку можновладець говорить, що український народ «поневолювали і нищили, морили голодом і вбивали «мирним атомом», нівечили історичну

пам'ять і переслідували мову. Та найбільше зусиль докладали різномастні загарбники, щоб відірвати українців від прадавнього коріння, представити їх як безбатченків, спотворити тисячолітній досвід державотворення». Зараз постає питання: а про кого він говорить? А з іншого боку – «українці і росіяни століттями жили разом, ділили порівну горе і радощі, разом проливали кров за цю землю»[46]. Дуже цікаво, кого він мав на увазі, згадуючи переслідувачів українського народу? Теза про священну дружбу двох народів принесла українцям розчарування, біду, ризик втрати існування країни як такої через 30 років. Це говорить, що влада, не дивлячись на задекларовані «ми», вела політику, яка не завжди співпадала із суспільним запитом. У цілому слова, пов'язані із священними тезами, зустрічаються 34 рази, що складає 1,77 % із загальної кількості слів у промові (1916 слів).

На разі, після каденції Леоніда Кравчука українське суспільство перенесло зміну своїх очікувань з «нас» на «сильного політика». Історично, український народ делегував своє право на владу сильній постаті – гетьману. Це простежується в політичній комунікації й досі.

Аналізуючи першу Промову Президента України Леоніда Кучми, спостерігаємо, що слово «народ» – джерело влади президента – у тексті зустрічається 8 разів, що в значній мірі менше, ніж у Промові першого Президента. Слово «ми» зустрічається 7 разів, а слово «я» – 14 разів. Це може означати, що політичний дискурс почав зміщатися із священності народовладдя до сакралізації політичного лідера, як такого, що краще знає, як справлятися з кризою. Хоча формально Леонід Кучма все ж таки спирається на народ: «У нас єдина мета і все непринципове, несуттєве, дрібне повинно відступити на задній план. Рука об руку, пліч-о-пліч, допомагаючи один одному — переможемо» [42].

Промова другого Президента прагматична й раціональна, у ній мало місця для інших сакралізованих і важливих тем для суспільства: слово «*мова*» зустрічається 2 рази, «*віра*» – 1 раз. Мова – болюче питання для українців, але в тексті слово використовується лише для підкріплення іншої сакральної тези, на яку наголошував Кравчук і яку продовжив Кучма, – дружба з росією: «...надання російській мові офіційного статусу при збереженні за українською мовою її державного статусу...», тим самим нівелюючи історичну справедливість по відношенню до державної мови. Слово «*воля*» в тексті використано 1 раз, і воно не пов'язане зі свободою чи незалежністю, а в значенні «запит», «бажання», що вказує на байдужість автора до історичних передумов ставлення українців до цієї священної теми: « На виборах народ України висловив свою волю жити у власній державі...». І все це супроводжується продавлюванням тези про розширення дружніх стосунків із росією, подолання «тих політичних та економічних недоречностей, котрі накопичились у взаєминах між Україною та Росією». Але враховуючи непрозорість домовленостей із російською федерацією, такі мовні прояви в тексті можуть свідчити про нерівноправні стосунки між країнами, які формувалися багато століть.

Слово «*віра*» вжито 1 раз у тексті в розумінні «сподівання на позитивну комунікацію з суспільством», а не як релігійну сакральну формулу абсолютної довіри.

У цілому слова, пов'язані із священними тезами, зустрічаються 12 разів, що складає 0,77% із загальної кількості слів у промові (1559 слів).

Порівнюючи з попередньою промовою, простежується зменшення сакралізації політичного тексту, а в деяких тезах навіть зникнення теми у зверненні до народу. Також бачимо зміщення акценту на сакралізацію лідера як сильного раціонального політика.

Другий інувгураційний спіч Леоніда Кучми суттєво відрізняється від попереднього. У ньому гостро відчувається вплив суспільства на політикум і владу. Якщо перша промова була насичена займенником «**я**», то в другому тексті «**ми**» (11 слів) і «**я**» (13 слів) мають майже однакову кількість. З'явилися речення, у яких «**я**» опускається, чи взагалі використані неозначено-особові речення. Натомість виросла частотність використання слова «народ». Чітко простежуються процеси в політичному житті суспільства. Народ, як сакральне джерело влади, знов піднявся в політичному дискурсі. У порівнянні з попереднім виступом Кучми частотність використання слова збільшилася вдвічі [16].

Ще одна цікава трансформація відбулася з сакральною мантрою «росія – стратегічний друг і партнер», яка звучала в попередні роки. Уперше прозвучала ідея про вступ до Євросоюзу. Тобто попри всі владні навіювання про «друзів навіки» суспільство скоригувало політичні пріоритети політичних діячів. Ми бачимо десакралізацію ролі росії в політичному й економічному розвитку нашої країни. Кучма присвятив російській федерації всього 2 речення. Президент Кучма так сформулював текст, що тези про росію оточують абзаци про Європу та Сполучені Штати Америки. І що зараз виглядає пророче через багато років, це попередження президента про вплив україно-російських відносин на безпеку Європи: «Стабільність українсько-російських відносин багато в чому визначає, без перебільшення, безпеку всієї Європи».

Якщо дивитися на інші маркерні слова, то слова «**віра**» й «**воля**» вжиті всього двічі, а «**мова**» - 1 раз, що вказує на недостатнє розуміння цих важливих священних тез для українського суспільства.

У цілому слова, пов'язані із священними тезами, зустрічаються 20 разів, що складає 0,73 % із загальної кількості слів у промові (2726 слів).

Подальші події в історії України показали, що сильна, але не завжди зрезонована з баченням й настроями суспільства, політична фігура втрачає довіру електорату, а отже й владу. Тим не менш стає цікавим феномен, коли на місце традиційного політика приходять особистість із архетипом «героя-рятівника». У такого представника політикуму несподівано поєднуються раціональні тактики й ірраціональні сакральні стратегії, коли в сучасному постіндустріальному суспільстві пропонуються політичні моделі часів козацтва й посилюється роль релігії [25, с.153-154]. Таким політиком став наступний Президент України – Віктор Ющенко. Деякі дослідники відмічають, що діяльність нового Президента сповнена ритуалів, ретроспективних тактик й сакральних стратегій.

Промова третього Президента України складається з двох частин. Перша частина звернена до депутатів, гостей, святих отців. Друга – присвята народові, який його вибрав. З другого ж абзацу вбачається символічність і сакральність у його вибранні: «І кожного разу я піднімався на парламентську трибуну як на риштування» [48]. Також у Промові декілька разів зустрічаємо сакральне місце для українців – *Майдан Незалежності*.

Баланс «ми» і «я» в тексті - 53 до 27. Це говорить про визнання свого виборця як джерело натхнення, стратегічного партнера в політичному дискурсі. Слово «народ» Віктор Ющенко вживає 8 разів, безпосередньо називаючи джерело своєї влади: «Я став президентом волею народу» [48]. У своєму виступі Президент вкладав своє бачення реалізації владних повноважень не лише через ставлення до електорату, але й до ще однієї складової своєї влади – віри. У тексті вживається 16 слів, пов'язаних з вірою. Причому складається враження, що віра для третього президента не менша складова джерела влади, ніж народ. Інші священні тези, як мова та воля, теж

присутні в тексті: «мова» - 3 рази, «воля» - 10 разів. Основні цінності народу також близькі за духом і Віктору Ющенку.

У цілому слова, пов'язані із священними тезами, зустрічаються 42 рази, що складає 2,08 % із загальної кількості слів у промові (2020 слів). Порівняно з попередніми промовами текст насичений сакральними тезами, символічним змістом.

Окремим етапом розвитку демократичного суспільства й випробуванням його на міцність стала каденція наступного президента – Віктора Януковича. З його приходом повернулося авторитарне правління. Аналіз промови на інавгурації продемонстрував усі протиріччя цього політика. Янукович у своєму звертанні називає слово «народ» 5 разів, і ніби народ мав би бути легітимізуючим джерелом влади для нього: «Перед народом України, який у ході вільного волевиявлення віддав за мою кандидатуру більшість голосів» [49]. Але Віктор Янукович сакральність влади народу нівелює наступною фразою: «Перед Всевишнім, волею якого я вступаю на посаду глави Української держави в такий непростий для неї час». Тобто сам президент вважає себе владикою від Бога. Отже, його влада – божественна.

Пара «ми - разом» зустрічається в тексті 9 разів, а слово «я» - 17. Це не викликає здивування, бо президент вважає себе священним правителем. Але навіть «ми» інколи викликає подвійне відчуття, що Віктор Янукович себе називає «ми», як колись називали себе російські царі: «Ми виплатимо заборгованість із заробітної плати і пенсій, чого так і не зробив чинний уряд» [49]. Це в черговий раз підтверджує новий акцент сакральності влади для цього політика.

Також у цьому розрізі цікаво спостерігати, як Янукович своє право на владу поєднує з вірою та релігією. Він цитує Біблію й розповідає про свій релігійний досвід пізнання віри через дотик до Святого Пересопницького

Євангелія: «Що я відчував, тримаючи руку на Святому Пересопницькому Євангелії? Відповідальність і смиренність» [49].

Кількість слів, пов'язаних з вірою, становить 10 слів. Себе він вважає праведником, якому допомагає правити Бог: «І хай у цьому праведному устремлінні нам допоможе Господь!» [49]. Його тісні контакти із Святогірською Лаврою в подальшому це тільки підтвердило.

Слово «**воля**» в тексті зустрічається 4 рази, і воно не пов'язане з боротьбою українського народу проти поневолювачів. А «**мова**» взагалі не згадується.

Як показало ставлення українського народу до такого «ставленника божого» – українці ніколи не любили царів над собою. Цінності Януковича й свідомого демократичного виборця не співпали.

У цілому слова, пов'язані зі священними тезами, зустрічаються 19 разів, що складає 1,71 % із загальної кількості слів у промові (2020 слів). Порівняно з попередніми промовами текст насичений сакральними тезами, символічним змістом.

Аналіз тексту промови наступного Президента Петра Порошенка показує, наскільки змінилася роль контрольних тригерних слів у політичному дискурсі в Україні. Слово «**народ**» вживається 7 разів, як джерело влади. Це середнє число порівняно з попередніми звертаннями, але слово «**ми**» - 38 разів, а слово «**я**» – 13. Початок війни (вторгнення на Донбас і окупація Криму) сильно змінили настрої й вимоги в суспільстві. Політикум повинен був реагувати на загрози суверенітету країни. Це все відчувається в промові Петра Порошенка [47].

Слово «**воля**» згадується 8 разів, що відповідає контексту політичної ситуації. Уперше в історії промов формується ще один сакральний стовп української державності – **армія**. Слово 14 разів вимовляється Петром

Порошенком. Ця теза формулюється в 10 коротких абзацах. Вони подаються в форматі «телеграмного рядка». Кожне речення – сформована думка, яка чітко доводиться до суспільства.

Ця ідея сакральних стовпів, що тримають українську державність, просувалася весь період каденції Президента. Вона вилилася в політичне гасло: «*Армія. Мова. Віра*». Що цікаво, «*мова*» в тексті зустрічаємо 5 разів, причому це не стосувалося священності української мови, а підтвердження гарантій для російської. До кінця строку владних повноважень акцент зміщається саме на важливість рідної мови. З «*вірою*», як сакральним каменем, теж не все так однозначно. Слово вжито 4 рази, що не вказує на суттєвий вплив тези на Президента. Але надалі активно розігрується карта з релігійною автономією від російського патріархату. Та винесення цього питання, болючого для суспільства, у політичне гасло говорить про важливість не просто в площині комунікації, але й у реальній загрозі національній безпеці.

У цілому слова, пов'язані із священними тезами, зустрічаються 24 рази, що складає 1,23 % із загальної кількості слів у промові (1954 слова). Порівняно з попередніми промовами текст виділяє сакральні слова в політичне гасло.

Промова шостого Президента Володимира Зеленського доволі коротка. Написана рубаними короткими реченнями. Багато речень нагадує тези чи лозунги. Дивлячись на те, що слово «*народ*» вжито 3 рази, воно все-таки несе сакральне джерело влади. Велика кількість «*ми*» – 35 слів – указує на нібито розуміння суспільних запитів із одного боку й на бажання їх реалізувати з іншого. Але «*я*» звучить не менше – 23 рази, що натякає на самостійність політичної фігури Президента. Володимир Зеленський підтримує сакральність посади: «Дарма, бо це кажу не я, а народ України». Але перша особа країни запропонувала нову тезу для влади: «... кожен з нас – Президент» [45]. Цікава

ідея, але посада президента – це делеговані повноваження, які регламентують права й обов'язки вибраного політика. Таким чином, неможливо народ зробити й джерелом, і виконавцем. Це цілковита маніпуляція, бо перед Законом усі мають рівні обов'язки, а ось правами Володимир Зеленський не зможе поділитися з усіма.

Аналіз також показує, що на той момент перед Президентом не були актуальними такі наріжні сакральні стовпи, як віра, мова, воля. Жоден раз ці слова не були названі. Навіть коли Президент говорить про армію, він не говорить про боротьбу за волю й незалежність, а озвучує економічні аспекти цього питання. На рівні політичної риторики Зеленський ставить в один ряд війну й тарифи: «Безумовно, окрім війни, є ще багато бід, які роблять українців нещасливими. Це шокуючі тарифи, принизливі зарплати і пенсії, болючі ціни, неіснуючі робочі місця» [45]. Та через 3 роки пріоритети зміняться у гаранта кардинально.

У цілому слова, пов'язані із священними тезами, зустрічаються 3 рази, що складає 0,25 % із загальної кількості слів у промові (1201 слова).

Щоб подивитися зміни в політичному дискурсі через 3 роки, цікаво подивитися виступ Президента з нагоди Дня Незалежності 24 серпня 2022 [44]. Володимир Зеленський зберігає посили про єдність народу й влади. Слово **«народ»** Президент вимовляє 7 разів, що вдвічі частіше, ніж в Промові. Повномасштабна війна з росією міняє кількість лексики, пов'язаної із священними для українців темами. Так **«воля»** у виступі згадується 14 разів, поскільки війна ведеться проти державності України й українців як нації загалом. Стосовно мови ми бачимо аж 2 слова, але це нагадування, що російська мова – мова окупанта. Тобто війна змінила політичний дискурс Президента з патріотично налаштованим суспільством. Процент сакральних слів в останньому тексті становить 2,11 %, що вдвічі більше, ніж у Промові.

Висновки до 2 розділу

Для виявлення стратегії сакралізації в українському політичному дискурсі були розглянуті привітальні інавгураційні промови Президентів України – Леоніда Кравчука, Леоніда Кучми, Віктора Ющенка, Віктора Януковича, Петра Порошенка, Володимира Зеленського.

Усі дослідження можна віднести до емпіричних, без поглибленого аналізу особливостей кожного з компонентів у інших текстах політиків із метою виявлення якісних змін.

Промови розглядалися з погляду лінгвістичних одиниць, пов'язаних із двома рівнями сакральності – легітимізації влади (сакралізація джерела влади) та ціннісного коду українців. Контент-аналіз показав, що політики апелюють до архетипів суспільної свідомості: віра, воля, мова, народ.

Формальний підхід кількісного аналізу виявив незначний відсоток лінгвістичних одиниць по відношенню до основного масиву тексту (в %):

Л.М. Кравчук - 1,77%, Л.Д. Кучма - 0,77%, Л.Д. Кучма – 0,73%, В.А. Ющенко – 1,71%, В.Ф. Янукович – 1,71%, П.О. Порошенко - 1,23%, В.О. Зеленський – 0,25%, В.О. Зеленський – 2,11%.

Ці показники стають більш зрозумілими при детальнішому порівняльному аналізі кожного компоненту кластеру.

Таблиця 1

Результат
контент-аналізу
інавгураційних промов за сакральною стратегією

ПІБ	Масив тексту	Кластери аналізу				Усього сакральних слів	По визначенню до основного масиву тексту (%)
		віра	народ	мова	воля		
Кравчук Л.М.	1916	3	13	4	14	34	1,77
Кучма Л.Д.	1559	1	8	2	1	12	0,77
Кучма Л.Д.	2726	2	15	1	2	20	0,73
Ющенко В.А.	2020	16	8	3	10	42	2,08
Янукович В. Ф.	1105	10	5	0	4	19	1,71
Порошенко П.О.	1954	4	7	5	8	24	1,23

Зеленський В.О.	1201	0	3	0	0	3	0,25
Зеленський В.О.	1087	0	7	2	14	23	2,11

Аналізуючи кластер «*Народ*» як показник усвідомлення джерела влади, ми бачимо, що всі Президенти визнають конституційне право українців на народовладдя як сакральну легітимізацію владних повноважень політиків. Цей показник міняється від політичного дискурсу в середині суспільства. Так, 13 слів у промові Л.М. Кравчука – другий результат серед промов – свідчить про тісну комунікацію серед політиків і виборцями в період розпаду радянського союзу й відродження незалежної України. Найвищий показник – 15 слів – у Л.Д. Кучми. Це якраз той період, коли в головах політиків почав формуватися новий наратив - зближення з Європою, як справжній відгук на запит демократичного суспільства. Це були перші спроби, тому, можливо, Президент потребував допомоги, підсилення своєї позиції в апелюванні до народу.

Цікаво проаналізувати найнижчі показники в промовах В.Ф. Януковича й В.О. Зеленського – 5 слів і 3 слова відповідно. В обох випадках слова вжиті для констатації факту конституційного права українців. Тут важливіше проаналізувати інші кількісні показники: скільки разів Президенти вживають слово «*я*» та слово «*ми*». Ці дані маркерно показують, чия думка в політичному дискурсі домінує – президента чи виборців. Саме в цих категоріях В.О. Зеленський «*ми*» вживає 35 разів, а В.Ф. Янукович – 9 разів. І тут зразу видно, хто чим надихається й джерела народовладдя. Спалахи, коли політики використовують «*ми*», чітко демонструють стан суспільства: Л.М. Кравчук – 24 слова – створення незалежної України, В.А.Ющенко – 53 слова – Помаранчева революція, П.О.Порошенко – 38 раз – революція Гідності,

В.О.Зеленський – 35 разів – хвиля тотального незадоволення владою на фоні війни з росією. Саме в такі критичні моменти політики сакралізують народ і спираються на його підтримку.

Таблиця 2

Результат
контент-аналізу
інавгураційних промов за лінгвістичними одиницями

ПІБ	Кластери аналізу	
	я	ми
Кравчук Л.М.	3	24
Кучма Л.Д.	14	7
Кучма Л.Д.	13	11
Ющенко В.А.	27	53
Янукович В. Ф.	17	9
Порошенко П.О.	13	38
Зеленський В.О.	23	35

Розглядаючи наступний кластер «*віра*», можна припустити, що для політиків ця категорія не була актуальною. Уживані слова на кшталт «Я вірю в це!» (з першої промови Л.Д.Кучми в 1994 році) є емоційною фігурою мовлення, ніж проявом релігійності чи відстоюванням прав українців на автокефалію. У цьому розділі цікаві два показники – у В.А.Ющенка та В.Ф.Януковича. Ці показники складають 16 слів і 10 слів відповідно. Якщо релігійна сакральність В.А. Ющенка полягає в створенні нових символів –

Майдан, Говерла тощо – чи відвертій релігійності й залучення представників православ'я до політичних процесів, що не змінювало легітимізацію влади з народовладдя, то у випадку з В.Ф.Януковичем сакралізація релігії абсолютує владу, повертаючись до божественного походження.

Аналізуючи сакральність суспільних цінностей, бачимо, що найбільше серед політиків теми священності *«мови»* продемонстрували Л.М.Кравчук і П.О.Порошенко – 4 і 5 слів відповідно. Хоча протягом каденцій президенти з демократичних кіл все-таки намагалися з різною успішністю відстоювати цей наріжний камінь української державності. І лише війна в Україні дозволила в кінці кінців назвати російську мову мовою окупантів (Привітання Президента Володимира Зеленського з нагоди Дня Незалежності України 24 серпня 2022 року).

Порівнюючи показники кластера *«воля»*, бачимо що ця сакральна для українського суспільства цінність за хвилями співпадає з категорією *«народ»*. Політики мобілізують прихильників на важливих для суспільства цінностях. Характерними в цьому питанні є 2 промови Зеленського – на інавгурації та з нагоди Дня Незалежності України. У першій промові немає жодного згадування слова *«воля»*, хоча вже декілька років іде війна з росією, хоча й неповномасштабна. І лише події 24 лютого 2022 року змінюють політичний дискурс серед політичного естеблїшмента. У другій дослідженій промові В.О.Зеленського слово *«воля»* зустрічається 14 разів. Стільки ж ми бачимо у Л.М.Кравчука, коли Україна відродилася. Але привітання В.О.Зеленського майже вдвічі коротше, ніж у Л.М.Кравчука (1087 слів/1956 слів). У кризові години суспільство звертається до ціннісних стовпів минулого історичного досвіду.

Якщо порівняти сакралізованість текстів промов усіх президентів, то побачимо процес десакралізації політичного дискурсу з 1,77 % Л.М.Кравчука

до 0,25 % В.О.Зеленського. Відбувається за цей період лише один сплеск – за часів В.А.Ющенко– 2,08 %. А другий стрибок у показниках – між двома промовами Зеленського В.О. – з 0,25 % до 2,11 %. Сакральність у політичному дискурсі падала до повномасштабного вторгнення росії в Україну, і лише за 3 роки каденції В.О.Зеленського піднялася до найвищих показників за історію незалежної України. У цей же час процес сакралізації проходить ще один інститут – армія. Українці ретроспективно звертають увагу на роль козацтва в українській історії, тому рівень довіри до неї найвищий за багато років.

Таблиця 3

Кому українці найбільше довіряють?

Опитування Центру Разумкова, проведене у лютому-березні 2023

УНІАН

Розглядаючи останню соціологічну вибірку [4], можна сказати, що в політичному дискурсі назріває домінування ідеї «сильного політика». Серед категорій із високим рейтингом відсутній парламент, як елемент демократичного суспільства. Така тенденція є загрозовою, бо представники політичної провладної еліти будуть використовувати ситуацію (війну) в країні для відтворення авторитарності, що стане загрозою українському демократичному суспільству, руйнуванням основ парламентаризму.

РОЗДІЛ 3. ОСОБЛИВОСТІ САКРАЛІЗАЦІЇ В АМЕРИКАНСЬКОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

3.1. Промова як частина сакрального ритуалу

Розглядаючи владу як напрацьований століттями елемент колективної організації суспільства, можемо припустити, що сакралізація влади використовувала окремі функції релігії, зокрема адаптивні. Віра в монарха, князя, президента забезпечують залучення великої кількості учасників у

політичних дійствах. Схожі структурні елементи політичного й релігійного життя використовуються в ритуальних діях [70, с.348-349].

Учені вважають, що сакральність завжди використовувалася задля суспільного єднання (Л. Кронк, В. Айронз, Р. Сосіс). Промова, як один із ритуалів, не тільки легалізує владу перед виборцями, є механізмом для створення мотивації серед різних електоральних груп. Ритуальність позитивно впливає на взаємодію різних груп населення (Р. Хаммер, Р.Роджерс, К. Еллісон, Д. Левін, Д. Метьюз, П. Мерфі) [8, с.69-70].

На різних етапах розвитку суспільства сакральність використовувалася в політиці у вигляді доктрин, правил і ритуалів, традицій (П. Буайє, а також дослідження з політичної антропології Ж. Баландьє) [8, с.69-70].

Сакралізація поширилася на соціальні відносини між політиками й виборцями. Так, Р. Хортон уважає, що це явище в політиці залежить від типу культури [78, с.201-226]. Типовим прикладом релігійного впливу на політичний дискурс є виступи американських політиків, які свої промови закінчують мовним кодом: «God bless you!».

Отже, сакральність у політичному дискурсі переплітає культурну сферу, спеціальні практики, де промова є частиною ритуалу [8, с.69-72]. Разом із тим, учені розглядають сакральність не як частину класичної релігії. Р. Беллах визначив її як явище, дотичне до політичної діяльності. ритуалу [8, с.69-73].

Дослідники зазначають, що сакральність фокусується, акцентується на абсолютних реальностях, у яких живе суспільство, формує сенси суспільної думки, моделює специфічне мислення, емоції, дії [83, с.133].

3.2. Сакральні стратегії в промовах американських політиків

Цього 2024 року черговий президент продовжить 235-річну традицію, яку започаткував Джордж Вашингтон у 1789 році, надихне народ Америки на зміцнення й процвітання своєї країни.

Кожний президент у промові декларував власне бачення вирішення проблем, які виникали в життєдіяльності країни, плани й визначення національних пріоритетів.

Кожна промова є історичним ланцюжком у традиційному ритуалі інавгурації. Звернення президентів розійшлися на цитати й стали моральними стовпами американського народу. Серед відомих висловів слова Дж.Вашингтона – заклик захищати «вільності та свободи народу Сполучених Штатів», вислів Ф. Рузвельта: «Єдине, чого ...слід страхатися, – це самого страху». Заклик Президента Ф. Кеннеді: «Не питайте, що країна може зробити для вас, – питайте, що ви можете зробити для своєї країни», – можна використовувати в промовах політиків різних часів різних країн світу [21, с.3-4].

Інавгураційна промова американських президентів є не просто обов'язковим ритуалом, що легалізує владу президентів, але й створює ефект непереривності цієї традиції.

Першим президентом США став Джордж Вашингтон і єдиним, кому віддали голоси всі члени колегії виборців. Він був першим, хто формував державу, створював перші інститути президентів. При ньому був прийнятий Білль про права.

Аналізуючу промову першого президента Джорджа Вашингтона, бачимо, що кластер слів для контент-аналізу дещо відрізняється від слів, відібраних у промовах українських президентів ритуалу [76]. У спічах президентів України сакральними словами-символами були вибрані *«народ»*, *«віра»*, *«воля»*, *«мова»*. Вибрані для аналізу промови американських

президентів показали, що для інавгураційних звернень характерні інші сакральні слова.

У своїй промові Дж. Вашингтон використовує слова «*nation/America*» зустрічається 7 разів як апеляція до виборців. У той же час ці слова не є прямою констатацією права народу на вибір. Промова Дж. Вашингтона дуже пафосна й просякнута релігійними мотивами. Саме в промові першого президента сакралізація влади як Провідіння Господнього є провідним патерном. Слова «*faith/God*» зустрічаються в тексті 11 разів. Це можна пояснити й загальною релігійністю суспільства, і самою унікальністю ситуації, коли народжувалася нова держава. Саме важливість цього моменту як історичної події підкреслює поява одного з основних сакральних символів Америки – «*independence/will*». Ці слова зустрічаються лише 3 рази, але це не означає нехтування цими словами. Вони лише проходили етап усвідомлення важливості цього поняття для молодого країни. Ще один стовп американського суспільства – «*democracy*» – у тексті взагалі не зустрічаються. Це й не дивно. Хоча розбудова країни – справа колективна, але відповідальність за формування органів державного керування – персональна відповідальність. Тому слово «*I*» вживано 52 рази, а слово «*we*» – 2 рази. Дж. Вашингтон відчуває власну відповідальність, покладену на нього народом і Богом.

Сакральні слова в тексті промови вжиті 21 раз, що складає 1,5% від загальної кількості (1429 слів).

Свою першу промову президент Дж. Монро виголосив у 1813 році [79]. Він був п'ятим президентом США. Цікаво розглянути, як змінилися показники по ключовим словам майже через 40 років після першої інавгураційної промови Слова «*faith/God*» зустрічаються в тексті 12 разів. Це майже стільки ж, як у промові першого президента, але пафосність і релігійність спічу

відрізняється суттєво. Слова про «*faith/God*» більше стосуються вдячності Богу за прекрасні ресурси й можливості, надані країні. Слова «*nation/America*» вжито 40 разів проти 7 разів у Дж. Вашингтона. Це дуже показово, що зросла кількість слів-маркерів, адже може означати збільшення ролі суспільства в житті держави. Саме «*nation/America*» п'ятий президент дякує за довіру керувати країною. Простежуються й зміни співвідношення «*we*»/ «*I*». У промові «*we*» налічується 104 рази, а «*I*» - 33 рази. Коли він каже «*we*», то має на увазі всі реальні досягнення й майбутні здобутки, а коли вживає «*I*», то завжди про власну відповідальність. Слово «*democracy*» напряду в промові Дж. Монро не зустрічається, але демократичні цінності та інститути постійно використовуються в тексті – Конституція, вибори, уряд тощо. Що стосується слова «*independence/will*», то президент вживає 8 разів. Для нього це важлива тема не тільки як голови держави, але й як безпосереднього учасника Війни за незалежність, де він отримав поранення. Правління президента Дж. Монро увійшло в історію США як Ера доброї злагоди, коли Сполучені Штати досягли внутрішньої й зовнішньої стабільності.

Сакральні слова в тексті промови вжиті 50 разів, що складає 1,5% від загальної кількості (3370 слів).

Вудро Вільсон був 28 президентом США. Свій інавгураційний спіч він написав 1913 році [86]. За період своєї каденції В. Вільсон провів багато економічних реформ. У тексті майже немає «*faith/God*» – 2 слова. Формально, це мовні формули, на кшталт, «з Божою поміччю». Слова «*nation/America*» в тексті лише 7 слів, але це не означає нехтування суспільною думкою тощо. Слово «*we*» в спічі використано 73 рази й лише 6 раз слово «*I*». У промові, наголошуючи на проблемах, які необхідно розв'язати, В. Вільсон не розмежовує себе й суспільство. Його «*I*» – це частина цілого. Він і є частина

громади. «*Independence/will*» вжито лише 1 раз, що свідчить про пріоритетність економічних проблем над політичними. Хоча слово «*democracy*» вжито лише 4 рази, але наявність слів із категорії «демократичні цінності»: права, свобода, справедливість, – указують на їх важливість для мовця.

Сакральні слова в тексті промови вжиті 14 разів, що складає 0,9% від загальної кількості (1576 слів).

Третю промову Франклін Рузвельт виголосив у 1941 році, коли вже йшла Друга світова війна [75]. Слова «*faith/God*» вживається 5 разів. Йдеться про сакральний сенс: «*faith*» – віра у силу духу, велич Америки. Про необхідність об'єднання нації під час війни свідчить велика кількість слів «*nation/America*» – 33 рази. Слова «*I*» Ф. Рузвельт уживає 2 рази, а «*we*» – 53 рази. Це вказує на пріоритетність об'єднання суспільства перед вимогами часу. Світова війна, імовірна загроза державі, її стабільності внесли корективи у використанні таких слів, як «*Independence/will*» – 6 разів. Протистояння цивілізованого світу й нациської Німеччини посилювало увагу до «*democracy*» – 10 слів.

Сакральні слова в тексті промови вжиті 54 рази, що складає 4% від загальної кількості (1357 слів).

Барак Обама став 44 президентом США. У його промові зустрічається 10 раз «*faith/God*», але текст не має релігійної спрямованості, сакрального навантаження вірування [71]. Слова «*faith/God*» уживаються в форматі мовних кліше, наприклад, «Господь кличе», «Боже благословіння». Кластер «*nation/America*» налічує 31 слово, що спрямовано на демонстрацію згуртованості влади й суспільства навколо демократичних цінностей, спільних цілей і задач. Кластер «*Independence/will*» ужито 3 рази, як нагадування про сакральні стовпи американського народу. Саме слово «*democracy*» не

з'являється, але замінюється словами, що є символами демократичного інституту. У своїй промові Б. Обама слово «*I*» вжито 5 разів, а слово «*we*» – 157 разів. Такий розподіл показує, що президент є частиною великого народу. «*We*» в тексті займає різні позиції. Це й один народ, це й різні вірування. «*we*» – минулі покоління, а також сучасна «молода нація».

Сакральні слова в тексті промови вжиті 44 рази, що складає 1,8% від загальної кількості (2420 слів).

У 2017 році президентом Америки став Дональд Трамп. Промова Д.Трампа дещо відрізняється від попередніх спічів [74]. Якщо слова групи «*faith/God*» ужито 12 разів, хоча така кількість не несе в собі посилення релігійної сакральної складової. Слова «*independence/will*» формально ужито лише 2 рази, але вся промова президента просякнута боротьбою за незалежність Америки від різних викликів сучасного світу. Слово «*democracy*» не вжито жодного разу, але вже традиційно замінене символічними аналогами. А ось уживання групи «*nation/America*» вжито 50 разів. Д. Трамп усю промову апелює до суспільства, проголошуючи своє бачення на минуле й майбутнє Сполучених Штатів. Причому «*I*» вжито 4 рази, а «*we*» – 105 разів. Уперше за багато промов, президент протипоставив владу й суспільство. Д. Трамп проголошує з однієї сторони демократичну передачу влади в результаті виборів, а з іншої – робить акцент на тому, що він повертає владу народу, яку в нього забрали у «Вашингтоні».

Сакральні слова в тексті промови вжиті 60 разів, що складає 4% від загальної кількості (1464 слова).

У 2021 році американці використали своє право й демократичним шляхом вибрали наступного президента – Джозефа Байдена. Промова почалася традиційним привітанням попередніх президентів, гостей церемонії [80]. Цей ритуал простежується в багатьох зверненнях. А далі Дж. Байден вітає

народ, як законного носія влади в країні. Слова кластера «*nation/America*» в тексті зустрічається 54 рази, що посилює враження від первинного посилу мовця. На цьому тлі використання слова «*we*» – 162 рази – не викликає здивування, а лише підтримує думку про виникнення серйозних викликів перед Сполученими Штатами. Хоча «*I*» теж багато – 55 разів. Тобто Дж. Байден не уникає своєї власної відповідальності й ролі в розвитку держави. У той же час слова «*faith/God*» – 12 разів – указуються мовцем як свідчення ролі віри для американського народу. Слова «*independence/will*» використано 2 рази, що показує непохитність цього поняття для Америки: незалежність Штатів стійко витримує всі виклики реальності. А слово «*democracy*» президент починає використовувати з самого початку спічу, проголошуючи демократичні цінності й важливість цього сакрального символу для американців. Недарма «*democracy*» вжито 11 разів.

Сакральні слова в тексті промови вжиті 82 рази, що складає 3,4% від загальної кількості (2371 слово).

Висновки до 3 розділу

Для з'ясування стратегії сакралізації в американському політичному дискурсі були розглянуті інавгураційні промови Джорджа Вашингтона, Джеймса Монро, Вудро Вільсона, Франкліна Рузвельта, Барака Обама, Дональда Трампа, Джозефа Байдена.

Усі дослідження можна віднести до емпіричних, без поглибленого аналізу особливостей кожного кластеру слів у інших промовах, виступах політиків із метою виявлення істотних відмінностей.

Промови вивчалися з погляду лінгвістичних одиниць, пов'язаних із двома рівнями сакральності – легітимізація влади (виявлення сакрального

джерела влади) та цінностей американського народу. Контент-аналіз з'ясував, що політики в промовах спираються на певні архетипи суспільної свідомості: *faith/God, nation/America, independence/will, democracy*.

Формальний підхід кількісного аналізу виявив незначний відсоток лінгвістичних одиниць по відношенню до основного масиву тексту (в %): Джордж Вашингтон – 1,5%, Джеймс Монро – 1,5%, Вудро Вільсон – 0,9%, Франклін Рузвельт – 4%, Барак Обама – 1,8%, Дональд Трамп – 4%, Джозеф Байден – 3,4%.

Детальний аналіз у межах кластера може показати певні закономірності в спічах американських президентів.

Таблиця 4

Результат
контент-аналізу

інавгураційних промов за сакральною стратегією

ПІБ	Масив тексту	Кластери аналізу				Усього сакральних слів	По визначенню до основного масиву тексту
		Faith/God	Nation/America	Independence/will	Democrasy		
G. Washington	1429	5/6	4/3	1/2	0	21	1,5%

J. Monroe	3370	12/0	18/22	3/5	0	50	1,5%
W. Wilson	1576	0/2	7/0	0/1	4	14	0,9%
F. Roosevelt	1357	4/1	17/16	1/5	10	54	4%
B. Obama	2420	5/5	15/16	0/3	0	44	1,8%
D. Trump	1464	3/5	13/37	0/2	0	60	4%
J. Biden	2371	8/4	16/38	1/4	11	82	3,4%

Аналізуючи кластер «*nation/America*» як показник джерела влади, бачимо, що всі Президенти США визнають конституційне право американців на народовладдя як сакральну повноважень вибраних політиків. Цей показник коливається протягом історії країни. У промові Дж. Вашингтона цей показник найнижчий – 7 слів. Але враховуючи, що це лише початок становлення американського суспільства як нації, то такі дані не виглядають нелогічними або низькими. Далі простежується зростання кількості вживаних слів цього кластеру, що є стабільним показником спільного політичного дискурсу між виборцями й політиками. Дані зростають під час критичних упливів – цей показник піднімається з 7 до 54 слів. Політики, звертаючись до народу, намагаються об'єднуватися з ним задля конкретних політичних і економічних цілей.

Цей же показник об'єднаності політиків і народу цікаво розглянути з погляду кластеру «*we/I*». Найбільший показник використання «*I*» простежується у Дж. Вашингтона – 52 слова, а найнижчий у Ф. Рузвельта – 2 слова. Це можна пояснити, що в першому випадку Дж. Вашингтон, можливо, відчував велику власну відповідальність за створення держави перед власним народом, а в другому випадку Ф. Рузвельт намагався показати народу власну значущість у часи загрози світовому порядку під час Другої світової війни. Найнижчий показник «*we*» знов таки в промові Дж. Вашингтона – 2 слова, а найвищий – 162 слова – у спічі Дж. Байдена. Аналіз демонструє, що протягом

історії показники слова «*we*» тільки зростали. Середій показник близька 100 слів. Це вказує зростання ролі народу, його впливу на політичний дискурс усередині країни.

Таблиця 5

Результат
контент-аналізу
інавгураційних промов за сакральною стратегією

ПІБ	Кластери аналізу	
	I (та похідні)	We (та похідні)
George Washington	52 (3,6)	2 (0,13)
James Monroe	33 (0,98)	104 (3,08)
Woodrow Wilson	6 (0,38)	73 (4,6)
Franklin D. Roosevelt	2 (0,14)	53 (3,9)
Barack Obama	5 (0,2)	157 (6,5)
Donald Trump	4 (0,27)	105 (7,2)
Joe Biden	55 (2,3)	162 (6,8)

Аналізуючи наступний кластер «*faith/God*», можна побачити, що кількість слів коливається в межах 10-12 слів. Найбільш релігійно спрямований текст промови був у Дж. Вашингтона, де саме сакралізація влади пояснюється Божим Провідінням. Але подальші промови показують зниження пафосності тону промов, але ставлення суспільства до ролі віри в політичному дискурсі не помінялася протягом століть.

Наступний кластер «*independence/will*» в промовах президентів теж демонструє стабільність показників. У середньому кількість слів – 5. Така

постійність указує на однакове ставлення політиків до одного із сакральних символів американської держави – незалежності.

Цікаві показники в кластері «*democracy*». Це слово може не зустрічатися в зверненнях президентів, як у Дж. Вашингтона, Дж. Монро, Б.Обами, Д. Трампа. Велику кількість слів «*democracy*» вимовляє Ф. Рузвельт та Дж. Байден – 10 і 11 слів відповідно. Усі промовці наголошують на демократичних цінностях, використовуючі відповідні слова-символи. Ними просочені тексти президентів. Стрибок у кількості слів можна пов'язати з серйозними викликами перед суспільством та владою: Друга світова війна, пандемія, тероризм тощо.

Якщо порівнювати сакралізованість текстів промов усіх президентів, то можна простежити коливання у використанні сакральних слів. Найнижча кількість у В. Вільсона – 14 слів, а найвища у Дж. Байдена – 82 слова. Але в процентному співвідношенні кластерних слів до масиву тексту спостерігаємо майже однакові дані – 1,5%. Тобто протягом століть сакралізованість промов майже не мінлася. Високе співвідношення бачимо в промові Ф. Рузвельта, Д. Трампа, Дж. Байдена. Насиченість спічів сакральними словами свідчать про винятковість ситуацій, коли потрібно мобілізувати суспільство за ради спільних цілей.

У цілому промови демонструють стабільність у демонстрації сакральних компонентів, що вказує на взаємодію у політичному дискурсі між виборцями й політиками.

ВИСНОВКИ

Провівши контент-аналіз промов президентів двох країн, можна зробити певні висновки про різницю в стратегії сакралізації в інавгураційних спічах,

визначити тенденції на зміни чи стабільність у політичному дискурсі в середині кожної країни.

Порівнюючи кластерні групи «*віра*» й «*faith/God*», можна зробити висновок, що релігійне сакральне має різний вектор сприйняття. В українських промовах «*віра*» коливається від 0 до 16 слів на текст. Найбільші показники були у В. Ющенко та В. Януковича. В інших ці показники низькі, що демонструє персональне ставлення до віри в цілому. В. Ющенко та П.Порошенко (10 слів) апелювали до боротьби українців за власну помісну церкву, окрему від московського патріархату. У той же час В. Янукович підніс тезу віри на інші тональності. Він сакралізує власне призначення як Божу волю, Боже помазання.

В американських промовах у досліджених текстах теж є коливання від 0 до 12 слів, але середній показник 5-8 слів на масив слів. Високий показник показує промова Дж. Вашингтона – 11 слів, що характерно для тогочасного суспільства. Цей поріг використання трохи знижується 10 слів і навіть просідає в окремі історичні періоди до 2 слів. При цьому питання сакральності влади як Господнього дару в першій інавгураційній промові трансформується в 2 площини. Перша – Бог оберігає й благославляє Америку, а друга площина дотичності – віра амерканців у Америку.

Це розуміння кластеру стабільне протягом усіх промов, незалежно від мовця. На відміну від українських політиків власне ставлення до віри й релігії в американських президентів не відрізняється від ставлення суспільства до цього.

Порівнюючи кластери «*народ*» і «*nation/America*», можна відмітити суттєві відмінності. У промовах українських президентів показник становить від 3 до 15 слів на текст. При чому кількість слів від першої інавгураційної промови Л. Кравчука (13 слів) до промови В. Зеленського (3 слова) коливалася

в бік зменшення. Стрибки були пов'язані з підвищеною активністю виборців у певні періоди, де влада й народ генерували спільне бачення розвитку країни. Тобто сакральність народу як джерела влади в Україні залежить більше від спільності поглядів політиків і виборців.

У той же час у промовах американських політиків дані про використання слів «*nation/America*» коливаються від 7 слів до 54 слів. Найнижчі показники демонстрували спічі Дж. Вашингтона й В. Вільсона – 7 слів. Обидва президенти демонструють у своїх зверненнях підвищений рівень особистої відповідальності за майбутні рішення. У промовах інших політиків кількість слів тільки підвищувалася. Це вказує на велику сакральну роль «*nation/America*» в американському суспільстві й політичному дискурсі в кожний період історії Америки.

У цьому кластері американські політики показують більшу відповідальність перед власним народом і демонструють значимість «*nation/America*» у формуванні пріоритетів розвитку Сполучених Штатів. У той же час українські політики демонструють впливовість думки українців, коли ці думки співпадають, або коли політик потребує власне підтримки народу.

Кластери «*народ*» і «*nation/America*» мають спільне й відмінне в формуванні сакральності сприйняття. Український «*народ*» формувався в горнилі боротьби з поневоленням і знищенням протягом багатьох століть. Нюанс у тому, що формувалася моноспільнота українців за національністю. Американський «*nation/America*» теж виборював своє існування на світовій мапі. Але це не була моноспільнота, це багатонаціональна країна емігрантів. Щоб стати «*американським народом*», люди й політики в процесі дискусій, внутрішньої роботи суспільства й політикуму прийшли до спільних інтересів. Уже через 40 років у промові Д. Монро ми бачимо 40 слів «*nation/America*»

проти 7 слів у промові Дж. Вашингтона. У той же час український політикум апелює до джерела влади – народу, не формуючи з ним спільні державницькі проекти, на що вказує кількість указаних слів дослідженого кластеру.

Спорідненість ставлення в політичному дискурсі до взаємодії джерела влади й політикуму також розкриває кластер «*я/ми*» та «*we/I*». Коливання показників «*я*» у промовах українських політиків у межах від 3 до 27 слів, а в промовах американських – від 2 до 55 слів на текст. Цікаво порівняти використання співвідношення «*я/ми*» та «*we/I*» у промовах Дж. Вашингтона та В. Януковича. В обох великий показник «*я*», але у В. Януковича – це демонстрація власних амбіцій, Дж. Вашингтон транслював відповідальність за майбутнє молодій державі. Кількість «*we*» в американських промовах тільки зростала, особливо в останні каденції, із 2 до 162 слів у спічі Д.Байдена. Показники «*we*» в текстах, їхня стабільність демонструють, підкріплюють глибину сакральності «*nation/America*». Тенденція посилення ролі «**народу**» через намагання політиків об'єднатися з виборцями в спільних поглядах на майбутнє виливається в збільшенні кількості слів «*ми*» в промовах українських політиків. Це позитивний знак, хоча приводом для цього стала війна з росією. Вірогідність втрати української державності змінив політичний дискурс в Україні. Наскільки це стало важливим для політикуму покаже лише час.

Категорії кластерів «**воля**» й «*independence/will*» схожі за своєю сутністю. Українці, як і американці, виборювали свою волю й незалежність. У промовах українських політиків дані коливаються в межах від 0 до 14 слів. Спалахи відбулися під час каденції Л. Кравчука, коли в реальності народ скористався історичним шансом і виборов свою волю й незалежність від російського поневолення, далі під час виборів В. Ющенка, коли була можливість приєднатися до європейської демократичної спільноти, а далі часів

П. Порошенка під час Революції Гідності. У промовах американських політиків кількість згадувань відносно стабільна в межах 3-5 слів на текст. Стабільність уживання говорить про важливість цього символу в політичному дискурсі.

Наступного кластеру в промовах українських президентів не простежується як сакральний стовп українського суспільства й політикуму. «*Democracy*» не має в українському суспільстві символічності сакрального. У промовах, гаслах політиків не має стабільного вживання цього слова чи слів, що є символами, що вказують на цінності демократії. Це говорить, що Україна досі є країною «молодої демократії».

Кластер «мова» відсутній у промовах американських президентів. В українського народу історія боротьби за мову триває стільки ж, скільки існує боротьба за волю. Тому для політичного дискурсу це важливе сакральне питання виживання нації. Для американців, чия спільнота складається з емігрантів із різною мовною ідентичністю, мова як сакральна святина не існує.

Ще один сакральний стовп, присутній у промовах політиків обох країн – «захисники». У спічах американських президентів постійно згадуються військові, захисники, які загинули за сакральні символи американського суспільства – свободу, демократію, незалежність. «Час згадати стару мудрість, яку ніколи не забували наші солдати: чи чорні ми, чи коричневі, чи білі — у всіх нас тече та сама червона кров патріотів, ми всі користуємо тією самою славною свободою і салютуємо тому самому величному американському прапору», — сказав Д.Трампа у своїй промові. «Через Потомак від нас знаходиться Арлінгтонське кладовище, де герої, які віддали останню повну міру відданості, спочивають у вічному спокої», — проголошував Д.Байден.

У промовах українських президентів згадувати про захист країни, її цінностей, основ почали лише після посягання на інші сакральні цінності —

«волю», «мову», «незалежність». І тоді, коли захиталася «воля», у політичному дискурсі з'явилося гасло «армія, мова, віра». Вживання нації в умовах повномасштабної війни проти російських загарбників змінило в політичному дискурсі розуміння українських сакральних стовпів політичного дискурсу.

Промови американських президентів дають надію, що з часом в українському політичному дискурсі сакральними залишаться лише ті елементи, які тримають в спільноті весь український народ, і суспільство не буде залежати лише від особистих амбіцій і вподобань конкретного лідера.

Будь-яка влада, у тому числі політична, тримається на можливостях впливу, на керуванні виборцями різних політичних поглядів і вподобань. Усе це базується на комунікації. Через те, що основною метою політичного дискурсу є утримання влади, то велику роль відіграють тактики, стратегії, що впливають на вибір електорального адресата, його позиції по відношенню до певного політика чи партії в цілому.

Тактику й стратегію комунікації з виборцями вибирають після аналізу аудиторії, на яку буде спрямований мовленнєвий акт, місця та умов, у яких буде відбуватися спілкування, налаштованість адресатів до співпраці й порозуміння.

Вивчення такого процесу спілкування, підбір комунікативних стратегій у політичному дискурсі, роль правильності вибору на популярність чи впливовість політиків і політичних партій стали основою наукових досліджень у багатьох країнах.

Політична комунікація відбувається на багатьох рівнях: і в «живому» спілкуванні з виборцями, і в межах суспільного обговорення певних законів і рішень, діалог відбувається як в класичному медіапросторі – на шпальтах авторитетних видань, так і в інтернет-просторі – на сторінках інтернет-видань,

на сторінках самих політиків у мережі. Це все стало дуже важливим особливо зараз, коли класичні війни відходять на другий план, а гібридний інформаційний фронт вийшов на передні рубежі. Він має вплив на людську свідомість, формує певні асоціації, стереотипи, руйнує й одночасно формує нові цінності, маніпулює й підмінює поняття, заплутує, що дає можливість отримати результат – одержання влади. Інформаційні протистояння, боротьба за голоси відбуваються не тільки під час війн чи конфліктів, але й у мирний час.

Хоча вивчення політичного дискурсу є досить новим розділом у лінгвістиці, але актуальність наукових розробок, досліджень, розвідок мають неабиякий вплив на багатьох рівнях суспільного життя. Представники влади, користуючись порадами спеціалістів, можуть покращити комунікацію із суспільством, чіткіше доносити свої думки й пропозиції до різних верств населення. Прості люди, спираючись на критичні статті й експертні думки, можуть навчитися читати межі рядків, реально оцінюючи державних діячів, боротися з маніпуляціями й навіюваннями з боку політиків.

Таким чином, аналіз політичних промов президентів із погляду сакральних стратегій політичного дискурсу вносить свій внесок у розвиток лінгвістики та суспільно-політичної культури комунікації між виборцями й представниками політикуму.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Азарова В.А. Стратегічні комунікації в умовах гібридної війни: погляд від волонтера до науковця [Текст] : монографія / [В. А. Азарова та ін. ; за заг. ред. Л. Ф. Компанцевої] ; Нац. акад. Служби безпеки України. - Київ : НА СБУ, 2021. - 499 с.
2. Алексієвець О. Історія та сучасність політичної лінгвістики. URL:http://shron1.chtyvo.org.ua/Alexsiievets_Oksana/Istoriia_ta_suchasnist_politychnoi_linhvistyky.pdf
3. Алексіс де Токвіль. Давній порядок і Революція. — К., 2000. — С. 11-28.] <http://litopys.org.ua>

4. Андаліцька Інна Кому українці довіряють найбільше: результати опитування (інфографіка) <https://www.unian.ua/society/rejting-doviri-v-ukrajini-rezultati-svizhogo-opituvannya-ta-infografika-12180378.html>
5. Афанасьєва О. М. Комунікативне і смислове навантаження ритуалу в парадигмі сакральне / секулярне (на матеріалі англомовної лінгвокультури). Мовні і концептуальні картини світу: збірник наукових праць. 2016. Вип. 57. С.26–35.
6. Афанасьєва О. М. Поняття ритуалу в соціокомунікативному вимірі. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Іноземна філологія». 2014. Вип. 1(47). С. 47–50.
7. Афанасьєва О. М. Ритуалотвірні складові та їх жанрові конфігурації в англомовній комунікації (на матеріалі передвиборчих дебатів у США). Science and Education: A New Dimension. Philology. 2018. V. (31), Issue 118. С.7–11.
8. Афанасьєва О.М. Прагматика ритуалізованої англомовної комунікації https://scc.knu.ua/upload/iblock/25d/zmm1zt91rm05mz621qtokjrx6iz5hl/d_is_%d0%90%d1%84%d0%b0%d0%bd%d0%b0%d1%81%d1%8c%d1%94%d0%b2%d0%b0_%d0%9e.%d0%9c.pdf
9. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. К.: Академія, 2004. 344 с.
10. Бурлачук Віктор Десакралізація влади й сучасна політична криза в Україні <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/90346/05-Burlachuk.pdf?sequence=1>
11. Велика українська бібліотека <https://vue.gov.ua>
12. Волянук О. Персоніфіковане минуле у сучасному політичному житті України та росії https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/volianuk_personifikovane.pdf

13. Вусик Г. М., О. Антонюк О. В. Сучасний політичний дискурс як об'єкт лінгвістичних досліджень [_file:///C:/Users/HP/Desktop](file:///C:/Users/HP/Desktop)
14. Дискурс політики у масовій комунікації <http://litopys.org.ua/polpost/r1a3.htm>
15. Дискурс. Енциклопедія сучасної України [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://esu.com.ua/search_articles.php?id.
16. Друга промова Президента Кучми під час церемонії інавгурації <https://uk.wikisource.org>
17. Енциклопедія сучасної України. <http://esu.com.ua>
18. «Енциклопедичне видавництво» за участі Інституту програмних систем НАН. <https://vue.gov.ua>
19. Жибак Д. М. До питання особливостей та функцій політичного дискурсу. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2016 № 20 том 1.- С. 124-126. http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v20/part_1/36.pdf
20. Іванов В. Ф. Формалізовані методи вивчення мас-медіа <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1283>
21. Інавгураційні промови президентів США https://shron1.chtyvo.org.ua/5ec99c09f3b04/Inavhuratsiini_promovy_prezydenticv_SShA.pdf?PHPSESSID=uudnmutck1baea91575ru5tn12
22. Каліщук Д. М. К 17 Концептуальні стилі англійських політиків (на матеріалі політичного дискурсу Дж. Буша мол., Б. Обама) [Текст] : монографія / Діана Миколаївна Каліщук. – Луцьк : Вежа-Друк, 2018. – https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/15510/1/%d0%9a%d0%b0%d0%bb%d1%96%d1%89%d1%83%d0%ba_13.09.2018%20_1_.pdf
23. Касяненко К. М. Функціонування лексико-фразеологічних одиниць в українському політичному дискурсі (на матеріалі мовлення О. Ляшка).

– С. 23-24

<https://repository.sspu.edu.ua/bitstream/123456789/12040/1/%D0%94%D0%B8%D0%BF%D0%BB%D0%BE%D0%BC%D0%BD%D0%B0%20%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B0%20%D0%9A%D0%B0%D1%81%D1%8F%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%9A..pdf>

24. Кісь Я. П., Висоцька В. А., Чирун Л. Б. та ін. Застосування контент-аналізу для опрацювання текстових масивів даних // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Інформаційні системи та мережі. 2015. № 814. С. 282–292.
25. Коваadlo Н.П. Реверсні тенденції демократизації: особливості політичного дискурсу в сучасній Україні. – ПНПУ ім. К.Д.Ушинського.
26. Ковалевська Т.Ю., Ковалевська-Славова А.В. Сугестивна лінгвістика: специфіка та базові методи <http://zum.onu.edu.ua/article/view/262416/262828>
27. Ковальова О. Політичний дискурс: сучасні лінгвістичні інтерпретації. Актуальні питання гуманітарних наук. Вип 27. Т. 2. 2020. - С. 101-107
28. Кондратенко Н. В. Дискурсивна парадигма досліджень художнього тексту. Записки з романо-германської філології. 2015. Вип. 1. - С. 60-65.
29. Кондратенко Н. В. Український політичний дискурс: текстуалізація реальності: [монографія]. Одеса: Чорномор'я, 2007. - 156 с.
30. Кондратенко Н.В. Українська політична лінгвістика в Україні: фундаментальні і прикладні проблеми <https://movoznavstvo.org.ua/vsi-nomera-zhurnalu/statti/2016-6-lystopad-hruden/kondratenko-n-v-ukrainska-politychna-linhvistyka-v-ukraini-fundamentalni-i-prykladni-problemy>

31.Контент-аналіз

<https://vue.gov.ua/%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%82-%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7>

32.Контент-аналіз https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=content_analysis

33.Костенко Н., Іванов В. Досвід контент-аналізу: Моделі та практики. Київ : Центр вільної преси, 2003. 200 с.

34.Косьянова О. Г. Мова політики та політичний дискурс як взаємозалежні категорії. Англїстика та американїстика. 2013. Вип.10. С.20–23. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/antame_2013_10_8.

35.Кривенко С. О. Семантична парадоксальність політичного дискурсу (теоретико-методологічний аналіз): дис. ... канд. політ. наук: 23.00.01. Львів, 2016. 216с.

36.Кутуза Н.В. Сугестія і маніпуляція: спільні й відмінні ознаки різновидів (видів) комунікативного впливу. <https://journals.uran.ua/index.php/2414-0627/article/view/131421>

37.Кучик Г.Б. лінгвістичні аспекти політичної комунікації https://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/2_2022/part_2/36.pdf

38.Мудраченко Т.Б. сугестія як засіб мовленнєвого впливу <https://lingvj.oa.edu.ua/articles/2015/n56/79.pdf>

39. Нагорна Л. Б. Політична мова і мовна політика: діапазон можливостей політичної лінгвістики / НАН України; Інститут політичних і етнонаціональних досліджень. К.: Світогляд, 2005. - 316 с.

40.Нагорна Л. Політична лінгвістика: стан і статус. Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. 2006. Вип.30(2). С.160–168. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzipiend_2006_30%282%29_18

41. Нівня, Г.О. (2018). Ритуал як символічна форма соціальної комунікації (Дис.канд. філософ. наук). Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського, Одеса.
42. Перша промова Президента Кучми під час церемонії інавгурації <https://uk.wikisource.org>
43. Попов Р. А. Політичний дискурс: проблема теоретичної ідентифікації. URL:<http://academy.gov.ua/ej/ej2/txts/pol-prav/05prapti.pdf>.
44. Привітання Президента Володимира Зеленського з нагоди Дня Незалежності України <https://www.president.gov.ua/news/privitannya-prezidenta-volodimira-zelenskogo-z-nagodi-dnya-n-77265>
45. Промова Президента Зеленського під час церемонії інавгурації <https://uk.wikisource.org>
46. Промова Президента Кравчука під час церемонії інавгурації <https://uk.wikisource.org>
47. Промова Президента Порошенка під час церемонії інавгурації <https://uk.wikisource.org>
48. Промова Президента Ющенка під час церемонії інавгурації <https://uk.wikisource.org>
49. Промова Президента Януковича під час церемонії інавгурації <https://uk.wikisource.org>
50. Селиванова Е.А. Основы лингвистической теории текста и коммуникации: Монографическое учебное пособие. К.: Фитосоциоцентр, 2002. - 336
51. Селіванова О. О. Основы теорії мовної комунікації: підручник. Черкаси: Чабаненко Ю. А., 2011. - 350 с.
52. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: підручник. Полтава: Довкілля-Київ, 2008. 712 с.

53. Серіо П. Как читают тексты во Франции. Квадратура смысла: Французская школа анализа дискурса: Пер. с фр. и португ. М.: Прогресс, 1999. - С. 12–53.
54. Серажим К. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність [на матеріалах сучасної газетної публіцистики] : монографія. К.: Нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, 2002. - 392 с.
55. Славова Л.Л. Комунікативні стратегії та тактики у сучасному масмедійному політичному дискурсі: зіставний аспект (на матеріалі українських та американських інтернет-джерел) <http://eprints.zu.edu.ua/2210/1/06slldzm.pdf>
56. Словник.ua Портал української мови та літератури <https://slovnyk.ua>
57. Соловйова, Т. (2018). Розбудова теорії політичної лінгвістики в українському науковому просторі. *Філологічні студії: Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету*, 18, 75–88. <https://doi.org/10.31812/filstd.v18i0.2129>
58. Соціально-політичні проблеми сучасності: V Всеукраїнська наукова конференція студентів і молодих вчених: тези доповідей, Дніпро, 20 березня 2020 р. – Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2020. – 136 с. <https://duan.edu.ua>
59. Стрій Л. І. Ритуальні жанри українського політичного дискурсу: структурно-семантичний і лінгвопрагматичний аспекти : дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. Одеса, 2015. 190с. URL:<http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/science/rada%20philology/Дисертація%20Стрій.pdf>

60. Стрій, Л.І. (2015). Комунікативна стратегія самопрезентації в ритуальних жанрах політичного дискурсу. Вісник ОНУ. Сер.: Філологія, 20, 2(12), 182-189.
61. Стрій, Л.І. (2017). Подяка як ритуальний мовленнєвий жанр політичного дискурсу. Записки з українського мовознавства, 24(2), 225-230.
62. Фольтович Ф., Коробчинський М., Чирун Л. Метод контент-аналізу текстової інформації інтернет-газети <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2018/jul/13592/2foltovich.pdf>
63. Фоменко, О.С. (1998). Лінгвістичний аналіз сучасного політичного дискурсу США (90 роки ХХ століття). (Автореф. дис. канд. філол. наук. Київський національний університет імені Тараса Шевченка.
64. Чубатенко О.М. Маніпулятивні технології у виборчих процесах України http://politicus.od.ua/4_2020/11.pdf
65. Шарова А. М. Лінгвістичний вимір політичної інформації: становлення політичної лінгвістики. Політологія. Наукові праці. 2009. Т.110. Вип.97. С.110–117. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdupol_2009_110_97_23
66. Шевчук Н. В. Особливості політичного дискурсу: зміст, функції, жанрове втілення. Вісник ДАКККіМ. Політологія. Вип. 1. 2013. - С. 263-269
67. Яковенко Ю.Л. Болотіна Є.В. Інавгураційні промови президентів США Ф. Рузвельта та Д. Байдена: історико-політологічний аналіз <http://regionalstudies.uzhnu.uz.ua/archive/32/25.pdf>
68. Януш О.Б. Дискурс у системі політичної лінгвістики http://eprints.zu.edu.ua/4202/1/vip51_19.pdf
69. Бенвенист Є. Общая лингвистика. М.: Прогресс, 1974. – 446с.

70. Alcorta, C.S., & Sosis, R. (2005). Ritual, Emotion, and Sacred Symbols. The Evolution of Religion as an Adaptive Complex. *Human nature*, 16 (4), 323-359.
71. Barack Obama (1st speech, 2009) <https://obamawhitehouse.archives.gov/blog/2009/01/21/president-Barack-obamas-inaugural-address>
72. Berelson B. *Content Analysis in Communication Research*. Glencoe : Free Press, 1952. 220 p.
73. Dijk T. A. van. *Discourse as Social Interaction*. Vol. 2. London: SAGE Publ, 1997. - 324 c.
74. Donald Trump (1st speech, 2017) <https://www.politico.com/story/2017/01/full-text-donald-trump-inauguration-speech-transcript-233907>
75. Franklin D. Roosevelt (3rd speech, 1941) <https://millercenter.org/the-presidency/presidential-speeches/january-20-1941-third-inaugural-address>
76. George Washington (1st speech, 1789) <https://www.archives.gov/milestone-documents/president-george-washingtons-first-inaugural-speech>
77. Holsti O. R. *Content Analysis for the Social Science and Humanities*. London : Addison-Wesley, 1969. 235 p
78. Horton, R. A. (1960). Definition of Religion, and its Uses. *The Journal of the Royal Anthropological Institute of Great Britain and Ireland*, 90(2), 201-226.
79. James Monroe (1st speech, 1817) <https://millercenter.org/the-presidency/presidential-speeches/march-4-1817-first-inaugural-address>
80. Joe Biden (1st speech, 2021) <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/speeches-remarks/2021/01/20/inaugural-address-by-president-joseph-r-biden-jr/>

81. Kuzmenko O. A., Zhulavska O.O., Metafora u politichnomu diskursi [Elektronniy resurs]. – Rezhim dostupu: <https://core.ac.uk/download/pdf/14057816.pdf>
82. Lynch, G. (2007). Between Sacred and Profane. Researching Religion and Popular Culture. London, New York: I.B.Tauris.
83. Lynch, G. (2012). The Sacred in the Modern World. A Cultural Sociological Approach. Oxford: Oxford University Press
84. Pavlishin O. V. Semiotichna paradigma suchasni politologichnih doslidzhen / O. V. Pavlishin // Politichna dumka HH-HH stolit: metodologichni ta doktrinalni pidhodi: pidruchnik: u 2 – t. / za zag. red. N. M. Homi; [T. V. Andruschenko, O. V. Babkina, V. P. Gorbatenko ta In.]. – Lviv: «Noviy SvIt-2000», 2016. – S. 242- 264.
85. Wilson J. Political Discourse. Handbook of discourse analysis/ edited by D. Schiffrin, D. Tannen, H. Hamilton. Blackwell Publishers Ltd, 2001. P.398–415. URL: <https://lg411.files.wordpress.com/2013/08/discourse-analysis-full.pdf>
86. Woodrow Wilson (1st speech, 1913) <https://millercenter.org/the-presidency/presidential-speeches/march-4-1913-first-inaugural-address>

ДОДАТОК 1

Промова Президента Кравчука під час церемонії інавгурації

Шановні народні депутати! Дорогі гості! Пані і панове! Громадяни **незалежної** України!

Хотів би щиро привітати всіх вас і поздоровити з вікопомною подією в житті **нашого народу** - народженням нової України. Вона народилася на основі **волевиявлення народу**, за найвищими законами демократії.

Народ України перед усім світом показав свою волю і розум, своє одвічне устремління до **свободи** і власної державності. І здійснив **він** це в мирі і злагоді. З великою історичною перемогою вас, дорогі друзі!

Пропоную на честь цієї знаменної події здійснити сьогодні в столиці України місті Києві святковий салют.

Вже перші дні після референдуму підтвердили, якою шаною користується Україна в усьому світі. Численні поздоровлення і привітання, офіційне визнання з боку Канади, Польщі, Угорщини, Росії, телефонна розмова з Президентом Сполучених Штатів Америки Джорджем Бушем ще раз продемонстрували повагу демократичних урядів до **волевиявлення нашого народу**.

Користуючись нагодою, хотів би щиро подякувати всім, хто підтримав і визнав наше прагнення до **свободи і незалежності**.

Шановне товариство! У своєму сьогоднішньому виступі хотів би зупинитися на ключових моментах внутрішньої та зовнішньої політики України, яку буде проводити її Президент.

Вся наша політика буде визначатися тим, що Україна є повнокровоною, повноправною, незалежною державою. На її території мають чинність виключно Конституція і закони України. Вона є рівноправним суб'єктом у зовнішніх зносинах. Вона є відкритою демократичною правовою державою, в якій єдиним джерелом державної влади **є народ**, а людина - найвищою цінністю.

Президент, одержавши **владу від народу**, має служити **йому** і забезпечити **його** достаток, права і **свободи** кожної людини. Він має дбати про авторитет держави, її могутність і захищеність.

Які ж найбільш важливі зміни в сфері економіки? Ми будемо будувати соціальне спрямовану економіку, яка працює на людину, а не за рахунок людини, дає людині все для нормального цивілізованого життя.

Наші найперші кроки в галузі економіки будуть спрямовані на здійснення глибоких, послідовних, скоординованих у часі економічних реформ,

створення якісно нової, змішаної економіки, становлення внутрішнього ринку України як самостійної держави, інтеграцію її економіки з економікою держав колишнього Союзу та в європейський і світовий економічний простір.

Основне в економічній сфері - віддати власність людині, зробити її хазяїном. Усі відомі на сьогодні цивілізованому людству форми власності будуть на території України юридично рівними.

Земля буде належати тим, хто її обробляє. Ми відродимо українське село, зробимо землю матір'ю багатства, а людей, що живуть на цій землі, - **вільними**.

Роздержавлення та приватизація власності створять рівні умови господарювання всім підприємствам і підприємцям: державним, приватним, орендним, кооперативним, індивідуальним, а також зарубіжним інвесторам,

Підприємець стане основою економіки, її душею, її рушійною силою. Ми знімемо всі обмеження на комерційну діяльність державних підприємств, як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках, будемо залишати їм більшу частину валютної виручки, введемо режим підтримки приватного підприємництва та підприємців на державному рівні.

Держава зніме з себе функції виробника і передасть їх безпосередньо підприємцям, перейде від короткого управління до регулювання економіки. Державні структури економічного управління будуть простими, ефективними, дешевими, побудованими за функціонально-цільовим принципом, при широкому розвитку територіального економічного самоврядування.

Ми підемо на рішучі структурні зрушення, конверсію оборонних підприємств, створення нових економічних структур, спроможних забезпечити людині добробут і достаток.

Створення національної економіки вимагає введення національної грошової одиниці. Перехід до неї ми здійснимо так, щоб людина не втратила своїх чесно зароблених заощаджень. Ми змінимо принципи формування державного бюджету України, що дасть змогу Уряду та місцевій владі самим розпоряджатися фінансовими ресурсами, спростимо систему оподаткування та знизимо рівень податків, скоротимо витрати державного бюджету та його дефіцит.

Знімаються будь-які адміністративні обмеження доходів населення. Все, що зароблено чесною працею, повинно належати людині, не може бути вилучено у неї державою. Людина має право розпоряджатися своїми доходами самостійно.

Для тих, хто неспроможний забезпечити собі прожитковий мінімум, держава створить ефективну систему соціальних гарантій та захисту. Це стосується перш за все дітей, жінок-матерів, пенсіонерів, непрацездатних та безробітних.

Ми будемо будувати економіку відкритого типу, де широке залучення іноземних капіталів, технологій та інтелекту поєднується з ефективним захистом національного ринку та національних економічних інтересів. Будуть введені в дію механізми захисту іноземних капіталів, створені рівні умови господарювання українським та іноземним підприємцям.

Хочу підкреслити, що на найближчий час бачу пріоритетними напрямками економічної політики такі: - стабілізація економіки шляхом її глибокого реформування; - вирішення проблеми продовольства та насичення ринку товарами широкого вжитку; - соціальний захист населення при переході до ринку.

Які ж основні принципи політики в галузі державного будівництва? Ми будуватимемо державу суверенну і самоврядну, незалежну і відкриту, демократичну і правову. Тобто державу з усією сукупністю її якісних ознак. І така держава не протистоятиме суспільству, а суспільство - державі!. Вони будуть надійними і рівноправними партнерами. В такій державі має бути забезпечено надійний захист життя, майна, прав і **свобод** громадян.

Нову, незалежну Україну ми розбудовуватимемо на демократичних засадах. **Вільну** державу має творити **вільний** громадянин.

Створення правової держави передбачає впровадження принципу поділу влад на законодавчу, виконавчу і судову. Ми будемо наполегливо добиватися його реалізації.

Одне з невідкладних завдань сьогодення - зміцнення виконавчої влади і водночас розвиток самоврядування на місцях. Можливі шляхи розв'язання цієї проблеми містяться в моїй передвиборній програмі.

Хочу сказати, що найближчим часом я внесу на розгляд Верховної Рада конкретні пропозиції щодо структури президентської влади, а також щодо подальшої реформи всіх владних структур з метою їх суттєвого зміцнення, підвищення відповідальності за виконання своїх безпосередніх функцій. Для здійснення цих важливих завдань маю намір скористатися відповідними владними повноваженнями Президента.

Негайно будуть вжиті рішучі заходи, щоб узяти під свій жорсткий контроль митницю, інші структури, через які, наче в пісок, тече за межі республіки національне багатство України.

Ми поведемо безкомпромісну боротьбу з таким злом, як спекуляція, корупція, організована злочинність, яка сьогодні перетворилась у справжню біду нашого суспільства.

Закон і тільки закон має стати нормою життя і поведінки наших людей, кожного громадянина.

Енергія президентської влада буде спрямована і на завершення процесу духовного самовизначення українського народу, йдеться, насамперед, про формування нової політики в галузі науки, освіти і культури. Ми будемо не просто підвищувати освітній і культурний потенціал незалежної України, а надамо йому якісно іншого стану, пов'язаного із зрушеннями в народногосподарській структурі.

Українську культуру, мову, національну самосвідомість історичну пам'ять так довго і ретельно нищили, що треба докласти величезних зусиль, аби їх відродити.

Наш найперший обов'язок - у якомога стисліші строки створити програму реорганізації всієї системи освіти. Вона має перетворитися на цілісний організм із взаємодоповнюваних елементів, здатних забезпечити підготовку фахівців світового рівня. Я робитиму все від мене залежне для матеріальної підтримки освітян, науковців, митців у їхній благородній праці. Наша держава повинна виділяти не менше 10 відсотків національного доходу, які б забезпечували розвиток освіти, науки і культури.

Хочу підтвердити незмінність своєї позиції у релігійному питанні: "Вільна церква - у вільній державі". Головне тут - це мир, злагода, терпимість між віруючими різних конфесій, між віруючими і невіруючими. Невдовзі буде

прийнято спеціальну державну програму, мета якої - створити належні умови для діяльності всіх конфесій і релігійних об'єднань.

Особлива увага буде приділена гарантуванню **вільного** культурного розвитку національних меншин, взагалі, наріжним каменем політики Президента стане забезпечення рівних прав громадян України, незалежно від їхньої національності, віку, статі, соціального походження, політичних переконань, ставлення до релігії. Всі національності матимуть рівні можливості і повну свободу розвитку своїх **мов** і культур. Гасло "Кожній національній меншині - свою **мову** і свою школу" буде наповнене реальним змістом.

Як відомо, Верховна Рада України ратифікувала основні міжнародні пакти про права людини. Отже, вони стають тепер невід'ємною частиною нашого внутрішнього законодавства. Найближчим часом буде ухвалено Декларацію прав і свобод людини, положення якої увійдуть до нової Конституції.

Як стрижневу ідею всієї діяльності на посаді Президента розглядаю збереження в українському домі громадянського миру, встановлення злагоди і довіри між владою і **народом**, між партіями і рухами, між людьми. Основою об'єднання **народу** може стати державницька ідея, спільна праця для творення нової України. Саме це має згуртувати різні соціальні і політичні сили, людей усіх національностей і віросповідань.

Тепер щодо зовнішньої політики. Вона базуватиметься на таких засадах, як принциповість, передбачуваність та прагматизм, її головною метою є забезпечення національних інтересів України, захист прав і інтересів її громадян за кордоном, створення сприятливих умов для соціально-економічного розвитку нашої держави.

Наша держава виходить на міжнародну арену відкритою до всього позитивного, що вироблено людством, готовою вробити свій внесок до цього доробку. Альфою і омегою у наших зовнішньополітичних діях буде беззастережне визнання принципів і норм міжнародного права. Статут Організацій Об'єднаних Націй, Хельсінкський заключний акт, Паризька хартія, міжнародні стандарти у галузі прав людини - ось та основа, на якій будуватиметься зовнішня політика незалежної України.

Одним з головних принципів міжнародного співжиття є територіальна цілісність держав і недоторканність їх кордонів. Історичний досвід переконливо свідчить, що гальванізацією територіальних проблем можна досягти лише одного - зруйнувати підвалини загальноєвропейської безпеки. Це було б загрозою для національної безпеки не лише України, а й усіх європейських країн. Україна не має територіальних претензій до будь-кого з своїх сусідів і не визнає ніяких претензій до себе.

Ми ще і ще раз заявляємо: Україна має намір стати у майбутньому без'ядерною і нейтральною державою. Ми розглядаємо ядерну зброю колишнього Союзу на своїй території як таку, що знаходиться на ній тимчасово. Україна наполягає лише на праві політичного контролю за її незастосуванням. Наша мета - повне знищення всієї ядерної зброї, яка є в Україні, і перетворення України в без'ядерну зону.

Ми вважаємо також обов'язковим виконання положень Договору про звичайні **збройні сили** в Європі 1990 року, що перебувають на її території. **Збройні ж сили** України, які виникнуть на місці збройних сил колишнього Союзу, створюються виключно для захисту незалежності, суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності кордонів України у мінімальних, необхідних лише для потреб оборони розмірах.

Україна підтверджує свої міжнародні зобов'язання і заявляє про своє правонаступництво відносно всіх договорів і угод колишнього Союзу, які відповідають загальнолюдським нормам і не суперечать власним корінним інтересам українського народу. Це стосується також справедливо визначеної частки наших закордонних активів і боргів.

Україна - європейська держава. Цим і визначаються пріоритети нашої зовнішньої політики. Саме з країнами європейського континенту нас пов'язують найтісніші політичні, економічні, гуманітарні зв'язки. Розвиток якнайширших відносин з ними, але вже на якісно новій основі, ми розглядатимемо як своє першочергове завдання.

Крім Європи, ми зацікавлені у налагодженні і розвиткові відносин з державами, де є значний прошарок вихідців з України, перш за все із Сполученими Штатами та Канадою. Маємо також інтерес до індустріальних азійських країн, країн Близького Сходу та інших.

Зрозуміло, що особливо ми зацікавлені в добрих відносинах з усіма республіками колишнього Союзу, і насамперед - з Росією. Нас пов'язують спільні економічні, політичні та військовостратегічні інтереси, історична доля, культурна традиція. Окрім того, в Україні проживає близько 12 мільйонів росіян. Називати їх національною меншиною було б не зовсім точно. Українці і росіяни століттями жили разом, ділили порівну горе і радість, разом проливали кров за цю землю. Як Президент я уявляю незалежну Україну як державу українців, росіян, усіх національностей, що її населяють. Іншою вона просто не може бути. Саме тому я щиро вірю в добре майбутнє наших відносин з Росією, в кращу долю як українського, так і російського народів. І ми не зробимо ніяких кроків, які б дозволили скористатися ними і розіграти "російську карту".

Шановне товариство! На долю **народу** України випали тяжкі історичні випробування. Його поневолювали і нищили, морили голодом і вбивали "мирним атомом", нівечили історичну пам'ять і переслідували **мову**. Та найбільше зусиль докладали різномастні загарбники, щоб відірвати українців від прадавнього коріння, представити їх як безбатченків, спотворити тисячолітній досвід державотворення.

Проте ідея **незалежності** України завжди горіла живим незгасаючим вогнем у душах її кращих синів і дочок, жевріла в кожному чесному і чистому серці.

Сьогодні **український народ** демократичним шляхом ясно виразив свою волю - самостійній державі бути! Україна жива. Вона підвелася з колін і зробила перший крок по шляху загальнолюдської цивілізації, до свободи і добробуту.

Ми йшли до цього щасливого дня, спираючись на досвід і розум наших дідів і прадідів. Нас надихали подвиги героїв, які захищали нашу землю, стійкість тих, хто боровся за волю України в тюрмах і концтаборах. Ми маємо пройти свій шлях і зробити велику роботу. Хай же нам вистачить мудрості, сили і наснаги, щоб гідно пройти цей шлях.

Леонід Кравчук. 5 грудня 1991

ДОДАТОК 2

Перша промова Президента Кучми під час церемонії інавгурації

Сьогоднішня подія —це свідчення того, що держава Україна живе, стає на ноги, утверджує себе у світі. Перш за все, сердечно дякую вам, виборцям, які виявили мені високу довіру і обрали Президентом України. Я глибоко вдячний **народові України**, який продемонстрував високу громадянську свідомість,

небайдужість до долі Батьківщини і здійснив цивілізоване, демократичне оновлення політичної влади в центрі і на місцях. Я висловлюю подяку Верховній Раді України, яка законодавчо забезпечила процес політичних перетворень на засадах демократії, неухильного дотримання прав людини, миру та прогресу. Я віддаю належне Леоніду Макаровичу Кравчуку, який зробив перші нелегкі кроки на шляху становлення української державності.

На виборах **народ України** висловив свою **волю** жити у власній державі, але він хоче, щоб вона була заможна, демократична, сильна. Українська, державність не може бути для нас самоціллю. Держава для **народу, а не народ** для держави. Саме ця правильна теза ще має стати нашим переконанням, має наповнитись реальним змістом. Нічого не варта та держава, яка не в змозі захистити своїх громадян від духовного і матеріального зубожіння. Держава Україна — це не ікона, на яку треба молитися, це надзвичайно важливий інститут, який повинен ефективно працювати в інтересах людей, служити їм. Переконаний, що все державне будівництво повинно бути підпорядковане завданням економічного і духовного відродження.

Як Президент України я бачу своє найголовніше завдання в тому, щоб забезпечити громадянам України безпеку, мир, соціальний захист, стабільність, створити умови для культурного розвитку і достойного життя на рідній землі. В першу чергу потрібно відновити законність. Шквал безвідповідальності та злочинності, що захопив Україну, має бути зупинений. Ми не повинні допустити, щоб злочинний світ, зрощуючись із частиною управлінського апарату, крок за кроком захоплював владу в Україні. Необхідні для цього заходи, зокрема і жорсткі, будуть вжиті мною найближчим часом, що дозволяє відповідна законодавча база. Буде також покладено край пограбуванню України.

Сьогодні Україна стоїть на порозі суттєвих змін економічного та політичного курсу. Необхідність таких змін **народ** ствердив своєю активною участю у виборах. Люди поклали відповідальність за проведення реформ на єдину цілісну систему виконавчої влади, очолювану Президентом. Хочу запевнити вас, що я маю намір спертись на це прагнення і у повній мірі використати надану мені владу для проведення таких реформ.

Реформи — єдиний реальний, шлях подолання тотальної економічної кризи, в якій опинилася економіка України. Реформа давно визріла, її напрями визначені. Не вистачало головного — політичної волі для їх проведення. Сьогодні цю волю доведеться проявити. Тупцювання на місці — це смерть для української економіки та української держави. Тільки негайні та рішучі дії влади, реалізація бюджетної та грошової реформ, лібералізацій податкової політики, наведення порядку у сфері валютного регулювання і зовнішньоекономічної діяльності можуть виправити ситуацію. Реформа повинна полегшити життя людей. Тому вона має бути глибоко продуманою. Україна може існувати лише як соціальна держава, у якій сильному надається можливість реалізувати себе, а слабкому — соціальний захист. Якщо сьогодні, під час важкого перехідного періоду, держава не надасть людям більш суттєву підтримку, то під загрозою остаточного нищення опиняться наука, охорона здоров'я, культура, саме життя нації. За цих умов принциповим питанням для політичного керівництва України має стати забезпечення стабільності у державі. Політика Президента і уряду мають бути зрозумілими людям, послідовними. Люди повинні знову одержати можливість з надією і впевненістю дивитись у завтрашній день.

Як Президент України я буду робити все можливе для консолідації нації, подолання всього того, що порушує внутрішню стабільність Української

держави. Сьогодні в Україні важка ситуація. Тому треба, діяти швидко, але обачливо. Держава не має часу на експерименти, а у людей немає на них ні сил, ні терпіння. Я завжди говорив і повторюю нині: не революція, а планомірне, рішуче і послідовне оновлення економічної і соціально-політичної системи України — ось наша мета. А головний засіб її досягнення — реалізм і здоровий глузд і у внутрішній, і у зовнішній політиці.

Визначаючи сьогодні внутрішню політичну стратегію, ми, в першу чергу, повинні розуміти те, що Україна є багатонаціональною державою. Будь-які спроби ігнорувати цей факт загрожують глибоким розколом у нашому суспільстві і крахом ідеї української державності. Україна — це рідна мати для всіх громадян, незалежно від того, якої вони національності, якого віросповідання, яку мову вважають рідною. Близчим часом я маю намір запропонувати зміни до чинного законодавства з метою надання російській мові офіційного статусу при збереженні за українською мовою її державного статусу. Ми повинні повертати борги українській культурі і одночасно створювати найкращі умови для вільного розвитку національних культур всіх народів, що живуть на території України; консолідувати, а не роз'єднувати суспільство у цей переломний момент української історії.

Чесно працювати на благо України, на славу України — ось головна вимога, яка повинна висуватися перед усіма громадянами нашої держави. І безперечно, умовою, без якої ніякі реформи, ніякий рух вперед неможливий, є формування сильної ефективної державної влади. Це передбачає, в першу чергу, зміцнення єдиної виконавчої вертикалі як основного інструменту здійснення загальнодержавної політики. В той же час мають бути стабілізованими стосунки між усіма гілками влади. І у Президента, і у Верховної Ради, і у судової влади одна мета. Тож ніщо не повинно заважати

нашій спільній діяльності в ім'я **народу**. У стосунках між органами влади повинен бути визнаним абсолютний пріоритет Конституції, положення якої не можуть змінюватись в односторонньому порядку.

Враховуючи нові політичні реалії, динаміку соціально-економічних і політичних процесів у нашому суспільстві, я як Президент вважаю за необхідне відновити конституційний процес, попередньо детально відпрацювавши механізм його здійснення. Іншою об'єктивною реальністю, у відповідності до якої визначатиметься внутрішня політика України, є необхідність дальшого розвитку місцевого самоуправління, розширення прав і відповідальності регіонів, передусім, у соціально-економічній сфері: Ринкові реформи несумісні з жорстким адмініструванням, тим більше, з одного центру. Компетенція і відповідальність всіх органів державної влади, зміцнення різних рівнів управління повинно бути чітко закріплене правовими актами.

Україна збереже наступність своєї зовнішньої політики у тій частині, яка стосується її міжнародних зобов'язань. Вона буде неухильно виконувати угоди і вимагати такого ж ставлення з боку своїх партнерів. В той же час у зовнішньополітичний курс будуть внесені корективи з тим, щоб зробити міжнародну політику України більш динамічною, ефективною. Її дієвість повинна визначатися не кількістю візитів та угод, а конкретними політичними та економічними результатами. Пріоритетність зовнішньої політики України має визначатись не ідеологією, а загальнонаціональними інтересами. Конкретно це означає, що на зміну політичному романтизму та ейфорії, певної невизначеності, характерних для початкового періоду розбудови держави, мають прийти реалізм, конкретність, прагматизм.

Історично Україна є частиною євразійського економічного та культурного простору. На сьогодні саме на цій території колишнього Радянського Союзу

зосереджені життєво важливі національні інтереси України. Це і джерела надходження необхідних товарів, сировини та енергоносіїв, і найбільш реально доступний ринок збуту продукції українських товаровиробників. Нас зв'язують із країнами — колишніми республіками Союзу — також традиційні наукові, культурні, інформаційні і навіть сімейні зв'язки. Мільйони українців постійно там живуть. Самоізоляція України, її добровільна відмова від активної боротьби за власні інтереси в євразійському просторі були серйозною політичною помилкою, яка завдала значної шкоди перш за все національній економіці.

Ми повинні бути не просто присутніми у співдружності незалежних держав, а навчитись активно впливати на політику всередині співдружності, рішуче відстоюючи свої інтереси, не забуваючи, зрозуміло, і про наших партнерів. Якщо ми не будемо брати участь у становленні «правил гри», то ці правила все-таки встановляться, але без нас і на шкоду нашим інтересам. Я переконаний, що Україна може взяти на себе роль одного з лідерів процесу євроазіатської економічної інтеграції встановлення цивілізованих взаємовигідна відносин між зацікавленими сторонами.

В цьому контексті принципове значення має нормалізація стосунків з Росією — нашим стратегічним партнером. Першим кроком у цьому напрямку може стати підписання комплексного широкомасштабного Договору про економічне співробітництво з Російською Федерацією, підготовка якого вже практично завершена. Цей договір має стати і доброю базою для розв'язання тих політичних та економічних недоречностей, котрі накопичились у взаєминах між Україною та Росією.

Новим реальним змістом мають бути наповнені відносини із країнами Заходу. Ми повинні бути щиро відкриті до плідної співпраці з усіма країнами світу і

окремо з кожною з них. Треба якнайскоріше переходити від обміну деклараціями до повноцінного, економічного співробітництва, рішуче ліквідувати надумані перепони. Особлива увага буде приділятися співробітництву з тими країнами та міжнародними економічними організаціями, що виявляють справжню ділову зацікавленість в Україні як розвинутій, індустріальній державі. Наша мета — увійти в ситову економічну систему не як деіндустріалізований сировинний додаток, а як повноправний партнер. Дорогі співвітчизники, у мене сьогодні немає відповіді на всі запитання, бо їх і не може бути. Уїнстон Черчілль недаремно відзначав, що людям, у яких є відповіді на всі запитання, не довіряють керівництво державою. Ніколи не обіцяв і зараз не обіцяю, що вже завтра закінчатся всі наші біди.

За останні півроку економічна та соціальна ситуація надзвичайно погіршилась, країна фактично на грані економічної катастрофи. Для її запобігання доведеться вживати важкі і непопулярні заходи. Ні в якому разі ми не повинні піддатися спокусі здійснити сьогодні косметичними заходами, так би мовити, псевдостабілізацію, закриваючи очі на існуючу кризову реальність, обдурюючи народ. Будь-що ми зобов'язані зупинити сповзання у прірву, перервати марш у нікуди. І тільки якщо ми перервемо цей фатальний процес деградації, вимирання нашої економіки і суспільства, лише тоді почнемо спинатися на ноги, лише тоді у нас буде майбутнє.

Я хочу, щоб усі громадяни знали: ще будуть тяжкі випробування, ще не закінчилися всі наші біди та нестатки. Але запевняю вас: буде робитися все, щоб переломити ситуацію. Я глибоко переконаний, що ми доб'ємось цього. Гарантія тому — особисте зобов'язання і особиста відповідальність Президента України. Переживемо і тяжку осінь, і не легшу зиму. Україна пройде через останній, найважчий період випробувань, і ми будемо мати

країну, гідну нашого працелюбного **народу**, нашої славної минувшини, наших дітей і онуків. Лише спільна праця, повага до людини праці дадуть рясні плоди.

Дорогі співвітчизники, ми крокуємо нелегким шляхом випробувань задля добра і щастя України, кожного її громадянина. У нас єдина мета і все неприципове, несуттєве, дрібне повинно відступити на задній план. Рука об руку, пліч-о-пліч, допомагаючи один одному — переможемо. **Я вірю** в це!

Леонід Кучма. 19 липня 1994

ДОДАТОК 3

Друга промова Президента Кучми під час церемонії інавгурації

Шановні співвітчизники! Високоповажні зарубіжні гості!

Україна разом з усім людством наближається до епохального рубежу, за яким - XXI століття і третє тисячоліття.

У переддень цієї хронологічної віхи ми водночас переступаємо і через доленосний історичний рубікон.

Саме так слід розглядати і оцінювати волевиявлення **українського народу** на президентських виборах.

Він висловився за своє майбутнє і одержав його гарантії.

Гарантії ясного, передбачуваного, гідного майбутнього, яке буде творитися не сліпою грою стихійних сил та процесів, не волею однієї людини чи партії, а усім **народом**, нашим розумом і руками.

Отже, сьогоднішній день є для мене датою не власного торжества, не особистої перемоги, а торжества і перемоги усієї української спільноти.

Якщо ж за великим рахунком, то і всієї Європи.

Актом інавгурації Президента для України увінчується перелік визначних подій ХХ століття.

Відходить у минуле епоха - прекрасна і жорстока, позначена високими злетами людського духу та розуму і бездонними прірвами варварства.

Вона принесла небачені випробування і водночас - незабутній, омріяний багатьма поколіннями, акт відродження української державності.

На своєму крутозламі ця епоха підняла Україну від статусу однієї із складових республік Радянського Союзу до повнокровного самостійного життя, міжнародного визнання, до вершин європейської і світової політики.

Сьогодні, на порозі нового віку і нового тисячоліття, можемо з повним на те правом сказати: ми - **народ** стійкий, **волелюбний** і сильний.

Народ, який зумів вистояти і зберегти себе у вогненному горнилі революцій, двох спустошливих світових війн, братовбивчих конфліктів, нещадних голодоморів та репресій.

Народ, який прийняв на себе удар Чорнобиля і заслонив собою від глобальної катастрофи людство.

Народ, який відчув себе єдиним цілим.

Нинішні вибори вперше не призвели до чергового ідеологічного його розколу по Збручу, Дніпру, Перекопу чи якихось інших лініях, до непримиренного розмежування різних регіонів за політичними симпатіями та уподобаннями.

День 14 листопада став фактично другим всеукраїнським референдумом. Він засвідчив, що наше суспільство вже не збочить і не зійде з курсу, який обрало для себе вісім років тому, 1 грудня 1991 року.

Складаю щиру подяку **українському народові** за активність і державницький підхід на виборах, за розуміння й підтримку діючого Президента.

Я був чесним перед Богом і людьми, відкрито й відверто говорячи про непрості життєві реалії. Не обіцяв і не міг обіцяти солодких ілюзій, негайного розв'язання всіх проблем, що нагромадилися за багато десятиліть.

У тому, що ви, дорогі мої співгромадяни, зробили саме такий вибір, вбачаю доказ і наслідок вашої мудрості, політичної зрілості, психологічного перелому, необоротності вашої орієнтації на демократичні та ринкові перетворення.

Висловлюю вдячність вітчизняним та міжнародним спостерігачам, журналістам, усім, хто сприяв **вільному** і демократичному **волевиявленню** українського **народу**.

Щире спасибі моїм численним прихильникам, які самовіддано працювали під час виборчої кампанії, доклали багато зусиль в організаційній та пропагандистській роботі.

Я глибоко вдячний главам держав та урядів, політикам і громадським діячам, своїм співвітчизникам та іноземним громадянам, які привітали мене з обранням. Це ще одне визнання того, що президентські вибори в Україні відбулися демократично і цивілізовано.

Звертаюся зі словами подяки до співвітчизників за рубежем, української діаспори, яка у відповідальний час народного вибору була, як завжди, зі своєю історичною батьківщиною.

Звичайно, ми ще не досягли загально визнаних зразків демократії.

Але ніхто не може заперечити, що наша держава і суспільство динамічно проходять той шлях, для якого іншим країнам знадобилися десятиліття і віки.

Я засвідчую своє розуміння позиції всіх співгромадян незалежно від того, якою вона є.

У цьому також вияв і доказ демократичного розвитку України.

Природне і зрозуміле невдоволення людей, передусім умовами свого життя, темпами економічних трансформацій, сприймаю як серйозний сигнал усім органам та гілкам влади.

Це спонукає мене, усіх нас до адекватних рішень і дій.

Сьогодні цілком очевидні такі принципові висновки.

Перший. Україна вже ніколи не відмовиться від своєї незалежності і не повернеться до попередньої політичної та економічної системи.

Другий. Підводячи рису під своїм минулим, ми не відрікаємося від жодної з його сторінок.

Не відрікаємося від власної історії.

Історична пам'ять, розуміння того, хто ми і якого роду, допоможуть зміцнити державу і зцементувати націю.

Без усвідомлення цього молодому поколінню буде важко творити і вести у прийдешнє країну, яка має все, щоб посісти гідне місце у європейському та світовому співтоваристві.

Адже саме за це молодь переконано висловилася на виборах.

Без такого розуміння ми послабимо зв'язок поколінь, розгубимо підтримку людей старшого віку, які відстоювали Україну, примножували її міць і славу.

Переконаний: на цій основі у нас буде спільна **мова**, буде динамічний поступ.

Вважаю за необхідне наголосити на цьому особливо, як Президент усього **українського народу**.

Виходжу з того, що понад усе потрібно зберегти і примножити ресурси стабільності, злагоди і порозуміння, утримати сприятливий політичний клімат.

Енергія першого пориву, яка допомагала нам іти вперед, болісно переборюючи самих себе, неминучі об'єктивні складнощі, вичерпується і потребує підсилення, додаткових імпульсів.

А таке підсилення, такі імпульси може генерувати тільки спільність людей, згуртована єдиною національною ідеєю.

Я розглядаю це як обов'язкову передумову для розв'язання свого визначального, основоположного завдання - піднесення добробуту, поліпшення життя народу.

Ставлю на перше місце людський, соціальний вимір, яким нам до цього часу доводилося з різних причин жертвувати.

І, насамперед, в інтересах зміцнення конструкції держави.

Під таким кутом зору розглядатиму кожне своє рішення і дію, все, що робиться у державі й суспільстві.

Зусилля будуть зосереджені на одночасному вирішенні нагальних поточних і перспективних проблем.

Маю намір викласти основи економічної та соціальної політики на 2000-2004 роки у щорічному посланні до українського народу, з яким виступлю у Верховній Раді.

Тому акцентую увагу лише на окремих, вузлових моментах.

В економіці буде прискорено вирішення першочергових базових завдань перехідного етапу її розвитку.

Це нагромадження та приведення в дію потенціалу економічного зростання, формування критичної маси ринкових перетворень, даліше розгортання економічних відносин на самодостатній ринковій основі.

Радикальні кроки буде зроблено у реформуванні бюджетної та податкової систем, розв'язанні земельного питання як основи аграрної реформи, розвитку та захисті підприємництва, зміцненні позицій національного капіталу, підтримці вітчизняного виробника і формуванні внутрішнього ринку.

У поєднанні з іншими масштабними заходами, дальшою лібералізацією та дерегулюванням економічних відносин це дасть нам змогу в основному завершити перебудову української економіки за ринковим проектом.

І разом з тим закладе базу для проведення реальної, сильної соціальної політики.

Основні її складові: зміна політики доходів в інтересах людей з випереджаючими темпами зростання заробітної плати, невідкладне

здійснення пенсійної реформи, перебудова системи охорони здоров'я, ефективна політика зайнятості, дієва адресна підтримка найменш захищених верств населення.

Забезпечуючи умови для розкриття потенціалу всіх наших громадян, ми повинні приділяти особливу увагу молоді і представникам старшого покоління. Тобто тим, хто ще має вступити в активне трудове життя і хто з нього вже вийшов.

Як один з принципових компонентів соціальної політики держави розглядаю стимулювання людей до набуття приватної власності і захист їхніх прав.

У широкому плані я ставлю для себе завдання змістити в економічну і соціальну площини центр ваги всіх державних та суспільних справ.

Консолідована робота на цьому найскладнішому, вирішальному напрямі має лягти в основу своєрідного, неписаного суспільного договору.

Повторюю: консолідована робота з солідарною відповідальністю уряду і парламенту.

Акцентую на цьому увагу і тому, що соціально-економічна ситуація визначає не тільки умови життя людей.

Від того, як будемо вирішувати внутрішні свої проблеми, і сьогодні, і в найближчі роки залежатиме національна безпека України.

Окрім усього іншого, я зараз відношу сюди енергетичну та екологічну безпеку, те, що пов'язано з роллю України як транзитної держави, питання військово-економічної безпеки.

І, звичайно усі компоненти обороноздатності держави.

Буде оптимізовано структуру та чисельність **Збройних Сил України**, підвищено ефективність системи прийняття адекватних зовнішньополітичній обстановці рішень щодо використання оборонного потенціалу країни.

Серед невідкладних завдань - удосконалення системи єдиного і комплексного планування оборонних заходів, відпрацювання механізму цивільного контролю за діяльністю воєнної організації.

На основі того, що вже зроблено, і надалі підвищуватиметься суспільний престиж професії захисника **Вітчизни**, краще забезпечуватиметься всім необхідним **людина зі зброєю**.

У контексті зміцнення національної безпеки я надаю особливого значення боротьбі з корупцією та злочинністю.

Цього лиха ще не вдалося уникнути жодній державі і жодному суспільству. Вся сутність у тому, яких масштабів воно набуває і як йому протидіють.

У нас корупція і злочинність, особливо в економічній сфері, є породженням слабкості держави, недовершеності економічної системи, недоліків у діяльності правоохоронних, судових та інших органів, неповноти і недосконалості законодавчої бази.

І не в останню чергу - спадщини, рудиментів командно-адміністративної системи.

Відповідно акценти буде перенесено на застосування і поєднання двох основних підходів у боротьбі з цими явищами - адміністративно-примусового і економічного.

У тому числі й особливо - на рішучому очищенні державного апарату.

Державний службовець - це має означати службу державі, обстоювання її інтересів.

І ми цього доб'ємося.

Стою на тому, що жорсткий прагматизм сьогоднішніх реалій і завтрашніх завдань не повинен відсувати на задній план проблеми духовності, збіднювати наш внутрішній світ, розхитувати моральні засади українського суспільства.

Тим більше, що це постійно і відчутно впливає на всі сфери нашого життя, визначає моральне здоров'я та історичні перспективи нації, обличчя держави, її престиж, роль і місце у світовому співтоваристві.

Це спонукає мене розглядати духовне відродження і як невід'ємну складову відродження державного.

Звідси гострий імператив нашої доби: на ділі віднести до найважливіших державних пріоритетів розвиток освіти, науки, нових технологій.

Віднести до найвищих суспільних чеснот інтелект, інтелігентність, освіченість, внутрішню культуру людини.

Маючи на увазі і те, що культура - один з найточніших індикаторів розвиненості суспільства, його прихильності до загальнолюдських цінностей, високої моральності.

Ми повинні постійно, старанно і любовно обробляти цю ниву. Бо на занедбаному полі виростає тільки бур'ян.

Це важливо і тому, що в сучасному світі з його відкритістю, інтенсивними контактами, впливами та експансіями можуть вистояти тільки сформовані і консолідовані культури.

А поразка своєї культури сьогодні означала б політичну та економічну завтра.

За всіх часів та умов, а нинішніх особливо, багато важать позиція і практичні дії інтелігенції.

Сподіваюся, що вона буде й надалі виконувати своє суспільне призначення і громадянське покликання як активний фермент нації, основа її духовного середовища, провідник національної ідеї і національної волі, злагоди, примирення та творення.

Зрозуміло, що така висока місія покладає на її носіїв не менш високу відповідальність.

З позицій жорсткого прагматизму ми будемо підходити і до питань зовнішньої політики держави.

Набуваючи на ходу досвіду в цій практично новій для нас сфері, вдалося сформуванати сприятливе для України міжнародне середовище.

На даному етапі результативність зовнішньополітичного курсу України, її міжнародний авторитет та імідж визначатимуть два основні чинники.

Перший - як ми розв'язуємо внутрішні проблеми.

Другий - наскільки активно й осмислено, з урахуванням національних інтересів адаптуємося до реалій сучасного світу.

Світу, який інтегруючись, продовжує жити за законами конкуренції.

Ключовими орієнтирами у нашій зовнішній політиці є її багатовекторність, прогнозованість і стабільність, збереження позаблокового статусу України.

Підтверджуючи свій європейський вибір, ми ставимо за стратегічну мету вступ до Європейського Союзу.

Вимоги до членів ЄС багато в чому збігаються з завданнями, які планується вирішувати у внутрішній сфері.

І насамперед тими, що стосуються якості життя народу.

Вступ до Євросоюзу - справа на перспективу. А до невідкладних відношу відновлення репутації нашої держави у Раді Європи.

Європейський вибір України, як і вся логіка, сутність та цілі її зовнішньої політики, диктуються конкретними геополітичними реаліями.

Знаходячись на європейському перехресті, у складній системі міжнародних координат, будучи одночасно частиною Центральної, Східної та Південно-Східної Європи, наша держава не може не розвивати тісні стосунки з усіма країнами цих регіонів.

На одному з головних місць - стратегічне партнерство з Росією.

У ньому нерозривно переплітаються всі резони й аргументи - від історичних і геополітичних до суто житейських, людських.

Стабільність українсько-російських відносин багато в чому визначає, без перебільшення, безпеку всієї Європи.

Ще один з ключових зовнішньополітичних напрямів пролягає через стратегічне партнерство зі Сполученими Штатами Америки.

Ми будемо поглиблювати стосунки з державою - світовим лідером, який надав Україні за роки її незалежності неоціненну політичну, фінансову, економічну і технічну допомогу.

Усі ці три магістральні вектори української зовнішньої політики - самодостатні і взаємодоповнюючі.

Ми будемо органічно поєднувати їх із співпрацею на всіх інших напрямках.

Це стосується наших найближчих сусідів - Польщі, Словаччини, Угорщини, Румунії, Білорусі, Молдови, Туреччини.

Так, вагомий попередній досвід співпраці з Польщею може стати добрим підґрунтям для вироблення і здійснення спільної декларації "Разом - у ХХІ століття".

Нової динаміки набуде співпраця з усіма країнами - учасницями Співдружності Незалежних Держав, країнами Балтії.

Сподіваємося на тісне співробітництво з Францією, Німеччиною, Італією, Японією, всіма державами ЄС.

Будемо зміцнювати відносини з Китаєм і Канадою, Індією і Пакистаном, Кореєю і Ізраїлем, іншими державами Азії, Африки та Латинської Америки.

У зв'язку з обранням України до Ради Безпеки ООН відкриваються нові перспективи розширення її співробітництва з цією та іншими авторитетними міжнародними організаціями, зокрема ОБСЄ, ОЧЕС, НАТО.

Україна має всі підстави для того, щоб стати потужною регіональною державою, відігравати важливу геостратегічну роль у новому світовому порядку наступного століття.

І ми будемо серйозно, напружено працювати над використанням цих можливостей.

У періоди, коли ламається, переходить з одного стану в інший система життєустрою людей, державна машина повинна бути особливо чутливою до суспільних інтересів та потреб.

А державна влада - особливо відповідальною. І вже в цей час бути сильною, навіть сильнішою за зрілі, усталені демократії.

Усе це вимагає від мене ставити питання:

- про відповідність конструкції державної влади її призначенню та завданням;
- і про відповідальність влади перед **народом**.

Для їх вирішення я запропоную радикальні заходи, зміни по суті.

Українська держава не може і не буде залишатися заручницею недосконалої організації системи державної влади, її нестабільності, аматорських підходів у прийнятті важливих рішень, непередбачуваних політичних метань у крайнощі.

Влада зобов'язана і буде забезпечувати послідовність, стабільність і динамізм у розвитку країни.

За Конституцією України Президент є главою держави. Це означає, що єдиний носій суверенітету і єдине джерело влади - **народ** покладає на нього гарантії забезпечення громадянської злагоди в суспільстві, узгодження у діяльності органів державної влади та їх взаємодії з органами місцевого самоврядування.

Я це робитиму. Така норма впливає з самої природи поста глави держави, і Конституційна комісія не випадково заклала її у проект Основного Закону.

Українській державі ще властиві чимало рис, успадкованих від тоталітарного минулого, адміністративно-командної системи.

Це природно і зрозуміло, оскільки у зламі цієї системи ми пішли не революційним, а еволюційним шляхом.

Але нині той адміністративно-управлінський гібрид, що витворився, вступає у дедалі гостріше протиріччя з практикою і завданнями демократизації державного та суспільного життя, утвердження ринкових відносин.

Тому в першу чергу буде здійснено глибоку і всеосяжну адміністративну реформу, приведено структуру державного управління у відповідність до сучасних вимог.

Уряд, парламент, інші органи влади та управління потрібні не для минулого, а для сьогодення і майбутнього.

Будуть більш оптимально розмежовані функції і збалансовані інтереси та рівні відповідальності між центром і регіонами при забезпеченні та зміцненні єдності і цілісності держави.

Не менш важливий аспект адміністративної реформи - кадровий.

Він передбачає, з одного боку, істотне скорочення державного апарату та адміністративних витрат загалом.

З цієї причини у ході правової реформи - а вона також є невідкладною і охоплює всі правові блоки держави - центральне місце займе робота над законодавством з питань організації та функціонування публічної влади.

З другого боку, народові, державі потрібні не тільки дієздатна, а й чесна влада.

Що вимагає, крім усього, посилення орієнтації на кадри нової генерації - прагматиків і професіоналів.

Людей високої моральності і рішучої дії, здатних матеріалізувати свій патріотизм у конкретних справах.

Відповідно оцінювати кадри треба - і я це буду робити сам та вимагати цього від інших - не за деклараціями про особисту відданість і не за партійною приналежністю, а за організацією справи і досягнутими результатами на доручених ділянках.

А в сумарному вираженні - за станом справ в економіці, соціальним самопочуттям наших громадян.

Як глава держави, я приділятиму особливу увагу політичному структуруванню українського суспільства, утвердженню демократичних інститутів, реальному забезпеченню прав та свобод людини і громадянина.

Вбачаю в цьому чи не найважливіший фактор зміцнення держави, цивілізованості влади, побудови громадянського суспільства.

Я ініціюватиму прискорення прийняття закону про політичні партії, який допомагав би їм брати на себе роль політичних кристалізаторів суспільства і реально з цією роллю справлятися.

А водночас чітко і вичерпно окреслював права та обов'язки політичної опозиції, надійно убезпечував суспільство від деструктивних намірів та дій.

Виступаючи за чесну політику, я звертаюся до всіх відповідальних політичних сил України із закликом до порозуміння.

Час зрозуміти: вибори закінчилися. А отже, треба закопати вигострену у передвиборних баталіях зброю, відмовитися від налаштованості на конфлікт, на перманентну боротьбу і взятися за спільну працю в ім'я **свого народу**.

Україна, як мати, у нас одна, і нічого її ділити.

Давайте спрямуємо на утвердження в суспільстві благодійної атмосфери конструктивізму, взаємодопомоги, доброзичливості силу вільної преси,

авторитет та впливовість професійних спілок, церков, національно-культурних об'єднань, усіх спільних ланок, аж до сім'ї.

Це потрібно для того, щоб на українській землі були міцна держава, справедлива людська спільнота, гідне життя.

Дорогі співвітчизники!

Шановне зібрання!

Я виборював право на найвищий державний пост не для того, щоб тільки залишитися в історії України третім її Президентом.

Сьогодні я збагачений досвідом - як позитивним, так і негативним.

Сьогодні я краще, повніше знаю, що і як треба робити.

І чого робити не слід.

Ця впевненість у своїх силах і можливостях, силах і можливостях **українського народу** дає мені підстави сказати: перед вами постане новий Президент.

Я **вірю** в Україну, в її яскраву зорю і щасливу долю, в добробут і процвітання свого народу.

І в ім'я цього буду працювати.

Хай Бог додає нам сил у цій святій справі!

Леонід Кучма. 30 листопада 1999р.

ДОДАТОК 4

Промова Президента Ющенка під час церемонії інавгурації (у Верховній Раді України)

Пресвяті отці, шановний Голово Верховної Ради, шановні народні депутати, високоповажні гості і дорогі друзі.

Я вперше говорю з цієї трибуни як Президент України. До цього я мав честь стояти за цією трибуною як голова Національного банку України, як Прем'єр-міністр України, як лідер фракції «Наша Україна» у нинішньому парламенті. З цієї трибуни мені доводилося говорити солодкі і гіркі слова, бути в тузі і бути в дуже щасливих моментах. І кожного разу я піднімався на парламентську трибуну **як на риштування.** Тому що я прагнув, щоб кожне моє слово зміцнювало наш великий дім - демократичну незалежну Україну.

Я щасливий тим, що моя праця була немарною. Вона додалася до праці моїх політичних побратимів, до роботи нашого парламенту, до справи **українського народу,** до справи кожного громадянина. На мій погляд, це той випадок, коли ми будуємо стіну, а стіна будує нас.

Сьогоднішня подія ще раз засвідчила: українська нація і українська держава відбулася. Громадяни України добилися чесних виборів, передача влади відбулася легітимно. Це велика національна перемога.

Збудована мільйонами українських рук демократія витримала випробування на міцність, витримала і непростий іспит Верховна Рада. У час випробування вона знайшла в собі сили стати на захист справедливості. Парламент був разом із своїм **народом,** підтримав його прагнення і сподівання.

Ви, шановні народні депутати, захистили українську демократію, захистили єдність, соборність і незалежність нашої України.

Щира подяка вам за це.

Щира подяка кожному народному депутату, який знаходиться у цій залі.

Сьогодні я хочу запропонувати вам свою руку. Сьогодні я хочу подати свою руку кожному народному депутату, кожному, кожній фракції, кожному керівнику фракції і закликати вас до співпраці.

У нас є єдина ціль - заможна демократична Україна. Я переконаний, для кожного народного депутата, який знаходиться і цій залі, Україна є понад усе. Це хороший предмет нашої спільної праці.

Я переконаний, що наша робота, шановні друзі, буде продовжуватися. Нам разом працювати **з народом і для народу**.

В такий день, шановні друзі, я шукаю спосіб, щоб ми були серед людей. Я запрошую зараз всіх присутніх у цій залі і народних депутатів, гостей, друзів, всіх вас запрошую сьогодні і зараз, після закриття цієї сесії, на майдан. Я хочу перед своїм **народом** продовжити присягу, дані у цих високих стінах. Я вас закликаю всіх: ходімо до громади, вона нас чекає, і будьмо разом!

Промова Президента Ющенка під час церемонії інавгурації (на Майдані Незалежності)

Дорогий мій **український народ**е, гості, шановна українська громадо, шановний український **Хрещатику і Майдане!**

Сьогодні Україна вільна і незалежна, ми скинули з плечей тягар минулого! Більше ніхто не посміє вказувати нам як жити і кого обирати. Я став президентом волею **народу**. Ми з вами його сини і доньки. Я хочу говорити сьогодні, дивлячись вам у вічі.

Велика честь звертатися до вільних людей, які тримають в руках не лише український прапор, але й долю своєї країни.

Перед цим народом я хочу продовжити свою присягу. Присягаю, ми змінимо українське життя. Моя перемога – це перемога всього українського народу і кожного громадянина зокрема.

Дякую за неї **Господу Богу**, який дав нам **віру**, надію і любов. Ними ми перемогли! **Молюся**, щоб ми зберегли їх у своїх серцях.

Дякую українському **народу** за його **віру**, дякую всім і кожному, хто відгукнувся на мої слова "**Вірю** в Україну, Знаю свій обов'язок, Разом ми переможемо!".

Ви відкрили своїй країні дорогу майбутнього.

Дякую всім і кожному громадянину України, за кого б він не голосував. Моя перемога – це перемога усіх. Кожен має право обирати шлях України, кожен може обирати ті кольори, які йому близькі.

Але, дорогі друзі, дорогі українці, наш спільний вибір - кольори українського прапора, він об'єднує нас усіх, хто живе на Сході, на Заході, на Півночі і на Півдні.

Дякую своїй команді, яка працювала на перемогу. Ви, мої дорогі побратими, були непохитними на дорозі, пройденій разом, **вірю** - ви будете невтомними у роботі, що чекає нас попереду.

Дякую своїй родині, дружині, дітям і онукам. Ви були зі мною у найважчі дні. Ви сьогодні зі мною на святі. **Вірю** – ви завжди будете мені надією і опорою.

Низький уклін за науку моєму батькові, Ющенку Андрію Андрійовичу, учителю із маленького сумського села Хоружівка, в'язневі Освенціму, Бухенвальду, Дахау. Батькова правда вела мене по життю і привела до високої честі стати на чолі моєї країни. Дякую моїй мамі – Варварі Тимофіївні за любов

і **молитву**, що вберегли мене. Прошу у неї вибачення за всі болі, які довелося витримати її материнському серцю і особливо у останні чотири місяці.

Дорогі друзі! Я гордий стояти разом з вами на цьому місці!

Два місяці тому на цей Майдан, на площі і вулиці по всій Україні вийшли мільйони людей. Наші брати і сестри, батьки і діти, друзі і сусіди стояли вдень і вночі, у сніг і мороз. Україна ловила кожний порух і кожне слово, сказане тут. **Серце України** билося на цьому місці. **Вільні** люди всього світу, наші співвітчизники, розкидані по далеких землях, стали пліч-о-пліч з нами. На Майдані Незалежності українці постали перед світом як сучасна українська нація.

Мужній опір розбудив наші душі. Всі ми відчули себе громадянами України. У нас прокинулися гідність, благородство і милосердя. Озброєний лише вірою і переконанням, народ здобув прекрасну мирну перемогу. Це перемога **свободи** над тиранією, права над беззаконням, майбутнього над минулим.

Переможцем став кожен громадянин України. Ми добилися чесних виборів і 26 грудня не розминулися зі своєю долею. Ми вільно обрали шлях, яким готові йти вперед і вгору.

Наш вибір підготовлений усією нашою історією.

Ми обрали достаток, бо не може бідність принижувати землю, розроблену хліборобським плугом.

Ми обрали справедливість, бо не може беззаконня стати нормою в державі, де було тисячу років тому укладено кодекс законів Руська правда.

Ми обрали **свободу**, бо не може тиранія панувати над спадкоємцями козацької республіки, де ще триста років тому була написана перша в світі Конституція.

Ми обрали **незалежність**. Бо ми є нащадками поколінь, які віками мріяли про Українську державу, здобували волю своїм потом і кров'ю. Українська держава відбулася, наш вибір це підтвердив. Наша перемога – це свято української державності.

У цей день згадаємо героїв, що полягли за перемогу: мучеників Овенцимів і ГУЛАГів, жертв Голодоморів, депортацій і Голокосту. Вони бачать нас і сьогодні, з небес, я переконаний, пишаються нами!

Ми зробили свій вибір, бо пам'ятаємо хто ми, чиї діти й чиї онуки. Не в минулому нам шукати відповідей на виклик майбутнього. Проте, ми завжди будемо берегти свої джерела. Тільки так залишимося самими собою. Тільки так завжди будемо переможцями!

Наш вибір породив високі сподівання. Вони справедливі. Вони абсолютно реальні.

Для успіху у нас є все. Багатства нашої землі невичерпні. Таланти наших співвітчизників шанує увесь світ. Працею і волею ми досягнемо всього!

Я – президент всієї України. Мені відповідати за те, щоб працювали шахти Донбасу і Придніпров'я, порти Чорного моря і галицькі торговельні шляхи. Я зроблю все, щоб селяни на Слобожанщині і на Поділлі завжди був із хлібом. Багатство України – це багатство її регіонів. Присягаю його берегти і множити!

Ми, громадяни України, стали єдиною українською нацією. Нас не розділити ні **мовами**, якими ми розмовляємо, ні **вірами**, які ми ісповідуємо, ні політичними поглядами, які ми обираємо. У нас одна українська доля. У нас одна українська гордість. Ми горді тим, що ми є українці!

Ми з вами вже зробили незворотний крок до демократії. Тільки демократія оберігає найцінніше для людини – її родину і дітей, мир і спокій, працю і достаток. Тільки в демократичній державі найвищими цінностями є людська гідність, **свобода**, рівність і солідарність. Тільки в демократичній Україні яскрава палітра мов, культур і поглядів стане багатством цієї країни.

Присягаю – кожен зможе вчити дитину **мовою батьків**. Кожен зможе **молитися** у своєму храмі. Усім буде гарантоване право на власну думку. Ми будемо чути один одного, бо у нас буде **свобода** слова і незалежна преса. Всі будуть рівними перед законом. Незалежний суд захистить права кожного. Я бачу Україну державою, керованою верховенством права.

Ми створимо демократичну владу – чесну, професійну і обов'язково патріотичну.

Стіна, яка відділяє посадовця від людей, буде зруйнована. Оновлена влада знатиме свій обов'язок, працюватиме для блага громадянина і країни. Бути і у владі, і в опозиції стане однаково почесним, якщо служиш своїй країні. Ми матимемо моральну владу, здатну об'єднати суспільство.

Тільки в єдності і тільки в демократії ми вирішимо наші національні завдання. Ви на тисячах зустрічей говорили мені про це. Я виконаю вашу волю.

Ви хочете мати роботу і гідну зарплату, вам гірко кидати сім'ю у пошуках роботи закордоном.

Ми створимо нові робочі місця. Кожен, хто хоче працювати, отримає роботу і гідну зарплату. Ніщо не обмежуватиме вашу ініціативу, бажання забезпечити достаток родинам. Буде підтриманий кожен, хто дає роботу іншому. Чесна праця буде в пошані.

Ми станемо заможною нацією.

Ви добиваєтесь справедливості.

Я все зроблю, щоб ніхто не залишився обділеним. Плоди економічного зростання стануть доступними всім. Ми йтимемо вперед, але не залишимо позаду тих, хто захворів, хто втомився на схилі літ. Уряд віддаватиме людям бюджет до останньої копійки. Постійно зростатимуть пенсії, допомоги, обсяги соціальних програм. Здоров'я людини, захист матері і дитини стануть найвищими пріоритетами роботи мого уряду. Ми станемо солідарною нацією.

Ви прагнете звільнитися від постійних поборів. Ви хочете жити і працювати чесно, легально отримувати зароблені гроші.

Ми знищимо систему корупції в країні, виведемо економіку з тіні. Податки будуть знижені, але платитимуть їх усі. Бізнес буде відділений від влади. Бюджет ні для кого не буде віднині годівницею. На державних посадах працюватимуть лише ті, у кого видатки відповідають задекларованим доходам.

Ми станемо чесною нацією.

Ви хочете бути господарями там, де живете. Ви не хочете, щоб **за вас усе вирішували у високих кабінетах.** Ми повернемо права місцевим громадам. Громада сама дасть лад вулиці, селу чи місту. Ви самі оберете собі керівника, самі заробите гроші і самі будете їх витратити. Ми будемо нацією самоврядних громад.

Ви вимагаєте захистити дітей від розтління, прагнете жити не хлібом єдиним. Ми захистимо наш духовний спадок. Разом з вами я буду невтомно доглядати сад української культури, берегти його древні і молоді дерева. Наше коріння

не дасть вітрам історії погнати нас перекотиполем. Наша культура змусить світ побачити нашу неповторність. Ми будемо нацією високої культури!

Ми будемо сучасною нацією – у динамічному глобальному світі і станемо рівними серед рівних. Майбутнє України – найкраща освіта, висока наука, технології завтрашнього дня. Я зроблю все, щоб на повну силу запрацював інтелект нашої нації. Ми станемо першими і ми станемо найкращими!

Українці посядуть гідне місце у спільноті народів. Україна не буде ні буфером, ні полем чийхось змагань. Ми готові поважати інтереси інших держав. Але для мене, як і для вас, національні інтереси України є понад усе!

Ми добром і повагою вітаємо всіх наших сусідів і на Сході, і на Заході. Я буду все робити для розвитку стабільного співробітництва з усіма країнами. Україна стане надійним партнером у боротьбі зі старими і новими загрозами: тиранією, війною, бідністю, природними лихами і тероризмом. Спільний пошук шляхів до безпеки і процвітання – це і українська відповідальність. Ми готові до неї.

Наш шлях у майбутнє – це шлях, яким іде Об'єднана Європа. Наш шлях з об'єднаною Європою. Ми з Європою належимо до однієї цивілізації, поділяємо її цінності. Історія, економічні перспективи, інтереси людей дають чітку відповідь, де нам шукати свою долю.

Наше місце в Європейському союзі, моя мета – Україна в об'єднаній Європі! В Європі історичний шанс України розкрити свої можливості. Наша національна стратегія – йти до мети сміливо й наполегливо!

Європейські стандарти стануть нормою в соціальному житті, українській політиці.

Кожен крок до Європи – це нові можливості для мільйонів українців! Ще недавно вступ до Європейського Союзу дуже багатьом здавався далекою перспективою, але вільні європейські народи не раз прискорювали час.

Символами швидких змін стали уламки Берлінської стіни, круглий стіл у Варшаві й наш Майдан у Києві!

Україна відкриває історію третього тисячоліття!

Шановні друзі ми ставимо перед собою амбітні завдання, я до останньої своєї клітини переконаний, що незабаром вони перетворяться в славні діла. Я зроблю все, щоб українці без винятку, повірили у свої сили, повірили у свою Україну, повірили свою землю!.

Ми вже довели, що вміємо й сміливо мріяти й наполегливо працювати. Ми готові до самопожертви і здатні добиватися успіху!

Ми починаємо нову сторінку української історії. Вона буде прекрасною! Вона розповідатиме про нашу єдність, нашу мужність, готовність підтримати один одного.

У нашій історії особливе місце належить цьому київському Майдану. Тут ми будемо множити свої сили і ділитися радістю. Цей **Майдан – символ вільної** нації, яка **вірить** у свої сили і творить своє майбутнє.

Над нами завжди сяятиме національний синьо-жовтий прапор, над нами мільйонами голосів завжди лунатиме гімн України.

Все що задумано, шановні мої друзі і співвітчизники, збудеться! **Вірте** в Україну, любіть Україну, служіть Україні!

Слава вам кожному! Слава **Господу Богу** і слава Україні!

Віктор Ющенко. 23 січня 2005

ДОДАТОК 5

Промова Президента Януковича під час церемонії інавгурації

Шановні народні депутати! Дорогі співвітчизники!

Щойно я склав Присягу Президента України. Що я відчував, тримаючи руку на Святому Пересопницькому Євангелії?

Відповідальність і **смирненість**. Перед **народом України**, який у ході **вільного** волевиявлення віддав за мою кандидатуру більшість голосів. Перед **Всевишнім**, волею якого я вступаю на посаду глави Української держави в такий непростий для неї час.

Вибори завершилися. Увесь світ визнав їх демократичність. **Український народ** сказав своє слово, і міжнародна спільнота підтвердила, що Україна – **вільна** держава, де права і **свободи** громадян є найвищими цінностями, і де вибір **народу** не може бути поставлено під сумнів жодними проявами чиєїсь недоброї **волі**.

Ця остання обставина є особливо важливою з огляду на молодий вік нашої демократії і ті хвороби зростання, яких так важко уникнути в процесі державницького змушнення.

Тим не менше, ми гідно витримали цей відповідальний іспит, і сьогодні сторінку президентських виборів 2010-го року перегорнуто. За нею розпочинається наступний період нашої новітньої історії.

Країна перебуває у вкрай складній ситуації – відсутність державного бюджету на поточний рік, колосальні борги по зовнішніх запозиченнях, бідність, розвалена економіка, корупція – ось далеко не повний перелік бід, з яких складається українська реальність.

Попри це, я вважаю, що державу можна не лише врятувати від соціально-економічного колапсу, але й швидко вивести на шлях прискореного розвитку. Якби не ця впевненість і ця віра у власні сили, сили своєї команди і силу українського народу, я ніколи не балотувався б у президенти.

Я знаю, що і як слід робити.

У першу чергу – відновити систему ефективного державного управління. Ми повинні швидко створити дієздатну виконавчу владу, яка невідкладно займеться найбільш ураженими галузями економіки і соціальною сферою. Першочергове завдання на цьому шляху – реформування системи влади і, перш за все, Кабінету Міністрів, перетворення його у команду професіоналів, а не "політичних офіціантів". У зв'язку з цим, я закликаю Верховну Раду підтримати мої зусилля, спрямовані на створення прозорої, ефективної і відповідальної системи державного управління, здатної працювати з Президентом у синхронному режимі.

Я наголошую: цю особливу роль у реформуванні системи державного управління бачу в Парламенті. Це – місце для дискусій. Це – місце для сильної опозиції, яка повинна контролювати дії Уряду і Президента. Але, в першу чергу, це – місце для сильної і стабільної парламентської більшості.

Якщо ми не спроможемося подолати існуючі політичні незгоди в ім'я порятунку держави, якщо не зуміємо очистити свої серця від отрути ненависті, породженої марнославством і егоїзмом, держава буде приреченою на продовження блукання в політичних сутінках і соціально-економічних лабіринтах.

Взаємне несприйняття внаслідок поразки одних і перемоги інших є не лише деструктивним з позицій інтересів держави, але й глибоко аморальним. Адже сказано **у Святому Письмі**: "Мирися з твоїм противником швидко, коли ти ще з ним у дорозі...". Життя підтвердило цю просту і очевидну істину: люди не люблять, коли їм демонструють кулаки. Вони схильні більше довіряти тим, хто подає руку на знак миру. Тому я звертаюся до всіх депутатів Верховної Ради із закликом до співпраці в ім'я України.

Така співпраця матиме вирішальне значення для невідкладного реформування влади, судочинства, внесення змін до Конституції. Сьогодні державою керує структура, "зшита" в інтересах реалізації цілей окремих політиків. Це ж можна сказати і про судочинство, і про багато інших важливих сфер життя українського суспільства. Ми повинні змінити існуючий стан речей. Структура усіх гілок влади повинна слугувати досягненню єдиної мети – швидкому ухваленню потрібних державі законів і їх швидкій реалізації. При цьому треба однаково дбати про забезпечення законних інтересів простих людей, звичайних громадян, представників середнього класу, інтелігенції, бізнесу.

Ефективна співпраця між Президентом, Парламентом і Урядом розчистить дорогу до швидкого економічного прогресу. В свою чергу, вирішення цієї проблеми дозволить не лише ліквідувати хронічну бідність, а й об'єднати країну. Люди схильні політизувати певні питання духовності здебільшого

тоді, коли вони перебувають у стані перманентної фінансової нестабільності. В економічно розвинутих державах вірогідність виникнення внутрішніх конфліктів через різницю в культурних традиціях того чи іншого регіону в десятки разів нижча, аніж у державах економічно відсталих.

Україна повинна обрати правильну довгострокову стратегію розвитку. Багато наших проблем виникли через те, що замість того, аби рухатися до постіндустріального суспільства зразка ХХІ століття, ми пішли шляхом первісного накопичення капіталу, тобто до так званого "дикого капіталізму". Відповідно, ми зможемо успішно конкурувати в сучасному світі лише за умови, якщо впритул займемося індустрією знань – сучасними технологіями виробництва, накопиченням і реалізацією здобутків науки.

Я розумію, що наздогнати індустріально розвинуті країни вкрай складно. Однак можливо. Для цього Україні потрібна стратегія інноваційного поступу, і така стратегія нашою командою розроблена. Вона передбачає розвиток і державну підтримку невеликої кількості пріоритетних напрямків, на яких ми зможемо посісти гідне місце в міжнародному розподілі праці. При цьому мається на увазі не посилення ролі держави в економіці, а участь держави у створенні ефективних ринкових механізмів. Я переконаний, що безпосередній вплив держави на економіку, ручне управління нею – це шлях в нікуди.

Обов'язковими умовами відновлення довіри до України з боку інвесторів і міжнародних фінансових інституцій є забезпечення внутрішньополітичної стабільності, подолання корупції, встановлення чітких і головне – незмінних правил відносин між державою і бізнесом. Забезпечення двох перших умов буде особливо складним процесом, але я володію достатнім запасом політичної волі, щоб трансформувати їх у реальність.

Як Президент, я маю чітке уявлення про те, яка зовнішньополітична стратегія сьогодні найбільше відповідає національним інтересам України. Будучи мостом між Сходом і Заходом, інтегральною частиною Європи і колишнього СРСР, водночас, Україна обере таку зовнішню політику, яка дозволить нашій державі отримати максимальний результат від розвитку рівноправних і взаємовигідних відносин з Російською Федерацією, Європейським Союзом, США та іншими державами, які впливають на розвиток ситуації у світі. На мою думку, виклики, які стоять перед міжнародною спільнотою, диктують потребу об'єднуватися у якомога ширшому форматі. Людству, і Україні в тому числі, потрібен ЄС у глобальному прочитанні. Я маю на увазі Єдиний Світ як силу, здатну гарантувати планеті мирне співіснування різних цивілізацій, енергетичну, екологічну, продовольчу безпеку. Ми готові брати участь у таких процесах як європейська позаблокова держава. Я маю намір запропонувати цю концепцію парламенту для вироблення основ зовнішньої політики України і, сподіваюся, вищий законодавчий орган мене підтримає.

Вступаючи на посаду Глави Української держави, я хочу сказати народу України, що всі мої обіцянки, дані йому, буде виконано. Ми виплатимо заборгованість із заробітної плати і пенсій, чого так і не зробив чинний уряд. Враховуючи катастрофічну ситуацію з державними фінансами, ми зробимо це за рахунок скорочення витрат на бюрократичну систему і почнемо з себе. Одним з моїх перших Указів на посту Президента України буде указ про скорочення видатків на Секретаріат Президента та інших структур, які забезпечують його діяльність.

Шановні народні депутати!

Співвітчизники!

Я завжди ставив вчинки вище за багатослів'я і на новій посаді не відмовлюся від цього правила. Робота і результат в ім'я процвітання моєї Батьківщини – ось кредо, з яким я розпочинаю виконання своїх обов'язків на новій відповідальній посаді.

Я сподіваюся на вашу підтримку, а також на підтримку міжнародної спільноти, яка прагне бачити нашу країну сильною і стабільною.

І хай у цьому **праведному** устремлінні нам допоможе **Господь!**

Віктор Янукович. 25 лютого 2010

ДОДАТОК 6

Промова Президента Порошенка під час церемонії інавгурації

Дорогі співвітчизники, від Львова до Донецька, від Чернігова до Севастополя!

Ми, українці, «живий вогник у сім'ї європейських народів і діяльні співробітники європейської цивілізаційної праці». Так казав Іван Франко.

«Стояти ногами й серцем на Україні, свої голови держати в Європі», - заповідав Михайло Драгоманов.

Повернення України до свого природного, європейського, стану було омріяне багатьма поколіннями.

Диктатура, що панувала останніми роками в Україні, прагнула позбавити нас цієї перспективи – **народ** повстав.

Переможна Революція гідності змінила не лише владу.

Країна зробилася інакшою. Іншими стали люди.

Настав час невідворотних позитивних змін.

Щоб запровадити їх, нам необхідні в першу чергу мир, безпека та єдність.

На заваді колосальних можливостей, які з падінням тиранії відкрилися для європейської модернізації України, стала справжня війна, спланована і розв'язана на українському Донбасі.

Досі багато хто думав, начебто Незалежність дісталася нам без жодних зусиль.

Це – неправда! За нашу незалежність, самостійність боролися цілі покоління українських патріотів.

За неї полягли **герої Небесної сотні**.

За неї гинуть **українські воїни** та мирні громадяни.

Прошу вшанувати хвилиною мовчання пам'ять всіх, хто поліг за **волю** й незалежність України.

Хвилина мовчання

Я йду на посаду Президента, щоб зберегти і зміцнити єдність України.

Забезпечити тривалий мир і гарантувати надійну безпеку.

Знаю: мир – найголовніше, чого прагне сьогодні український **народ**.

У глави держави – широкий вибір різноманітних інструментів для забезпечення територіальної цілісності України і мирного життя громадян.

Повноважень і рішучості не забракне. Я не хочу війни. Я не прагну помсти. Хоча перед очима – великі жертви, принесені **українським народом**.

Я прагну миру і доб'юся єдності України. Тому розпочинаю свою роботу з пропозиції мирного плану.

Наполегливо закликаю всіх, хто незаконно взяв до рук зброю, скласти її.

У відповідь гарантую, по-перше, звільнення від кримінальної відповідальності тих, на чийх руках не має крові **українських воїнів** та мирних людей.

І тих, хто не причетний до фінансування тероризму.

По-друге – контрольований коридор для російських найманців, які захочуть повернутися додому.

По-третє, мирний діалог.

Зрозуміло, що не зі «стрелками», «абверами», «бесами» чи іншою нечистю.

Йдеться про діалог з мирними громадянами України.

Навіть з тими, хто дотримується інших, ніж я, поглядів на майбутнє країни. Сьогодні окремо хочу звернутися до співвітчизників з Донеччини та Луганщини.

[Тут починається текст російською; внизу наведено переклад українською]

Дорогі наші брати і сестри, співвітчизники!

Багато з вас вже встигли відчутти на собі «принади» правління терористів.

Вони, крім мародерства і знуцання над мирними громадянами, привели і без того кризову економіку регіону на грань повної катастрофи.

Але ми ні в якому разі не залишимо вас в біді.

Всенародні вибори Президента поставили жирний хрест на міфі про нібито нелегітимну київську владу.

Цей міф посіяний і вирощений російською пропагандою і кланом Януковича, який зрадив Донбас і пограбував його ще в більшій мірі, ніж всю країну.

Донецькою областю він безроздільно правив 17 років. А тепер фінансує терористів.

Саме він несе повну відповідальність за політичну і соціально-економічну ситуацію, в якій опинився регіон.

І за безробіття, і за бідність, і за біженців.

І за убитих громадян, і за сльози матерів.

З чим я як Президент приїду до вас в самий найближчий час?

З миром.

З проектом децентралізації влади.

З гарантією вільного використання у Вашому регіоні російської мови.

З твердим наміром не ділити українців на правильних і неправильних.

З поважним ставленням до специфіки регіонів. До праву місцевих громад на свої нюанси в питаннях історичної пам'яті, пантеону героїв, релігійних традицій.

З пропрацював ще до виборів спільним проектом з нашими партнерами з Євросоюзу по створенню робочих місць на Сході України.

З перспективою інвестицій, з проектом програми з економічної реконструкції Донбасу.

Сьогодні нам потрібен легітимний партнер по діалогу. Говорити з бандитами ми не будемо. А теперішні місцеві депутати вже нікого не представляють. І ми готові оголосити дострокові місцеві вибори на Донбасі.

[Тут закінчується текст російською; внизу наведено решту промови]

Такий мій мирний план для Донбасу та всієї країни.

Дискусії не підлягає питання про територіальну цілісність України.

Щойно я присягнув «усіма своїми справами боронити суверенітет і незалежність України», і завжди буду вірний цій **святій обітниці**.

Кількість людей, з якими мав честь поспілкуватися під час виборчої кампанії, - перевищив мільйон.

Україна - різноманітна, але вона сильна духом і духом єдина!

Прагнення до миру та соборності нашої держави домінує в усіх областях України.

Я глибоко вражений патріотизмом мешканців південних та східних українськими областей від Одещини до Харківщини.

Мир ще не настав, але вже сьогодні ми твердо можемо сказати, що важкі випробування об'єднали українську родину.

Вони зміцнили нас як українську політичну націю, впевнену у своєму європейському виборі.

Наш **народ** ніколи не був таким сильним, як тепер.

Але **свобода** не дається раз і назавжди. За **неї** треба постійно боротися.

Мир, якого ми сподіваємося досягти найближчим часом, не буде тривалим, якщо ми належним чином не зміцнимо нашу безпеку.

Щоб мир став довготривалим, нам слід призвичаїтися до життя в умовах постійної **бойової готовності**.

Ми повинні тримати порох сухим.

Армія та її переозброєння зусиллями вітчизняного військово-промислового комплексу - це наш найголовніший пріоритет.

Більше того, завантаження державними замовленнями підприємств ВПК дасть поштовх реіндустріалізації економіки.

Хто шкодує коштів годувати свої **збройні сили**, той годує чужу армію.

А **наша армія** повинна стати справжньою елітою українства.

Слово **генерал** має асоціюватися не зі словом «корупція», а зі словом «герой».

Все, від чого залежить забезпечення стійкого миру та безпеки України, ми повинні зробити своїми силами.

Найнадійніші наші союзники і найкращі гаранти миру - **армія, флот, Нацгвардія та професійні спецслужби!**

Ніхто нас не захищатиме, доки ми не навчимося оборонятися самі.

Я використаю свій дипломатичний досвід, щоб забезпечити підписання міжнародного договору, який прийшов би на заміну Будапештському меморандуму.

Такий договір має надати прямі та надійні гарантії миру та безпеки - аж до військової підтримки в разі загрози територіальній цілісності.

Будь-який агресор на кордоні України має **згадати Євангельську мудрість**: хто з мечем прийде, той від меча і загине!

Громадяни України не зможуть відчувати блага миру та безпеки, доки ми не врегулюємо наші відносини з Росією.

Росія окупувала Крим, який був, є і буде українським.

Вчора під час зустрічі в Нормандії я саме так і сказав Президенту Путіну - Крим є українським. І крапка.

Ні з ким не може бути компромісу в питаннях Криму, європейського вибору і державного устрою.

А все інше повинно обговорюватися і вирішуватися за столом переговорів.

Будь-які спроби зовнішнього і внутрішнього поневолення українців - зустрічають і зустрінуть найрішучішу відсіч.

Ми хочемо бути **вільними**.

А жити по-новому - це і означає жити вільно в умовах такої політичної системи, яка гарантує права та свободи людини і нації.

Хотів би наголосити на відданості ідеї парламентсько-президентської республіки.

Ніякої узурпації влади!

Європейська демократія для мене - найкращий спосіб державного правління, винайдений людством.

Саме європейський досвід підказує нам, що значну частину повноважень вже зараз треба делегувати з центру місцевим органам влади.

Реформа щодо децентралізації розпочнеться вже цього року змінами до Конституції.

Нові повноваження отримають новообрані місцеві Ради.

Але Україна була, є й буде унітарною державою.

Марення про федерацію не має ґрунту в Україні.

Важливою частиною суспільного запиту на повне перезавантаження влади є дострокові вибори парламенту.

Давайте будемо відвертими.

Чинний склад цього шановного зібрання не відповідає настроям суспільства. Бо воно суттєво змінилося у 2012 році. А жити по-новому означає не нехтувати **волею народу**.

Жити **вільно** - означає вільно користуватися рідною **мовою**.

Керуватимуся статтею 10 Конституції.

Вона визначає **українську мову** як єдину державну, але гарантує вільний розвиток російській та іншим **мовам**.

Слово «праця», як і «мир», «зарплата», «пенсія», «стипендія» звучать однаково або дуже подібно, **що українською**, що російською.

Наявність роботи - це те, що дає людині можливість жити безбідно.

Найбільше професійне задоволення я досі отримував саме від створення нових робочих місць.

Що може втішати людину більше, як праця та гідна зарплата за неї?

Робочі місця мають організовувати підприємці. А от справа глави держави - це забезпечення таких умов, коли ніхто і ніщо не заважає працювати.

Держава цінуватиме вклад роботодавця та платника податків в економіку та соціальну сферу.

Забезпечення людей роботою та гідною оплатою – це перша гарантія внутрішнього миру та національної безпеки.

Хоча управління економічними процесами належить до компетенції вільного ринку або Уряду, Президент як гарант Конституції зобов'язаний забезпечити умови для інноваційної економіки та соціальної справедливості.

Справедливий розподіл національного багатства - це нагальна вимога часу.

Але перш ніж національне багатство ділити, його треба примножити.

Україна має все необхідне, щоб забезпечити людям європейський добробут.

Ми вміємо і хочемо жити власною працею, здатні бути творчими та інноваційними.

Ми вже навіть вчимося не заздрити успіху сусіда чи колеги.

Але ми й досі пасемо задніх.

Чому?

Тому що на відміну від нас країни європейської спільноти побудували економіку **вільної** конкуренції. Нових ідей, ділової ініціативи, наполегливої праці, постійного самовдосконалення.

Так буде і в Україні.

Але для цього треба знищити корупцію.

Нам потрібен загальнонаціональний антикорупційний пакт між владою та народом.

Суть його проста: чиновники не беруть, а люди - не дають.

Ми не зможемо змінити країну, якщо не змінимо себе, своє ставлення до власного життя і до життя цілої держави.

В тому, що Україна прийшла до кризи державності, є частка відповідальності кожного з нас.

Хтось вважав нормою не сплачувати податки.

Хтось розкошував за державний рахунок.

Хтось голосував і мітингував за гроші.

Хтось отримувал незаслужені пільги і нагороди.

А всі разом руйнували фундамент суспільної довіри, засади права й суспільної організації.

Європейський вибір України - це серце нашого національного ідеалу.

Це вибір, зроблений нашими предками і пророками.

А що нам треба конкретно зробити, щоб жити **вільно**, жити безбідно, жити в мирі і безпеці?

Це все написано в угоді про політичну асоціацію та зону вільної торгівлі з Євросоюзом.

Ми разом докладали зусиль до цього документу. Тепер мрію втілити його в життя, а для цього нам треба якнайшвидше підписати економічну частину угоди.

Моя ручка - вже в руках, і як тільки ЄС ухвалить відповідне рішення, підпис українського Президента миттєво з'явиться під цим доленосним документом.

Ми не маємо права зволікати із підписанням економічної частини угоди.

Те ж саме стосується і якнайшвидшого запровадження безвізового режиму для України з ЄС. Ми завершили перший етап і дуже швидко зможемо завершити другий, щоб вже з січня 2015 року українці мали можливість подорожувати без віз.

Угоду ж про асоціацію ми розглядаємо лише як перший крок до повноправного членства України в ЄС.

Ніхто не має права вето на європейський вибір України.

Визнати це - значить проводити політику миру та спокою в Україні.

Але така політика збанкрутіла ще в тридцяті роки минулого століття.

Для реалізації наших амбітних планів нам потрібні не лише мир та єдність країни, але й консолідація всіх патріотичних, проукраїнських, проєвропейських сил.

Маємо постійно тримати в пам'яті суворі уроки національно-визвольних змагань сімнадцятих-двадцятих років минулого століття.

Тоді наші політики не змогли об'єднатися, спільно протистояти агресії.

Володимир Винниченко боровся проти Михайла Грушевського, Симон Петлюра проти Павла Скоропадського. А Нестор Махно - проти всіх.

Постійні чвари та конфлікти між видатними українцями призвели до втрати нашої державності.

Висновки належить робити не лише з архівів столітньої давнини, але й з недавніх подій.

Ми не сміємо повторити старі помилки і маємо забезпечити злагоджену роботу Президента, Верховної Ради та Кабміну.

Настав час будувати нову велику країну. Сучасну, високотехнологічну, обороноздатну, конкурентоспроможну.

Врахуємо досвід країн, які з'явилися на політичній карті лише кілька десятків років тому, але стали лідерами, поставивши на розвиток інтелекту та новітніх технологій.

Бо найцінніше - не гроші, не заводи та підприємства, а «людський капітал», який має Україна.

Немає сумніву в тому, що ми здолаємо всі труднощі. Відстоїмо територіальну цілісність нашої держави, забезпечимо мир та спокій.

Нас уже ніхто не оберне в рабів криміналу та бюрократії, в прислужників колоніальної влади.

Нас підтримує цілий світ. За останні три дні я мав можливість пересвідчитись в цьому.

Навколо ідеї незалежності, **свободи**, гідності, правової держави, європейської інтеграції об'єдналася вся Україна і все світове українство.

Народ своє вагоме слова сказав. Під час революційних подій. Під час спротиву агресії. Під час виборів. Тепер черга - за нами, за владою.

Простягаю руку миру всім, хто подав голос за мене, і тим, хто не голосував.

Всім, хто допоможе встановити мир, порядок і спокій в Україні.

І всім, хто **вірить** у європейську майбутність України.

Ми - **народ**, що був одірваний від своєї великої Батьківщини Європи - повертаємося до неї.

Остаточо і безповоротно.

Мир нам!

Нехай нас благословить **Господь!**

Слава Україні!

Петро Порошенко, 7 червня 2014

ДОДАТОК 7

Промова Президента Зеленського під час церемонії інавгурації

Дорогі українці!

Після моєї перемоги на виборах мій шестирічний син сказав:

«Та! По телевізору кажуть, що «Зеленський – Президент...» Виходить, що... я... теж Президент?!» І тоді це прозвучало як жарт, але згодом я зрозумів, що насправді це істина.

Тому що кожен з нас Президент.

Не 73 відсотки, які за мене голосували, а всі 100 відсотків українців.

Це не моя, це наша спільна перемога.

І це – наш спільний шанс. За який ми несемо спільну відповідальність.

І щойно – не тільки я складав присягу. Кожен з нас поклав руку на Конституцію і кожен з нас присягнув на вірність Україні.

Уявіть собі гучні заголовки: «Президент не платить податків», «Президент напідпитку промчав на червоне світло», «Президент потихеньку краде, бо «всі ж так роблять».

Ви згодні, що це ганьба?

Ось що я маю на увазі, коли кажу, що кожен з нас – Президент.

Відсьогодні кожен з нас несе відповідальність за країну, яку ми залишимо своїм дітям.

Кожен з нас, на своєму місці, зможе зробити все для розквіту України.

Європейська країна починається з кожного.

Ми обрали шлях до Європи, але Європа – не десь там. Європа ось тут (у голові – ред.). І коли вона буде ось тут – тоді вона з'явиться і ось тут – у всій Україні.

І це – наша спільна мрія.

Але у нас є і спільний біль.

Кожен з нас загинув на Донбасі.

Кожного дня ми втрачаємо кожного з нас.

І кожен з нас – переселенець.

Ті, хто втратив власний дім... І ті, хто відчинив двері власного дому, розділивши біль.

І кожен з нас – заробітчанин.

Ті, хто не знайшов себе вдома, а знайшов заробіток на чужині... Ті, хто в боротьбі із бідністю змушений втратити власну гідність.

Але ми все це подолаємо! Бо кожен з нас – українець.

Ми всі українці: не існує більших чи менших, правильних чи неправильних.

Від Ужгорода до Луганська. Від Чернігова до Сімферополя. У Львові, Харкові, Донецьку, у Дніпрі й в Одесі – ми українці.

І ми маємо бути єдині. Адже тільки тоді – ми сильні.

І сьогодні я звертаюсь до всіх українців у світі. Нас 65 мільйонів.

Так, не дивуйтесь – нас 65 мільйонів. Тих, кого народила українська земля.

Українці в Європі та Азії, у Північній та Південній Америці, в Австралії і в Африці. Я звертаюсь до всіх українців на планеті!

Ви нам дуже потрібні. Усім, хто готовий будувати нову, сильну та успішну Україну, я з радістю надам українське громадянство.

Ви повинні їхати в Україну не в гості, а додому.

Ми чекаємо на вас. Сувенірів з-за кордону не потрібно, привезіть, будь ласка, свої знання, досвід і ментальні цінності.

Все це допоможе нам почати нову епоху. Скептики скажуть: це фантастика. Це неможливо.

А може, це і є наша національна ідея? Об'єднавшись – зробити неможливе.

Всупереч усьому!

Згадайте збірну Ісландії з футболу на чемпіонаті Європи.

Коли дантист, режисер, пілот, студент і прибиральник билися й захищали честь своєї країни. І зробили це, хоча ніхто не вірив.

І це наш шлях. Ми повинні стати ісландцями у футболі, ізраїльтянами – в обороні рідної землі, японцями – у технологіях, швейцарцями – в умінні щасливо жити одне з одним, незважаючи на будь-які розбіжності.

І наше найперше завдання – припинення вогню на Донбасі.

Мене часто питали: а на що ви готові заради припинення вогню?

Дивне запитання. А на що готові ви заради життя близьких вам людей?

Можу запевнити – задля того, щоб наші герої більше не гинули, я готовий на все. І я точно не боюсь ухвалювати складні рішення, я готовий втрачати свою популярність, свої рейтинги, і якщо буде потрібно – я без вагань готовий втратити свою посаду, щоб тільки настав мир. Не втрачаючи наших територій.

Історія – несправедлива річ.

Не ми почали цю війну. Але нам цю війну закінчувати.

І ми готові до діалогу. И я уверен, что прекрасным первым шагом для начала этого диалога, станет возвращение всех украинских пленных.

Наш наступний виклик – це повернення втрачених територій.

Чесно кажучи, мені здається, що це формулювання не зовсім коректне.

Бо неможливо втратити те, що й так наше.

І Крим, і Донбас – це наша українська земля.

Де ми втратили найголовніше. Це – люди.

[Тут починається текст російською; внизу наведено переклад українською]

І сьогодні ми повинні повертати їх свідомість. Ось що ми втратили.

За ці роки влада не зробила нічого, щоб вони відчували себе українцями. Знали - вони не чужі, вони наші, вони українці.

І нехай хто завгодно роздає хоч по 10 паспортів, це нічого не змінить. Українець - це не в паспорті. Українець - це ось тут.

[Тут закінчується текст російською; внизу наведено решту промови]

І я точно це знаю. Знаю від бійців, які захищають Україну – наших героїв, й "україномовних", й "російськомовних".

Там, на передовій, немає чвар і розбрату, там є сміливість і честь.

І я хочу звернутися до наших **захисників**.

Не буває сильної **армії** там, де влада не поважає людей, які щодня віддають життя за країну. Я зроблю все, щоб ви відчували повагу. Це гідне, а головне, стабільне фінансове забезпечення, ваші житлові умови, законні відпустки після виконання бойових завдань, відпочинок для вас і ваших родин.

Потрібно не розповідати про стандарти НАТО, а творити ці стандарти.

Безумовно, окрім війни, є ще багато бід, які роблять українців нещасливими. Це шокуючі тарифи, принизливі зарплати і пенсії, болючі ціни, неіснуючі робочі місця.

Це медицина, про покращення якої говорять здебільшого ті, хто ніколи не лежав з дитиною у звичайній лікарні.

Це міфічні українські дороги, які будуються та ремонтуються тільки у чийсь бурхливій уяві.

Дозвольте мені процитувати одного американського актора, який став класним американським президентом: «Уряд не вирішує наших проблем. Уряд і є нашою проблемою».

І я не розумію наш уряд, який тільки розводить руками й каже: ми нічого не можемо зробити.

Неправда. Можете.

Ви можете взяти аркуш, взяти ручку і звільнити свої місця для тих, хто буде думати про наступні покоління, а не про наступні вибори!

Зробіть це. І люди оцінять.

Якісь у вас вибіркові оплески. Не всім подобається, що я кажу?

Дарма, бо це кажу не я, а **народ** України.

І моє обрання доводить – громадяни втомились від досвідчених, системних, надутих політиків, які за 28 років створили країну можливостей.

Можливостей «відкатів», «потоків», «дерибанів».

Ми збудуємо країну інших можливостей.

Де всі рівні перед законом, де є чесні та прозорі правила гри. Одні для всіх.

А для цього до влади повинні прийти люди, які будуть **служити народу**.

І я дуже хочу, щоб у ваших кабінетах не було моїх зображень.

Бо Президент – не ікона, не ідол, Президент – це не портрет.

Повісьте туди фотографії своїх дітей і перед кожним рішенням дивиться в очі їм.

Я можу ще багато чого сказати, але українці хочуть не слів, а дій. Тож...

Шановні депутати!

Ви призначили інавгурацію у понеділок, у робочий день.

Я бачу в цьому один плюс – це значить, ви готові працювати.

А тому прошу вас ухвалити:

1. Закон про скасування депутатської недоторканності.
2. Закон про кримінальну відповідальність за незаконне збагачення.
3. Багатостраждальний Виборчий кодекс і зробити відкриті списки.

А також. Прошу звільнити з посад:

1. Голову Служби Безпеки України.
2. Генерального Прокурора України.
3. Міністра оборони України.

Це геть не все, що ви можете зробити. Але для початку – достатньо.

У вас буде два місяці. Ухваліть ці важливі закони та рішення.

Повісьте усі медалі собі.

Заробіть непогані бали на дострокові парламентські вибори.

Я розпускаю Верховну Раду України 8-го скликання.

Слава Україні!

І наостанок. Дорогий **народе!**

Протягом свого життя я намагався робити все, щоб українці усміхалися.

Це була моя місія.

Тепер я робитиму все, щоб українці принаймні більше не плакали.

Володимир Зеленський. 20 травня 2019

ДОДАТОК 8

Привітання Президента Володимира Зеленського з нагоди Дня Незалежності України

Вільний народі незалежної України!

І цим усе сказано. Всього чотири слова, але як багато стоїть за ними сьогодні. На 182-й день повномасштабної війни. Скільки в цих словах символів і сенсів, подвигів і втрат, радості й болю. А головне – скільки в них правди. Нашої правди. Правди про наше сьогодні, з якою неможливо сперечатися, бо неможливо не бачити й не визнавати. Ми вільний народ незалежної України. Після шести місяців, коли нас намагаються знищити, ми вільний народ незалежної України. І це правда про наше майбутнє. Вільний народ незалежної України.

Півроку тому Росія оголосила нам війну. 24 лютого вся Україна почула вибухи й постріли. І 24 серпня не мала почути слів «з Днем Незалежності». 24 лютого нам казали: у вас немає шансів. 24 серпня ми кажемо: з Днем Незалежності, Україно!

За ці шість місяців ми змінили історію, змінили світ і змінилися самі. Тепер точно знаємо, хто справді нам брат і друг, а хто навіть не випадковий знайомий. Хто не втратив своє ім'я та репутацію, а хто переживав, щоб терористи зберегли обличчя. Кому ми насправді не потрібні, а де для нас двері справді відчинені. Ми зрозуміли, хто є хто. А весь світ дізнався, хто такі українці. І що таке Україна. Більше ніхто не скаже про неї: це десь там, біля Росії.

Ми почали поважати себе. Зрозуміли, що попри будь-яку допомогу й підтримку ніхто, крім нас, не вигризатиме нашу незалежність. І ми об'єдналися.

Ми ще не мали «Хаймарсів», але мали людей, які готові зупиняти танки голими руками. Нам не були готові закрити небо, але ми мали людей, які були готові закрити собою рідну землю.

Український народ і його мужність надихнули весь світ. Дали людству нову надію, що справедливість не покинула наш цинічний світ остаточно. І в ньому все ще перемагає не сила, а правда. Не гроші, а цінності. Не нафта, а люди.

Ще вчора світ не був згуртованим. COVID-19 яскраво показав: кожен сам за себе. За шість місяців Україна це змінила. В усіх світових підручниках з історії буде розділ «Часи, коли світ об'єднала Україна». Коли в демократії знову вирости зуби. Коли тиранія отримує відповідь тією мовою, яку розуміє.

Хтось казав: Європа більше не гравець. Слабка, роз'єднана, пасивна, сонна. Україна збадьорила весь континент. Європа виходить на площі. Європа запроваджує жорсткі санкції. Європа одноголосно визнає: Україна – майбутній член Євросоюзу.

Великий бізнес зрозумів, що гроші все-таки пахнуть. Кров'ю, гаром, смертю. Корпорації та бренди йдуть з російського ринку, і люди стали важливішими, ніж потенційні збитки.

Ще ніколи у світі думка суспільства не мала такого впливу на політиків. Сьогодні люди диктують владі тренди й правила поведінки. Бути байдужим, неактивним, повільним соромно. Бути нерішучим і занадто обережним – соромно. Говорити мляво, розмито й занадто дипломатично – соромно. Не підтримувати Україну – соромно. І казати, що від України є втома, соромно. Це дуже зручна позиція: втома – це прикриття, щоб заплющити очі. І сьогодні ми чуємо від лідерів світу й від звичайних громадян: ми будемо з вами до кінця, до вашої перемоги.

Шановний народе!

Ми завжди віддавали шану всім борцям за незалежність, називали цей день головним святом, а синьо-жовтий прапор – святинею. Прикладали руку до серця, співаючи гімн, гордо промовляли «Слава Україні!» і «Героям слава!».

24 лютого нам випало підтвердити слова справами. Цього дня фактично відбувся другий всеукраїнський референдум. Знову – головне питання. Знову – визначальний вибір. Але цього разу сказати незалежності «так» треба було не в бюлетені, а в душі й совісті. Йти не на дільниці, а у військкомати, тероборону, волонтерський рух, інформаційні війська або ж просто стійко й сумлінно працювати на своєму місці, на повну силу, на спільну мету.

Ми змінилися всі. Хтось народився вразі. Як людина, особистість, громадянин, патріот, просто як українець. І це, звичайно, добра новина. Хтось зник. Не загинув, не помер, але розчинився. Як людина, особистість, громадянин, як українець. І це насправді теж непогана новина. Ми більше не заважатимемо одне одному. Ми зробили вибір. Для когось – це Маріуполь. Для когось – Монако.

Але ми знаємо, кого більше. І ми нарешті стали справді єдиними. Нова нація, яка з'явилася на світ 24 лютого, о 4-й ранку. Не народилася, а відродилася.

Нація, яка не плакала, не кричала, не злякалася. Не втекла. Не здалася. І не забула.

Цей прапор буде всюди, де має бути по праву. І на Донбасі. І в Криму. Ворог думав, ми зустрінемо квітами й шампанським. Натомість отримав вінки та коктейлі Молотова. Чекав на овації, а чує «хлопки».

Окупант вірив, що за кілька днів пройде парадом у центрі нашої столиці. Сьогодні на Хрещатику можна побачити цей «парад». Доказ, що ворожа техніка може з'явитися в центрі Києва тільки в такому вигляді. Спалена, зруйнована та знищена.

Нам неважливо, яка у вас армія, нам важливо, яка в нас земля. Ми будемо битися за неї до кінця.

Ми тримаємося шість місяців. Нам важко, але ми стиснули кулаки й вигризаємо свою долю. Кожен новий день – це нова причина не здаватися. Бо, пройшовши стільки всього, ми не маємо права не дійти до кінця.

Що для нас кінець війни? Раніше ми говорили: мир. Зараз кажемо: перемога. Ми не шукатимемо з терористами порозуміння. Хоча розуміємо **російську мову**, яку ви прийшли захищати. І вбили тисячі людей, яких прийшли визволяти.

И нам гораздо больше понятен и близок Джонсон, который говорит по-английски, чем убийцы, насильники и мародеры, которые все это делали **по-русски**.

І ми не сідаємо за стіл переговорів через страх, із пістолетом біля скроні. Для нас найстрашніше залізо – не ракети, літаки, танки, а кайдани. Не окопи, а окопи.

І ми підніmemo руки вгору лише один раз – коли святкуватимемо нашу перемогу. Всією Україною. Бо ми не торгуємося своїми землями і своїми людьми. Для нас Україна – це вся Україна. Усі 25 регіонів, без будь-яких

поступок чи компромісів. Ми не знаємо цих слів, вони були зруйновані ракетами 24 лютого.

Донбас – це Україна. І ми повертатимемо його, хай яким буде цей шлях. Крим – це Україна. І ми його повертатимемо. Хай яким буде цей шлях.

Не хочете, щоб ваші солдати гинули? Звільніть наші землі. Не хочете, щоб ваші матері плакали? Звільніть наші землі. Ось такі прості й зрозумілі наші умови.

Вільний народі незалежної України!

Ми зустрічаємо цей день у різних місцях. Хтось – в окопах і бліндажах, у танках і БМП, на морі й у повітрі. Б'ється за незалежність на передовій. Хтось – у дорозі, в авто, вантажівках і потягах. Б'ється за незалежність, доправляючи необхідне тим, хто на передовій. А хтось – у смартфоні чи за комп'ютером. І теж б'ється за незалежність – збираючи кошти, щоб тим, хто в дорозі, було що везти тим, хто на передовій.

Ми зустрічаємо цей день у різних обставинах, умовах і навіть у різних часових поясах, але з єдиною метою – збереження незалежності та перемога України!

Ми об'єдналися.

З Днем Незалежності, Україно!

Слава Україні!

ДОДАТОК 9

George Washington (1st speech, 1789)

Fellow-Citizens of the Senate and of the House of Representatives:

Among the vicissitudes incident to life no event could have filled **me** with greater anxieties than that of which the notification was transmitted by your order, and received on the 14th day of the present month. On the one hand, **I** was summoned by **my Country**, whose voice **I** can never hear but with veneration and love, from a retreat which **I** had chosen with the fondest predilection, and, in **my** flattering hopes, with an immutable decision, as the asylum of **my** declining years -- a retreat which was rendered every day more necessary as well as more dear to **me** by the addition of habit to inclination, and of frequent interruptions in **my** health to the gradual waste committed on it by time. On the other hand, the magnitude and difficulty of the trust to which the voice of **my** country called **me**, being sufficient to awaken in the wisest and most experienced of her citizens a distrustful scrutiny into his qualifications, could not but overwhelm with despondence one who (inheriting inferior endowments from nature and unpracticed in the duties of civil administration) ought to be peculiarly conscious of his own deficiencies. In this conflict of emotions all **I** dare aver is that it has been **my faithful** study to collect **my** duty from a just appreciation of every circumstance by which it might be affected. All **I** dare hope is that if, in executing this task, **I** have been too much swayed by a grateful remembrance of former instances, or by an affectionate sensibility to this transcendent proof of the confidence of **my** fellow-citizens, and have thence too little consulted **my** incapacity as well as disinclination for the weighty and untried cares before **me**, **my** error will be palliated by the motives which mislead **me**, and its

consequences be judged by **my** country with some share of the partiality in which they originated.

Such being the impressions under which **I** have, in obedience to the public summons, repaired to the present station, it would be peculiarly improper to omit in this first official act **my** fervent supplications to that **Almighty Being** who rules over the universe, who presides in the councils of nations, and whose providential aids can supply every human defect, that **His benediction** may consecrate to the **liberties** and happiness of the people of the **United States** a Government instituted by themselves for these essential purposes, and may enable every instrument employed in its administration to execute with success the functions allotted to his charge. In tendering this homage to the **Great Author** of every public and private good, **I** assure **myself** that it expresses your sentiments not less than **my** own, nor those of **my** fellow-citizens at large less than either. No people can be bound to acknowledge and adore the **Invisible Hand** which conducts the affairs of men more than those of the **United States**. Every step by which they have advanced to the character of an **independent nation** seems to have been distinguished by some token of providential agency; and in the important revolution just accomplished in the system of their united government the tranquil deliberations and voluntary consent of so many distinct communities from which the event has resulted can not be compared with the means by which most governments have been established without some return of pious gratitude, along with an humble anticipation of the future **blessings** which the past seem to presage. These reflections, arising out of the present crisis, have forced themselves too strongly on **my** mind to be suppressed. You will join with **me**, **I** trust, in thinking that there are none under the influence of which the proceedings of a new and free government can more auspiciously commence.

By the article establishing the executive department it is made the duty of the President "to recommend to your consideration such measures as he shall judge necessary and expedient." The circumstances under which **I** now meet you will acquit **me** from entering into that subject further than to refer to the great constitutional charter under which you are assembled, and which, in defining your powers, designates the objects to which your attention is to be given. It will be more consistent with those circumstances, and far more congenial with the feelings which actuate **me**, to substitute, in place of a recommendation of particular measures, the tribute that is due to the talents, the rectitude, and the patriotism which adorn the characters selected to devise and adopt them. In these honorable qualifications **I** behold the surest pledges that as on one side no local prejudices or attachments, no separate views nor party animosities, will misdirect the comprehensive and equal eye which ought to watch over this great assemblage of communities and interests, so, on another, that the foundation of **our** national policy will be laid in the pure and immutable principles of private morality, and the preeminence of free government be exemplified by all the attributes which can win the affections of its citizens and command the respect of the world. **I** dwell on this prospect with every satisfaction which an ardent love for **my** country can inspire, since there is no truth more thoroughly established than that there exists in the economy and course of nature an indissoluble union between virtue and happiness; between duty and advantage; between the genuine maxims of an honest and magnanimous policy and the solid rewards of public prosperity and felicity; since **we** ought to be no less persuaded that the propitious smiles of **Heaven** can never be expected on a **nation** that disregards the eternal rules of order and **right** which **Heaven** itself has ordained; and since the preservation of the sacred fire of **liberty** and the destiny of the republican model of government are justly considered, perhaps, as deeply, as finally, staked on the experiment entrusted to the hands of the **American** people.

Besides the ordinary objects submitted to your care, it will remain with your judgment to decide how far an exercise of the occasional power delegated by the fifth article of the Constitution is rendered expedient at the present juncture by the nature of objections which have been urged against the system, or by the degree of inquietude which has given birth to them. Instead of undertaking particular recommendations on this subject, in which I could be guided by no lights derived from official opportunities, I shall again give way to my entire confidence in your discernment and pursuit of the public good; for I assure myself that whilst you carefully avoid every alteration which might endanger the benefits of an united and effective government, or which ought to await the future lessons of experience, a reverence for the characteristic rights of freemen and a regard for the public harmony will sufficiently influence your deliberations on the question how far the former can be impregably fortified or the latter be safely and advantageously promoted.

To the preceding observations I have one to add, which will be most properly addressed to the House of Representatives. It concerns myself, and will therefore be as brief as possible. When I was first honored with a call into the service of my country, then on the eve of an arduous struggle for its liberties, the light in which I contemplated my duty required that I should renounce every pecuniary compensation. From this resolution I have in no instance departed; and being still under the impressions which produced it, I must decline as inapplicable to myself any share in the personal emoluments which may be indispensably included in a permanent provision for the executive department, and must accordingly pray that the pecuniary estimates for the station in which I am placed may during my continuance in it be limited to such actual expenditures as the public good may be thought to require.

Having thus imparted to you **my** sentiments as they have been awakened by the occasion which brings us together, **I** shall take **my** present leave; but not without resorting once more to the benign **Parent of the Human Race** in humble supplication that, since He has been pleased to favor the **American** people with opportunities for deliberating in perfect tranquility, and dispositions for deciding with unparalleled unanimity on a form of government for the security of their union and the advancement of their happiness, so **His divine blessing** may be equally conspicuous in the enlarged views, the temperate consultations, and the wise measures on which the success of this Government must depend.

James Monroe (1st speech, 1817)

I should be destitute of feeling if **I** was not deeply affected by the strong proof which **my** fellow-citizens have given **me** of their confidence in calling **me** to the high office whose functions **I** am about to assume. As the expression of their good opinion of **my** conduct in the public service, **I** derive from it a gratification which those who are conscious of having done all that they could to merit it can alone feel. **My** sensibility is increased by a just estimate of the importance of the trust and of the nature and extent of its duties, with the proper discharge of which the highest interests of a great and free people are intimately connected. Conscious of **my** own deficiency, **I** cannot enter on these duties without great anxiety for the result. From a just responsibility **I** will never shrink, calculating with confidence that in **my** best efforts to promote the public welfare **my** motives will always be duly appreciated and **my** conduct be viewed with that candor and indulgence which **I** have experienced in other stations.

In commencing the duties of the chief executive office it has been the practice of the distinguished men who have gone before **me** to explain the principles which would

govern them in their respective Administrations. In following their venerated example **my** attention is naturally drawn to the great causes which have contributed in a principal degree to produce the present happy condition of the **United States**. They will best explain the nature of **our** duties and shed much light on the policy which ought to be pursued in future.

From the commencement of **our** Revolution to the present day almost forty years have elapsed, and from the establishment of this **Constitution** twenty-eight. Through this whole term the Government has been what may emphatically be called self-government. And what has been the effect? To whatever object **we** turn **our** attention, whether it relates to **our** foreign or domestic concerns, **we** find abundant cause to felicitate **ourselves** in the excellence of **our** institutions. During a period fraught with difficulties and marked by very extraordinary events the **United States** have flourished beyond example. Their citizens individually have been happy and the nation prosperous.

Under this **Constitution** **our** commerce has been wisely regulated with foreign nations and between the **States**; new **States** have been admitted into **our** Union; **our** territory has been enlarged by fair and honorable treaty, and with great advantage to the original **States**; the **States**, respectively protected by the **National** Government under a mild, parental system against foreign dangers, and enjoying within their separate spheres, by a wise partition of power, a just proportion of the sovereignty, have improved their police, extended their settlements, and attained a strength and maturity which are the best proofs of wholesome laws well administered. And if **we** look to the condition of individuals what a proud spectacle does it exhibit! On whom has oppression fallen in any quarter of **our** Union? Who has been deprived of any **right** of person or property? Who restrained from offering his vows in the mode

which he prefers to the **Divine Author** of his being? It is well known that all these **blessings** have been enjoyed in their fullest extent; and **I** add with peculiar satisfaction that there has been no example of a capital punishment being inflicted on anyone for the crime of high treason.

Some who might admit the competency of **our** Government to these beneficent duties might doubt it in trials which put to the test its strength and efficiency as a member of the great community of nations. Here too experience has afforded **us** the most satisfactory proof in its favor. Just as this **Constitution** was put into action several of the principal States of Europe had become much agitated and some of them seriously convulsed. Destructive wars ensued, which have of late only been terminated. In the course of these conflicts the **United States** received great injury from several of the parties. It was their interest to stand aloof from the contest, to demand justice from the party committing the injury, and to cultivate by a fair and honorable conduct the friendship of all. War became at length inevitable, and the result has shown that **our** Government is equal to that, the greatest of trials, under the most unfavorable circumstances. Of the virtue of the people and of the heroic exploits of the Army, the Navy, and the militia **I** need not speak.

Such, then, is the happy Government under which **we** live -- a Government adequate to every purpose for which the social compact is formed; a Government elective in all its branches, under which every citizen may by his merit obtain the highest trust recognized by the **Constitution**; which contains within it no cause of discord, none to put at variance one portion of the community with another; a Government which protects every citizen in the full enjoyment of his **rights**, and is able to protect the **nation** against injustice from foreign powers.

Other considerations of the highest importance admonish **us** to cherish **our** Union and to cling to the Government which supports it. Fortunate as **we** are in **our** political institutions, **we** have not been less so in other circumstances on which **our** prosperity and happiness essentially depend. Situated within the temperate zone, and extending through many degrees of latitude along the Atlantic, the **United States** enjoy all the varieties of climate, and every production incident to that portion of the globe. Penetrating internally to the Great Lakes and beyond the sources of the great rivers which communicate through **our** whole interior, no country was ever happier with respect to its domain. **Blessed**, too, with a fertile soil, **our** produce has always been very abundant, leaving, even in years the least favorable, a surplus for the wants of **our** fellow-men in other countries. Such is **our** peculiar felicity that there is not a part of **our** Union that is not particularly interested in preserving it. The great agricultural interest of the **nation** prospers under its protection. Local interests are not less fostered by it. **Our** fellow-citizens of the North engaged in navigation find great encouragement in being made the favored carriers of the vast productions of the other portions of **the United States**, while the inhabitants of these are amply recompensed, in their turn, by the nursery for seamen and naval force thus formed and reared up for the support of **our** common **rights**. **Our** manufactures find a generous encouragement by the policy which patronizes domestic industry, and the surplus of **our** produce a steady and profitable market by local wants in less-favored parts at home.

Such, then, being the highly favored condition of **our** country, it is the interest of every citizen to maintain it. What are the dangers which menace **us**? If any exist they ought to be ascertained and guarded against.

In explaining **my** sentiments on this subject it may be asked, What raised **us** to the present happy state? How did **we** accomplish the Revolution? How remedy the defects of the first instrument of **our** Union, by infusing into the **National** Government sufficient power for **national** purposes, without impairing the just **rights** of the **States** or affecting those of individuals? How sustain and pass with glory through the late war? The Government has been in the hands of the people. To the people, therefore, and to the faithful and able depositaries of their trust is the credit due. Had the people of **the United States** been educated in different principles, had they been less intelligent, less **independent**, or less virtuous, can it be **believed** that **we** should have maintained the same steady and consistent career or been **blessed** with the same success? While, then, the constituent body retains its present sound and healthful state everything will be safe. They will choose competent and faithful representatives for every department. It is only when the people become ignorant and corrupt, when they degenerate into a populace, that they are incapable of exercising the sovereignty. Usurpation is then an easy attainment, and an usurper soon found. The people themselves become the **willing** instruments of their own debasement and ruin. Let **us**, then, look to the great cause, and endeavor to preserve it in full force. Let **us** by all wise and **constitutional** measures promote intelligence among the people as the best means of preserving **our** **liberties**.

Dangers from abroad are not less deserving of attention. Experiencing the fortune of other nations, the **United States** may be again involved in war, and it may in that event be the object of the adverse party to upset **our** Government, to break **our** Union, and demolish **us** as a **nation**. **Our** distance from Europe and the just, moderate, and pacific policy of **our** Government may form some security against these dangers, but they ought to be anticipated and guarded against. Many of **our** citizens are engaged in commerce and navigation, and all of them are in a certain degree

dependent on their prosperous state. Many are engaged in the fisheries. These interests are exposed to invasion in the wars between other powers, and **we** should disregard the **faithful** admonition of experience if **we** did not expect it. **We** must support **our** rights or lose **our** character, and with it, perhaps, **our** liberties. A people who fail to do it can scarcely be said to hold a place among **independent** nations. **National** honor is **national** property of the highest value. The sentiment in the mind of every citizen is **national** strength. It ought therefore to be cherished.

To secure **us** against these dangers **our** coast and inland frontiers should be fortified, **our** Army and Navy, regulated upon just principles as to the force of each, be kept in perfect order, and **our** militia be placed on the best practicable footing. To put **our** extensive coast in such a state of defense as to secure **our** cities and interior from invasion will be attended with expense, but the work when finished will be permanent, and it is fair to presume that a single campaign of invasion by a naval force superior to **our** own, aided by a few thousand land troops, would expose **us** to greater expense, without taking into the estimate the loss of property and distress of **our** citizens, than would be sufficient for this great work. **Our** land and naval forces should be moderate, but adequate to the necessary purposes--the former to garrison and preserve **our** fortifications and to meet the first invasions of a foreign foe, and, while constituting the elements of a greater force, to preserve the science as well as all the necessary implements of war in a state to be brought into activity in the event of war; the latter, retained within the limits proper in a state of peace, might aid in maintaining the neutrality of **the United States** with dignity in the wars of other powers and in saving the property of their citizens from spoliation. In time of war, with the enlargement of which the great naval resources of the country render it susceptible, and which should be duly fostered in time of peace, it would contribute essentially, both as an auxiliary of defense and as a powerful engine of annoyance,

to diminish the calamities of war and to bring the war to a speedy and honorable termination.

But it ought always to be held prominently in view that the safety of these States and of everything dear to a free people must depend in an eminent degree on the militia. Invasions may be made too formidable to be resisted by any land and naval force which it would comport either with the principles of our Government or the circumstances of the United States to maintain. In such cases recourse must be had to the great body of the people, and in a manner to produce the best effect. It is of the highest importance, therefore, that they be so organized and trained as to be prepared for any emergency. The arrangement should be such as to put at the command of the Government the ardent patriotism and youthful vigor of the country. If formed on equal and just principles, it can not be oppressive. It is the crisis which makes the pressure, and not the laws which provide a remedy for it. This arrangement should be formed, too, in time of peace, to be the better prepared for war. With such an organization of such a people the United States have nothing to dread from foreign invasion. At its approach an overwhelming force of gallant men might always be put in motion.

Other interests of high importance will claim attention, among which the improvement of our country by roads and canals, proceeding always with a constitutional sanction, holds a distinguished place. By thus facilitating the intercourse between the States we shall add much to the convenience and comfort of our fellow-citizens, much to the ornament of the country, and, what is of greater importance, we shall shorten distances, and, by making each part more accessible to and dependent on the other, we shall bind the Union more closely together. Nature has done so much for us by intersecting the country with so many great rivers, bays,

and lakes, approaching from distant points so near to each other, that the inducement to complete the work seems to be peculiarly strong. A more interesting spectacle was perhaps never seen than is exhibited within the limits of **the United States** -- a territory so vast and advantageously situated, containing objects so grand, so useful, so happily connected in all their parts!

Our manufacturers will likewise require the systematic and fostering care of the Government. Possessing as **we** do all the raw materials, the fruit of **our** own soil and industry, **we** ought not to depend in the degree **we** have done on supplies from other countries. While **we** are thus dependent the sudden event of war, unsought and unexpected, can not fail to plunge **us** into the most serious difficulties. It is important, too, that the capital which nourishes **our** manufacturers should be domestic, as its influence in that case instead of exhausting, as it may do in foreign hands, would be felt advantageously on agriculture and every other branch of industry. Equally important is it to provide at home a market for **our** raw materials, as by extending the competition it will enhance the price and protect the cultivator against the casualties incident to foreign markets.

With the Indian tribes it is **our** duty to cultivate friendly relations and to act with kindness and liberality in all **our** transactions. Equally proper is it to persevere in **our** efforts to extend to them the advantages of civilization.

The great amount of **our** revenue and the flourishing state of the Treasury are a full proof of the competency of the **national** resources for any emergency, as they are of the **willingness** of **our** fellow-citizens to bear the burdens which the public necessities require. The vast amount of vacant lands, the value of which daily augments, forms an additional resource of great extent and duration. These

resources, besides accomplishing every other necessary purpose, put it completely in the power of **the United States** to discharge the national debt at an early period. Peace is the best time for improvement and preparation of every kind; it is in peace that **our** commerce flourishes most, that taxes are most easily paid, and that the revenue is most productive.

The Executive is charged officially in the Departments under it with the disbursement of the public money, and is responsible for the **faithful** application of it to the purposes for which it is raised. The Legislature is the watchful guardian over the public purse. It is its duty to see that the disbursement has been honestly made. To meet the requisite responsibility every facility should be afforded to the Executive to enable it to bring the public agents intrusted with the public money strictly and promptly to account. Nothing should be presumed against them; but if, with the requisite facilities, the public money is suffered to lie long and uselessly in their hands, they will not be the only defaulters, nor will the demoralizing effect be confined to them. It will evince a relaxation and want of tone in the Administration which will be felt by the whole community. **I** shall do all **I** can to secure economy and fidelity in this important branch of the Administration, and **I** doubt not that the Legislature will perform its duty with equal zeal. A thorough examination should be regularly made, and **I** will promote it.

It is particularly gratifying to **me** to enter on the discharge of these duties at a time when the **United States** are **blessed** with peace. It is a state most consistent with their prosperity and happiness. It will be **my** sincere desire to preserve it, so far as depends on the Executive, on just principles with all nations, claiming nothing unreasonable of any and rendering to each what is its due.

Equally gratifying is it to witness the increased harmony of opinion which pervades **our** Union. Discord does not belong to **our** system. Union is recommended as well by the free and benign principles of **our** Government, extending its **blessings** to every individual, as by the other eminent advantages attending it. The **American** people have encountered together great dangers and sustained severe trials with success. They constitute one great family with a common interest. Experience has enlightened **us** on some questions of essential importance to the country. The progress has been slow, dictated by a just reflection and a **faithful** regard to every interest connected with it. To promote this harmony in accord with the principles of **our** republican Government and in a manner to give them the most complete effect, and to advance in all other respects the best interests of **our** Union, will be the object of **my** constant and zealous exertions.

Never did a government commence under auspices so favorable, nor ever was success so complete. If **we** look to the history of other nations, ancient or modern, **we** find no example of a growth so rapid, so gigantic, of a people so prosperous and happy. In contemplating what **we** have still to perform, the heart of every citizen must expand with joy when he reflects how near **our** Government has approached to perfection; that in respect to it **we** have no essential improvement to make; that the great object is to preserve it in the essential principles and features which characterize it, and that is to be done by preserving the virtue and enlightening the minds of the people; and as a security against foreign dangers to adopt such arrangements as are indispensable to the support of **our independence**, **our rights** and **liberties**. If **we** persevere in the career in which **we** have advanced so far and in the path already traced, **we** can not fail, under the favor of a gracious Providence, to attain the high destiny which seems to await **us**.

In the Administrations of the illustrious men who have preceded **me** in this high station, with some of whom **I** have been connected by the closest ties from early life, examples are presented which will always be found highly instructive and useful to their successors. From these **I** shall endeavor to derive all the advantages which they may afford. Of **my** immediate predecessor, under whom so important a portion of this great and successful experiment has been made, **I** shall be pardoned for expressing **my** earnest wishes that he may long enjoy in his retirement the affections of a grateful country, the best reward of exalted talents and the most **faithful** and meritorious service. Relying on the aid to be derived from the other departments of the Government, **I** enter on the trust to which **I** have been called by the suffrages of **my** fellow-citizens with **my** fervent prayers to the **Almighty** that **He** will be graciously pleased to continue to **us** that protection which **He** has already so conspicuously displayed in **our** favor.

Woodrow Wilson (1st speech, 1913)

There has been a change of government. It began two years ago, when the House of Representatives became **Democratic** by a decisive majority. It has now been completed. The Senate about to assemble **will** also be **Democratic**. The offices of President and Vice-President have been put into the hands of **Democrats**. What does the change mean? That is the question that is uppermost in **our** minds to-day. That is the question **I** am going to try to answer, in order, if **I** may, to interpret the occasion.

It means much more than the mere success of a party. The success of a party means little except when the **Nation** is using that party for a large and definite purpose. No one can mistake the purpose for which the **Nation** now seeks to use the **Democratic** Party. It seeks to use it to interpret a change in its own plans and point of view. Some

old things with which **we** had grown familiar, and which had begun to creep into the very habit of **our** thought and of our lives, have altered their aspect as **we** have latterly looked critically upon them, with fresh, awakened eyes; have dropped their disguises and shown themselves alien and sinister. Some new things, as **we** look frankly upon them, **willing** to comprehend their real character, have come to assume the aspect of things long **believed** in and familiar, stuff of **our** own convictions. **We** have been refreshed by a new insight into our own life.

We see that in many things that life is very great. It is incomparably great in its material aspects, in its body of wealth, in the diversity and sweep of its energy, in the industries which have been conceived and built up by the genius of individual men and the limitless enterprise of groups of men. It is great, also, very great, in its moral force. Now here else in the world have noble men and women exhibited in more striking forms the beauty and the energy of sympathy and helpfulness and counsel in their efforts to rectify wrong, alleviate suffering, and set the weak in the way of strength and hope. We have built up, moreover, a great system of government, which has stood through a long age as in many respects a model for those who seek to set **liberty** upon foundations that will endure against fortuitous change, against storm and accident. **Our** life contains every great thing, and contains it in rich abundance.

But the evil has come with the good, and much fine gold has been corroded. With riches has come inexcusable waste. **We** have squandered a great part of what **we** might have used, and have not stopped to conserve the exceeding bounty of nature, without which **our** genius for enterprise would have been worthless and impotent, scorning to be careful, shamefully prodigal as well as admirably efficient. **We** have been proud of **our** industrial achievements, but **we** have not hitherto stopped thoughtfully enough to count the human cost, the cost of lives snuffed out, of

energies overtaxed and broken, the fearful physical and spiritual cost to the men and women and children upon whom the dead weight and burden of it all has fallen pitilessly the years through. The groans and agony of it all had not yet reached **our** ears, the solemn, moving undertone of **our** life, coming up out of the mines and factories, and out of every home where the struggle had its intimate and familiar seat. With the great Government went many deep secret things which **we** too long delayed to look into and scrutinize with candid, fearless eyes. The great Government **we** loved has too often been made use of for private and selfish purposes, and those who used it had forgotten the people.

At last a vision has been vouchsafed **us** of **our** life as a whole. **We** see the bad with the good, the debased and decadent with the sound and vital. With this vision **we** approach new affairs. **Our** duty is to cleanse, to reconsider, to restore, to correct the evil without impairing the good, to purify and humanize every process of **our** common life without weakening or sentimentalizing it. There has been something crude and heartless and unfeeling in **our** haste to succeed and be great. **Our** thought has been "Let every man look out for himself, let every generation look out for itself," while **we** reared giant machinery which made it impossible that any but those who stood at the levers of control should have a chance to look out for themselves. **We** had not forgotten **our** morals. **We** remembered well enough that **we** had set up a policy which was meant to serve the humblest as well as the most powerful, with an eye single to the standards of justice and fair play, and remember edit with pride. But **we** were very heedless and in a hurry to be great.

We have come now to the sober second thought. The scales of heedlessness have fallen from **our** eyes. **We** have made up **our** minds to square every process of **our**

national life again with the standards we so proudly set up at the beginning and have always carried at our hearts. Our work is a work of restoration.

We have itemized with some degree of particularity the things that ought to be altered and here are some of the chief items: A tariff which cuts us off from our proper part in the commerce of the world, violates the just principles of taxation, and makes the Government a facile instrument in the hand of private interests; a banking and currency system based upon the necessity of the Government to sell its bonds fifty years ago and perfectly adapted to concentrating cash and restricting credits; an industrial system which, take it on all its sides, financial as well as administrative, holds capital in leading strings, restricts the liberties and limits the opportunities of labor, and exploits without renewing or conserving the natural resources of the country; a body of agricultural activities never yet given the efficiency of great business undertakings or served as it should be through the instrumentality of science taken directly to the farm, or afforded the facilities of credit best suited to its practical needs; water courses undeveloped, waste places unreclaimed, forests untended, fast disappearing without plan or prospect of renewal, unregarded waste heaps at every mine. We have studied as perhaps no other nation has the most effective means of production, but we have not studied cost or economy as we should either as organizers of industry, as statesmen, or as individuals.

Nor have we studied and perfected the means by which government may be put at the service of humanity, in safeguarding the health of the Nation, the health of its men and its women and its children, as well as their rights in the struggle for existence. This is no sentimental duty. The firm basis of government is justice, not pity. These are matters of justice. There can be no equality or opportunity, the first essential of justice in the body politic, if men and women and children be not

shielded in their lives, their very vitality, from the consequences of great industrial and social processes which they can not alter, control, or singly cope with. Society must see to it that it does not itself crush or weaken or damage its own constituent parts. The first duty of law is to keep sound the society it serves. Sanitary laws, pure food laws, and laws determining conditions of labor which individuals are powerless to determine for themselves are intimate parts of the very business of justice and legal efficiency.

These are some of the things **we** ought to do, and not leave the other sun done, the old-fashioned, never-to-be-neglected, fundamental safeguarding of property and of individual **right**. This is the high enterprise of the new day: To lift everything that concerns **our** life as a **Nation** to the light that shines from the hearthfire of every man's conscience and vision of the **right**. It is inconceivable that **we** should do this as partisans; it is inconceivable **we** should do it in ignorance of the facts as they are or in blind haste. **We** shall restore, not destroy. **We** shall deal with **our** economic system as it is and as it may be modified, not as it might be if **we** had a clean sheet of paper to write upon; and step by step **we** shall make it what it should be, in the spirit of those who question their own wisdom and seek counsel and knowledge, not shallow self-satisfaction or the excitement of excursions whither they can not tell. Justice, and only justice, shall always be **our** motto.

And yet it will be no cool process of mere science. The **Nation** has been deeply stirred, stirred by a solemn passion, stirred by the knowledge of wrong, of ideals lost, of government too often debauched and made an instrument of evil. The feelings with which **we** face this new age of **right** and opportunity sweep across **our** heart strings like some air out of **God's** own presence, where justice and mercy are reconciled and the judge and the brother are one. **We** know **our** task to be no mere

task of politics but a task which shall search **us** through and through, whether **we** be able to understand **our** time and the need of **our** people, whether **we** be indeed their spokesmen and interpreters, whether **we** have the pure heart to comprehend and the rectified **will** to choose **our** high course of action.

This is not a day of triumph; it is a day of dedication. Here muster, not the forces of party, but the forces of humanity. Men's hearts wait upon **us**; men's lives hang in the balance; men's hopes call upon **us** to say what **we** will do. Who so shall live up to the great trust? Who dares fail to try? **I** summon all honest men, all patriotic, all forward-looking men, to my side. **God** helping **me**, **I** will not fail them, if they will but counsel and sustain **me**!

Franklin D. Roosevelt (3rd speech, 1941)

On each national day of Inauguration since 1789, the people have renewed their sense of dedication to **the United States**.

In Washington's day the task of the people was to create and weld together a **Nation**.

In Lincoln's day the task of the people was to preserve that **Nation** from disruption from within.

In this day the task of the people is to save that **Nation** and its institutions from disruption from without.

To **us** there has come a time, in the midst of swift happenings, to pause for a moment and take stock — to recall what **our** place in history has been, and to rediscover what

we are and what **we** may be. If **we** do not, **we** risk the real peril of isolation, the real peril of inaction.

Lives of Nations are determined not by the count of years, but by the lifetime of the human spirit. The life of a man is threescore years and ten: a little more, a little less. The life of a **Nation** is the fullness of the measure of its **will** to live.

There are men who doubt this. There are men who **believe** that **democracy**, as a form of government and a frame of life, is limited or measured by a kind of mystical and artificial fate that, for some unexplained reason, tyranny and slavery have become the surging wave of the future — and that **freedom** is an ebbing tide.

But we **Americans** know that this is not true.

Eight years ago, when the life of this Republic seemed frozen by a fatalistic terror, **we** proved that this is not true. **We** were in the midst of shock — but **we** acted. **We** acted quickly, boldly, decisively.

These later years have been living years—fruitful years for the people of this **democracy**. For they have brought to **us** greater security and, **I** hope, a better understanding that life's ideals are to be measured in other than material things.

Most vital to **our** present and to **our** future is this experience of a **democracy** which successfully survived crisis at home; put away many evil things; built new structures on enduring lines; and, through it all, maintained the fact of its **democracy**.

For action has been taken within the three-way framework of the Constitution of the United States. The coordinate branches of the Government continue freely to function. The Bill of Rights remains inviolate. The freedom of elections is wholly maintained. Prophets of the downfall of American democracy have seen their dire predictions come to naught.

No, democracy is not dying.

We know it because we have seen it revive—and grow.

We know it cannot die — because it is built on the unhampered initiative of individual men and women joined together in a common enterprise—an enterprise undertaken and carried through by the free expression of a free majority.

We know it because democracy alone, of all forms of government, enlists the full force of men's enlightened will.

We know it because democracy alone has constructed an unlimited civilization capable of infinite progress in the improvement of human life.

We know it because, if we look below the surface, we sense it still spreading on every continent — for it is the most humane, the most advanced, and in the end the most unconquerable of all forms of human society.

A Nation, like a person, has a body — a body that must be fed and clothed and housed, invigorated and rested, in a manner that measures up to the standards of our time.

A Nation, like a person, has a mind — a mind that must be kept informed and alert, that must know itself, that understands the hopes and the needs of its neighbors—all the other Nations that live within the narrowing circle of the world.

A Nation, like a person, has something deeper, something more permanent, something larger than the sum of all its parts. It is that something which matters most to its future — which calls forth the most sacred guarding of its present.

It is a thing for which we find it difficult — even impossible to hit upon a single, simple word.

And yet, we all understand what it is — the spirit-the faith of America. It is the product of centuries. It was born in the multitudes of those who came from many lands-some of high degree, but mostly plain people — who sought here, early and late, to find freedom more freely.

The democratic aspiration is no mere recent phase in human history. It is human history. It permeated the ancient life of early peoples. It blazed anew in the Middle Ages. It was written in Magna Charta.

In the Americas its impact has been irresistible. America has been the New World in all tongues, and to all peoples, not because this continent was a new-found land, but because all those who came here believed they could create upon this continent a new life — a life that should be new in freedom.

Its vitality was written into **our** own Mayflower Compact, into the Declaration of Independence, into the Constitution of the United States, into the Gettysburg Address.

Those who first came here to carry out the longings of their spirit, and the millions who followed, and the stock that sprang from them—all have moved forward constantly and consistently toward an ideal which in itself has gained stature and clarity with each generation.

The hopes of the Republic cannot forever tolerate either undeserved poverty or self-serving wealth.

We know that **we** still have far to go; that **we** must more greatly build the security and the opportunity and the knowledge of every citizen, in the measure justified by the resources and the capacity of the land.

But it is not enough to achieve these purposes alone. It is not enough to clothe and feed the body of this **Nation**, to instruct, and inform its mind. For there is also the spirit. And of the three, the greatest is the spirit.

Without the body and the mind, as all men know, the **Nation** could not live.

But if the spirit of **America** were killed, even though the **Nation**'s body and mind, constricted in an alien world, lived on, the **America** **we** know would have perished.

That spirit — that **faith** — speaks to **us** in **our** daily lives in ways often unnoticed, because they seem so obvious. It speaks to **us** here in the Capital of the **Nation**. It

speaks to **us** through the processes of governing in the sovereignties of 48 **States**. It speaks to **us** in **our** counties, in **our** cities, in **our** towns, and in **our** villages. It speaks to **us** from the other **Nations** of the hemisphere, and from those across the seas — the enslaved, as well as the free. Sometimes **we** fail to hear or heed these voices of **freedom** because to **us** the privilege of **our freedom** is such an old, old story.

The destiny of **America** was proclaimed in words of prophecy spoken by **our** first President in his first Inaugural in 1789 — words almost directed, it would seem, to this year of 1941: "The preservation of the sacred fire of **liberty** and the destiny of the republican model of government are justly considered. . . deeply, . . . finally, staked on the experiment intrusted to the hands of the **American** people."

If you and **I** in this later day lose that sacred fire—if **we** let it be smothered with doubt and fear — then **we** shall reject the destiny which Washington strove so valiantly and so triumphantly to establish. The preservation of the spirit and **faith** of the **Nation** does, and will, furnish the highest justification for every sacrifice that **we** may make in the cause of **national** defense.

In the face of great perils never before encountered, **our** strong purpose is to protect and to perpetuate the integrity of **democracy**.

For this **we** muster the spirit of **America**, and the **faith** of **America**.

We do not retreat. **We** are not content to stand still. As **Americans**, **we** go forward, in the service of **our** country, by the **will** of **God**.

Barack Obama (1st speech, 2009)

My fellow citizens: **I** stand here today humbled by the task before **us**, grateful for the trust you've bestowed, mindful of the sacrifices borne by **our** ancestors.

I thank President Bush for his service to **our** **nation** -- (applause) -- as well as the generosity and cooperation he has shown throughout this transition.

Forty-four **Americans** have now taken the presidential oath. The words have been spoken during rising tides of prosperity and the still waters of peace. Yet, every so often, the oath is taken amidst gathering clouds and raging storms. At these moments, **America** has carried on not simply because of the skill or vision of those in high office, but because **we**, the people, have remained **faithful** to the ideals of **our** forebears and true to **our** founding documents.

So it has been; so it must be with this generation of **Americans**.

That **we** are in the midst of crisis is now well understood. **Our** **nation** is at war against a far-reaching network of violence and hatred. **Our** economy is badly weakened, a consequence of greed and irresponsibility on the part of some, but also **our** collective failure to make hard choices and prepare the **nation** for a new age. Homes have been lost, jobs shed, businesses shuttered. **Our** health care is too costly, **our** schools fail too many -- and each day brings further evidence that the ways **we** use energy strengthen **our** adversaries and threaten **our** planet.

These are the indicators of crisis, subject to data and statistics. Less measurable, but no less profound, is a sapping of confidence across **our** land; a nagging fear that **America's** decline is inevitable, that the next generation must lower its sights.

Today **I** say to you that the challenges **we** face are real. They are serious and they are many. They will not be met easily or in a short span of time. But know this **America**: They will be met. (Applause.)

On this day, **we** gather because **we** have chosen hope over fear, unity of purpose over conflict and discord. On this day, **we** come to proclaim an end to the petty grievances and false promises, the recriminations and worn-out dogmas that for far too long have strangled **our** politics. **We** remain a young **nation**. But in the words of Scripture, the time has come to set aside childish things. The time has come to reaffirm **our** enduring spirit; to choose **our** better history; to carry forward that precious gift, that noble idea passed on from generation to generation: the God-given promise that all are equal, all are free, and all deserve a chance to pursue their full measure of happiness. (Applause.)

In reaffirming the greatness of **our nation** **we** understand that greatness is never a given. It must be earned. **Our** journey has never been one of short-cuts or settling for less. It has not been the path for the faint-hearted, for those that prefer leisure over work, or seek only the pleasures of riches and fame. Rather, it has been the risk-takers, the doers, the makers of things -- some celebrated, but more often men and women obscure in their labor -- who have carried **us** up the long rugged path towards prosperity and **freedom**.

For **us**, they packed up their few worldly possessions and traveled across oceans in search of a new life. For **us**, they toiled in sweatshops, and settled the West, endured the lash of the whip, and plowed the hard earth. For **us**, they fought and died in places like Concord and Gettysburg, Normandy and Khe Sahn.

Time and again these men and women struggled and sacrificed and worked till their hands were raw so that we might live a better life. They saw **America** as bigger than the sum of **our** individual ambitions, greater than all the differences of birth or wealth or faction.

This is the journey **we** continue today. **We** remain the most prosperous, powerful **nation** on Earth. **Our** workers are no less productive than when this crisis began. **Our** minds are no less inventive, **our** goods and services no less needed than they were last week, or last month, or last year. **Our** capacity remains undiminished. But **our** time of standing pat, of protecting narrow interests and putting off unpleasant decisions -- that time has surely passed. Starting today, **we** must pick ourselves up, dust **ourselves** off, and begin again the work of remaking **America**. (Applause.)

For everywhere **we** look, there is work to be done. The state of **our** economy calls for action, bold and swift. And **we** will act, not only to create new jobs, but to lay a new foundation for growth. **We** will build the roads and bridges, the electric grids and digital lines that feed **our** commerce and bind **us** together. **We'll** restore science to its rightful place, and wield technology's wonders to raise health care's quality and lower its cost. **We** will harness the sun and the winds and the soil to fuel **our** cars and run **our** factories. And **we** will transform our schools and colleges and universities to meet the demands of a new age. All this **we** can do. All this **we** will do.

Now, there are some who question the scale of **our** ambitions, who suggest that **our** system cannot tolerate too many big plans. Their memories are short, for they have forgotten what this country has already done, what free men and women can achieve

when imagination is joined to common purpose, and necessity to courage. What the cynics fail to understand is that the ground has shifted beneath them, that the stale political arguments that have consumed **us** for so long no longer apply.

The question **we** ask today is not whether **our** government is too big or too small, but whether it works -- whether it helps families find jobs at a decent wage, care they can afford, a retirement that is dignified. Where the answer is yes, **we** intend to move forward. Where the answer is no, programs will end. And those of **us** who manage the public's dollars will be held to account, to spend wisely, reform bad habits, and do **our** business in the light of day, because only then can **we** restore the vital trust between a people and their government.

Nor is the question before **us** whether the market is a force for good or ill. Its power to generate wealth and expand **freedom** is unmatched. But this crisis has reminded **us** that without a watchful eye, the market can spin out of control. The **nation** cannot prosper long when it favors only the prosperous. The success of **our** economy has always depended not just on the size of **our** gross domestic product, but on the reach of **our** prosperity, on the ability to extend opportunity to every **willing** heart -- not out of charity, but because it is the surest route to **our** common good. (Applause.)

As for **our** common defense, **we** reject as false the choice between **our** safety and **our** ideals. **Our** Founding Fathers -- (applause) -- **our** Founding Fathers, faced with perils that **we** can scarcely imagine, drafted a charter to assure the rule of law and the **rights** of man -- a charter expanded by the blood of generations. Those ideals still light the world, and **we** will not give them up for expedience sake. (Applause.)

And so, to all the other peoples and governments who are watching today, from the grandest capitals to the small village where my father was born, know that **America** is a friend of each nation, and every man, woman and child who seeks a future of peace and dignity. And **we** are ready to lead once more. (Applause.)

Recall that earlier generations faced down fascism and communism not just with missiles and tanks, but with the sturdy alliances and enduring convictions. They understood that **our** power alone cannot protect **us**, nor does it entitle **us** to do as **we** please. Instead they knew that **our** power grows through its prudent use; **our** security emanates from the justness of **our** cause, the force of **our** example, the tempering qualities of humility and restraint.

We are the keepers of this legacy. Guided by these principles once more **we** can meet those new threats that demand even greater effort, even greater cooperation and understanding between nations. **We** will begin to responsibly leave Iraq to its people and forge a hard-earned peace in Afghanistan. With old friends and former foes, **we'll** work tirelessly to lessen the nuclear threat, and roll back the specter of a warming planet.

We will not apologize for **our** way of life, nor will **we** waver in its defense. And for those who seek to advance their aims by inducing terror and slaughtering innocents, **we** say to you now that **our** spirit is stronger and cannot be broken -- you cannot outlast **us**, and **we** will defeat you. (Applause.)

For **we** know that **our** patchwork heritage is a strength, not a weakness. **We** are a **nation** of Christians and Muslims, Jews and Hindus, and non-believers. **We** are shaped by every language and culture, drawn from every end of this Earth; and

because **we** have tasted the bitter swill of civil war and segregation, and emerged from that dark chapter stronger and more united, **we** cannot help but **believe** that the old hatreds shall someday pass; that the lines of tribe shall soon dissolve; that as the world grows smaller, **our** common humanity shall reveal itself; and that **America** must play its role in ushering in a new era of peace.

To the Muslim world, **we** seek a new way forward, based on mutual interest and mutual respect. To those leaders around the globe who seek to sow conflict, or blame their society's ills on the West, know that your people will judge you on what you can build, not what you destroy. (Applause.)

To those who cling to power through corruption and deceit and the silencing of dissent, know that you are on the wrong side of history, but that **we** will extend a hand if you are willing to unclench your fist. (Applause.)

To the people of poor nations, **we** pledge to work alongside you to make your farms flourish and let clean waters flow; to nourish starved bodies and feed hungry minds. And to those nations like **ours** that enjoy relative plenty, **we** say **we** can no longer afford indifference to the suffering outside **our** borders, nor can **we** consume the world's resources without regard to effect. For the world has changed, and **we** must change with it.

As **we** consider the role that unfolds before **us**, **we** remember with humble gratitude those brave **Americans** who at this very hour patrol far-off deserts and distant mountains. They have something to tell **us**, just as the fallen heroes who lie in Arlington whisper through the ages.

We honor them not only because they are the guardians of our liberty, but because they embody the spirit of service -- a willingness to find meaning in something greater than themselves.

And yet at this moment, a moment that will define a generation, it is precisely this spirit that must inhabit us all. For as much as government can do, and must do, it is ultimately the faith and determination of the American people upon which this nation relies. It is the kindness to take in a stranger when the levees break, the selflessness of workers who would rather cut their hours than see a friend lose their job which sees us through our darkest hours. It is the firefighter's courage to storm a stairway filled with smoke, but also a parent's willingness to nurture a child that finally decides our fate.

Our challenges may be new. The instruments with which we meet them may be new. But those values upon which our success depends -- honesty and hard work, courage and fair play, tolerance and curiosity, loyalty and patriotism -- these things are old. These things are true. They have been the quiet force of progress throughout our history.

What is demanded, then, is a return to these truths. What is required of us now is a new era of responsibility -- a recognition on the part of every American that we have duties to ourselves, our nation and the world; duties that we do not grudgingly accept, but rather seize gladly, firm in the knowledge that there is nothing so satisfying to the spirit, so defining of our character than giving our all to a difficult task.

This is the price and the promise of citizenship. This is the source of our confidence -- the knowledge that God calls on us to shape an uncertain destiny. This is the

meaning of **our** liberty and **our** creed, why men and women and children of every race and every **faith** can join in celebration across this magnificent mall; and why a man whose father less than 60 years ago might not have been served in a local restaurant can now stand before you to take a most sacred oath. (Applause.)

So let **us** mark this day with remembrance of who **we** are and how far **we** have traveled. In the year of **America's** birth, in the coldest of months, a small band of patriots huddled by dying campfires on the shores of an icy river. The capital was abandoned. The enemy was advancing. The snow was stained with blood. At the moment when the outcome of **our** revolution was most in doubt, the father of **our nation** ordered these words to be read to the people:

"Let it be told to the future world...that in the depth of winter, when nothing but hope and virtue could survive... that the city and the country, alarmed at one common danger, came forth to meet [it]."

America: In the face of **our** common dangers, in this winter of **our** hardship, let **us** remember these timeless words. With hope and virtue, let **us** brave once more the icy currents, and endure what storms may come. Let it be said by **our** children's children that when **we** were tested **we** refused to let this journey end, that **we** did not turn back nor did **we** falter; and with eyes fixed on the horizon and God's grace upon **us**, **we** carried forth that great gift of **freedom** and delivered it safely to future generations.

Thank you. God **bless** you. And God **bless** **the United States** of **America**. (Applause.)

Donald Trump (1st speech, 2017)

Chief Justice Roberts, President Carter, President Clinton, President Bush, President Obama, fellow Americans, and people of the world, thank you. We the citizens of America are now joined in a great national effort to rebuild our country and restore its promise for all of our people. Together we will determine the course of America, and the world, for many, many years to come. We will face challenges. We will confront hardships, but we will get the job done.

Every four years, we gather on these steps to carry out the orderly and peaceful transfer of power, and we are grateful to President Obama and First Lady Michelle Obama for their gracious aid throughout this transition. They have been magnificent. Thank you.

Today's ceremony, however, has very special meaning, because today we are not merely transferring power from one administration to another, or from one party to another, but we are transferring power from Washington, D.C., and giving it back to you, the people.

For too long, a small group in our nation's capital has reaped the rewards of government, while the people have borne the cost. Washington flourished, but the people did not share in its wealth. Politicians prospered, but the jobs left and the factories closed. The establishment protected itself, but not the citizens of our country. Their victories have not been your victories. Their triumphs have not been your triumphs, and while they celebrated in our nation's capital, there was little to celebrate for struggling families all across our land. That all changes, starting right here and right now, because this moment is your moment --- it belongs to you. It belongs to everyone gathered here today, and everyone watching, all across

America. This is your day. This is your celebration, and this, the United States of America, is your country.

What truly matters is not which party controls our government, but whether our government is controlled by the people. January 20th, 2017 will be remembered as the day the people became the rulers of this nation again. The forgotten men and women of our country, will be forgotten no longer. Everyone is listening to you now. You came by the tens of millions to become part of a historic movement, the likes of which the world has never seen before. At the center of this movement is a crucial conviction, that a nation exists to serve its citizens. Americans want great schools for their children, safe neighborhoods for their families, and good jobs for themselves. These are just and reasonable demands of righteous people and a righteous public, but for too many of our citizens a different reality exists. Mothers and children trapped in poverty in our inner cities, rusted out factories, scattered like tombstones across the across the landscape of our nation, an education system flush with cash, but which leaves our young and beautiful students deprived of all knowledge, and the crime, and the gangs, and the drugs that have stolen too many lives and robbed our country of so much unrealized potential. This American carnage stops right here and stops right now.

We are one nation and their pain is our pain. Their dreams are our dreams and their success will be our success. We share one heart, one home, and one glorious destiny. The oath of office, I take today, is an oath of allegiance to all Americans. For many decades, we've enriched foreign industry at the expense of American industry, subsidized the armies of other countries, while allowing for the very sad depletion of our military. We've defended other nation's borders while refusing to defend our own. And spent trillions and trillions of dollars overseas, while America's

infrastructure has fallen into disrepair and decay. We've made other countries rich while the wealth, strength and confidence of our country has dissipated over the horizon. One by one, the factories shuddered and left our shores, with not even a thought about the millions and millions of American workers that were left behind. The wealth of our middle class has been ripped from their homes and then redistributed all across the world.

But that is the past, and now we are looking only to the future. We assembled here today our issuing a new decree to be heard in every city, in every foreign capital, and in every hall of power, from this day forward: a new vision will govern our land, from this day forward, it's going to be only America first. America first.

Every decision on trade, on taxes, on immigration, on foreign affairs will be made to benefit American workers and American families. We must protect our borders from the ravages of other countries making our products, stealing our companies and destroying our jobs. Protection will lead to great prosperity and strength. I will fight for you with every breath in my body, and I will never, ever let you down. America will start winning again, winning like never before. We will bring back our jobs. We will bring back our borders. We will bring back our wealth, and we will bring back our dreams. We will build new roads and highways and bridges and airports and tunnels, and railways, all across our wonderful nation. We will get our people off of welfare and back to work, rebuilding our country with American hands and American labor.

We will follow two simple rules: buy American, and hire American. We will seek friendship and good will with the nations of the world, but we do so with the understanding that it is the right of all nations to put their own interests first. We do

not seek to impose **our** way of life on anyone, but rather to let it shine as an example. **We** will shine for everyone to follow. **We** will reinforce old alliances and form new ones, and you unite the civilized world against radical Islamic terrorism, which **we** will eradicate completely from the face of the Earth.

At the bedrock of **our** politics will be a total allegiance to the **United States** of **America**, and through **our** loyalty to **our** country, **we** will rediscover **our** loyalty to each other. When you open your heart to patriotism, there is no room for prejudice. **The Bible** tells **us**, how good and pleasant it is when **God's** people live together in unity. **We** must speak **our** minds openly, debate **our** disagreements, but always pursue solidarity. When **America** is united, **America** is totally unstoppable. There should be no fear. **We** are protected, and **we** will always be protected. **We** will be protected by the great men and women of **our** military and law enforcement. And most importantly, **we** will be protected by **God**.

Finally, **we** must think big and dream even bigger. In **America**, **we** understand that a **nation** is only living as long as it is striving. **We** will no longer accept politicians who are all talk and no action, constantly complaining but never doing anything about it. The time for empty talk is over. Now arrives the hour of action. Do not allow anyone to tell you that it cannot be done. No challenge can match the heart and fight and spirit of **America**. **We** will not fail. **Our** country will thrive and prosper again.

We stand at the birth of a new millennium, ready to unlock the mysteries of space, to free the Earth from the miseries of disease and to harness the industries and technologies of tomorrow. A new **national** pride will stir **our** souls, lift **our** sights and heal **our** divisions. It's time to remember that old wisdom **our** soldiers will never

forget, that whether **we** are black, or brown, or white, **we** all bleed the same red blood of patriots. **We** all enjoy the same glorious freedoms, and **we** all salute the same, great **American** flag. And whether a child is born in the urban sprawl of Detroit or the windswept plains of Nebraska, they look up at the at the same night sky, they fill their heart with the same dreams and they are infused with the breath of life by the same almighty creator.

So to all **Americans**, in every city near and far, small and large, from mountain to mountain, from ocean to ocean, hear these words. You will never be ignored again. Your voice, your hopes, and your dreams will define **our American** destiny. And your courage and goodness and love, will forever guide **us** along the way. Together, **we** will make **America** strong again. **We** will make **America** wealthy again. **We** will make America proud again **We** will make **America** safe again, And yes, together, **we** will make **we** will make **America** great again. Thank you. **God bless** you. And **god bless America**. Thank you. **God bless America**.

Joe Biden (1st speech, 2021)

Chief Justice Roberts, Vice President Harris, Speaker Pelosi, Leader Schumer, Leader McConnell, Vice President Pence, distinguished guests, and my fellow **Americans**.

This is **America's** day.

This is **democracy's** day.

A day of history and hope.

Of renewal and resolve.

Through a crucible for the ages **America** has been tested anew and **America** has risen to the challenge.

Today, **we** celebrate the triumph not of a candidate, but of a cause, the cause of **democracy**.

The **will** of the people has been heard and the **will** of the people has been heeded.

We have learned again that **democracy** is precious.

Democracy is fragile.

And at this hour, my friends, **democracy** has prevailed.

So now, on this hallowed ground where just days ago violence sought to shake this Capitol's very foundation, **we** come together as one **nation**, under **God**, indivisible, to carry out the peaceful transfer of power as **we** have for more than two centuries.

We look ahead in **our** uniquely **American** way – restless, bold, optimistic – and set **our** sights on the **nation** **we** know **we** can be and **we** must be.

I thank **my** predecessors of both parties for their presence here.

I thank them from the bottom of **my** heart.

You know the resilience of **our** Constitution and the strength of **our** nation.

As does President Carter, who **I** spoke to last night but who cannot be with **us** today, but whom **we** salute for his lifetime of service.

I have just taken the sacred oath each of these patriots took — an oath first sworn by George Washington.

But the **American** story depends not on any one of **us**, not on some of **us**, but on all of **us**.

On “**We** the People” who seek a more perfect Union.

This is a great **nation** and **we** are a good people.

Over the centuries through storm and strife, in peace and in war, **we** have come so far. But **we** still have far to go.

We will press forward with speed and urgency, for **we** have much to do in this winter of peril and possibility.

Much to repair.

Much to restore.

Much to heal.

Much to build.

And much to gain.

Few periods in **our nation**'s history have been more challenging or difficult than the one **we're** in now.

A once-in-a-century virus silently stalks the country.

It's taken as many lives in one year as **America** lost in all of World War II.

Millions of jobs have been lost.

Hundreds of thousands of businesses closed.

A cry for racial justice some 400 years in the making moves **us**. The dream of justice for all will be deferred no longer.

A cry for survival comes from the planet itself. A cry that can't be any more desperate or any more clear.

And now, a rise in political extremism, white supremacy, domestic terrorism that **we** must confront and **we** will defeat.

To overcome these challenges – to restore the soul and to secure the future of **America** – requires more than words.

It requires that most elusive of things in a democracy:

Unity.

Unity.

In another January in Washington, on New Year's Day 1863, Abraham Lincoln signed the Emancipation Proclamation.

When he put pen to paper, the President said, "If my name ever goes down into history it will be for this act and my whole soul is in it."

My whole soul is in it.

Today, on this January day, my whole soul is in this:

Bringing America together.

Uniting our people.

And uniting our nation.

I ask every American to join me in this cause.

Uniting to fight the common foes we face:

Anger, resentment, hatred.

Extremism, lawlessness, violence.

Disease, joblessness, hopelessness.

With unity **we** can do great things. Important things.

We can right wrongs.

We can put people to work in good jobs.

We can teach **our** children in safe schools.

We can overcome this deadly virus.

We can reward work, rebuild the middle class, and make health care secure for all.

We can deliver racial justice.

We can make **America**, once again, the leading force for good in the world.

I know speaking of unity can sound to some like a foolish fantasy.

I know the forces that divide **us** are deep and they are real.

But I also know they are not new.

Our history has been a constant struggle between the American ideal that we are all created equal and the harsh, ugly reality that racism, nativism, fear, and demonization have long torn us apart.

The battle is perennial.

Victory is never assured.

Through the Civil War, the Great Depression, World War, 9/11, through struggle, sacrifice, and setbacks, our “better angels” have always prevailed.

In each of these moments, enough of us came together to carry all of us forward.

And, we can do so now.

History, faith, and reason show the way, the way of unity.

We can see each other not as adversaries but as neighbors.

We can treat each other with dignity and respect.

We can join forces, stop the shouting, and lower the temperature.

For without unity, there is no peace, only bitterness and fury.

No progress, only exhausting outrage.

No nation, only a state of chaos.

This is **our** historic moment of crisis and challenge, and unity is the path forward.

And, **we** must meet this moment as the **United States of America**.

If **we** do that, **I** guarantee you, **we** will not fail.

We have never, ever, ever failed in **America** when **we** have acted together.

And so today, at this time and in this place, let **us** start afresh.

All of **us**.

Let **us** listen to one another.

Hear one another.

See one another.

Show respect to one another.

Politics need not be a raging fire destroying everything in its path.

Every disagreement doesn't have to be a cause for total war.

And, **we** must reject a culture in which facts themselves are manipulated and even manufactured.

My fellow **Americans**, **we** have to be different than this.

America has to be better than this.

And, **I** **believe** **America** is better than this.

Just look around.

Here **we** stand, in the shadow of a Capitol dome that was completed amid the Civil War, when the Union itself hung in the balance.

Yet **we** endured and **we** prevailed.

Here **we** stand looking out to the great Mall where Dr. King spoke of his dream.

Here **we** stand, where 108 years ago at another inaugural, thousands of protestors tried to block brave women from marching for the **right** to vote.

Today, **we** mark the swearing-in of the first woman in **American** history elected to **national** office – Vice President Kamala Harris.

Don't tell **me** things can't change.

Here **we** stand across the Potomac from Arlington National Cemetery, where heroes who gave the last full measure of devotion rest in eternal peace.

And here **we** stand, just days after a riotous mob thought they could use violence to silence the **will** of the people, to stop the work of **our** democracy, and to drive **us** from this sacred ground.

That did not happen.

It will never happen.

Not today.

Not tomorrow.

Not ever.

To all those who supported **our** campaign **I** am humbled by the **faith** you have placed in **us**.

To all those who did not support **us**, let **me** say this: Hear **me** out as **we** move forward. Take a measure of **me** and **my** heart.

And if you still disagree, so be it.

That's **democracy**. That's **America**. The **right** to dissent peaceably, within the guardrails of **our** Republic, is perhaps **our** **nation**'s greatest strength.

Yet hear **me** clearly: Disagreement must not lead to disunion.

And **I** pledge this to you: **I** will be a President for all **Americans**.

I will fight as hard for those who did not support **me** as for those who did.

Many centuries ago, **Saint Augustine**, a saint of **my** church, wrote that a people was a multitude defined by the common objects of their love.

What are the common objects **we** love that define **us** as **Americans**?

I think **I** know.

Opportunity.

Security.

Liberty.

Dignity.

Respect.

Honor.

And, yes, the truth.

Recent weeks and months have taught **us** a painful lesson.

There is truth and there are lies.

Lies told for power and for profit.

And each of **us** has a duty and responsibility, as citizens, as **Americans**, and especially as leaders – leaders who have pledged to honor **our** **Constitution** and protect **our** **nation** — to defend the truth and to defeat the lies.

I understand that many **Americans** view the future with some fear and trepidation.

I understand they worry about their jobs, about taking care of their families, about what comes next.

I get it.

But the answer is not to turn inward, to retreat into competing factions, distrusting those who don't look like you do, or worship the way you do, or don't get their news from the same sources you do.

We must end this uncivil war that pits red against blue, rural versus urban, conservative versus liberal.

We can do this if **we** open **our** souls instead of hardening **our** hearts.

If **we** show a little tolerance and humility.

If **we're** willing to stand in the other person's shoes just for a moment.

Because here is the thing about life: There is no accounting for what fate will deal you.

There are some days when **we** need a hand.

There are other days when **we're** called on to lend one.

That is how **we** must be with one another.

And, if **we** are this way, **our** country will be stronger, more prosperous, more ready for the future.

My fellow **Americans**, in the work ahead of **us**, **we** will need each other.

We will need all **our** strength to persevere through this dark winter.

We are entering what may **we'll** be the toughest and deadliest period of the virus.

We must set aside the politics and finally face this pandemic as one **nation**.

I promise you this: as the **Bible** says weeping may endure for a night but joy cometh in the morning.

We will get through this, together

The world is watching today.

So here is **my** message to those beyond **our** borders: **America** has been tested and **we** have come out stronger for it.

We will repair **our** alliances and engage with the world once again.

Not to meet yesterday's challenges, but today's and tomorrow's.

We will lead not merely by the example of **our** power but by the power of **our** example.

We will be a strong and trusted partner for peace, progress, and security.

We have been through so much in this **nation**.

And, in **my** first act as President, **I** would like to ask you to join **me** in a moment of silent prayer to remember all those **we** lost this past year to the pandemic.

To those 400,000 fellow **Americans** – mothers and fathers, husbands and wives, sons and daughters, friends, neighbors, and co-workers.

We will honor them by becoming the people and **nation** **we** know **we** can and should be.

Let **us** say a silent prayer for those who lost their lives, for those they left behind, and for **our** country.

Amen.

This is a time of testing.

We face an attack on **democracy** and on truth.

A raging virus.

Growing inequity.

The sting of systemic racism.

A climate in crisis.

America's role in the world.

Any one of these would be enough to challenge **us** in profound ways.

But the fact is **we** face them all at once, presenting this **nation** with the gravest of responsibilities.

Now **we** must step up.

All of **us**.

It is a time for boldness, for there is so much to do.

And, this is certain.

We will be judged, you and **I**, for how **we** resolve the cascading crises of **our** era.

Will **we** rise to the occasion?

Will **we** master this rare and difficult hour?

Will **we** meet **our** obligations and pass along a new and better world for **our** children?

I believe **we** must and **I** believe **we** will.

And when **we** do, **we** will write the next chapter in the **American** story.

It's a story that might sound something like a song that means a lot to **me**.

It's called "**American** Anthem" and there is one verse stands out for **me**:

"The work and prayers of centuries have brought **us** to this day What shall be **our** legacy?

What will **our** children say?... Let **me** know in **my** heart

When **my** days are through

America

America

I gave my best to you.”

Let us add our own work and prayers to the unfolding story of our nation.

If we do this then when our days are through our children and our children’s children will say of us they gave their best.

They did their duty.

They healed a broken land.

My fellow Americans, I close today where I began, with a sacred oath.

Before God and all of you I give you my word.

I will always level with you.

I will defend the Constitution.

I will defend our democracy.

I will defend America.

I will give my all in your service thinking not of power, but of possibilities.

Not of personal interest, but of the public good.

And together, we shall write an American story of hope, not fear.

Of unity, not division.

Of light, not darkness.

An **American** story of decency and dignity.

Of love and of healing.

Of greatness and of goodness.

May this be the story that guides **us**.

The story that inspires **us**.

The story that tells ages yet to come that **we** answered the call of history.

We met the moment.

That **democracy** and hope, truth and justice, did not die on **our** watch but thrived.

That **our** **America** secured **liberty** at home and stood once again as a beacon to the world.

That is what **we** owe **our** forebearers, one another, and generations to follow.

So, with purpose and resolve **we** turn to the tasks of **our** time.

Sustained by faith.

Driven by conviction.

And, devoted to one another and to this country we love with all our hearts.

May God bless America and may God protect our troops.

Thank you, America.